HAŞİM NEZİHİ OKAY

DEVELİLİ (EVEREKLİ)

SEYRANÎ

HAYATI VE ŞİİRLERİ

İSTANBUL MAARİF KİTAPHANESİ

DEVELi'li

(EVEREK) Lİ

1807 - 1866

SEYRANÎ

HAŞİM NEZİHİ OKAY

MAARİF İSTANBUL KİTAPHANESİ

Tâbi ve Nâşiri

İSTANBUL MAARİF KİTAPHANESİ

Ankara caddesi No. 46

1953

Develinin büyük evlâdı Seyranî'ye ait bu eseri Develinin değerli ve kadirşinas gençliğine ithaf ediyorum.

20/9/1950

Haşim Nezihi Okay

BİRKAÇ SÖZ

«SEYRANî»

1807 - 1866

Eskiden Seyranî adını işitince basit bir halk şairi der ve üzerinde durmadan geçerdim. Fakat talih ve tesadüf beni bu büyük şairin kasabasında çalışmaya sevk edip kendisini hakkile okuma ve üzerinde durma imkânlarını bulunca kanaatimin yanlışlığındaki büyüklüğün derecesini anladım ve kendi kendime bu çocukça gafletimden utanç duymaya başladım.

Bugün hiç tereddüt etmeden diyebilirim ki Seyranisiz Türk halk edebiyatı eksik ve yarımdır. Onda (Karaca Oğlan) daki gibi kadın ve aşk konularını arayanlar aldanır. O, buralardan çok uzaklarda, perde arkası meselelerde dolaşmakta ve ölüm, ahiret, ruh, Allah, insanlık, ahlâk ve fazilet gibi en karanlık ve derin mesele ve meçhullerin bize izahını yapmaya çalışmaktadır.

Bir mürşide olsam çırak
Bir olurdu yalan, ırak
Kemiğim yapsalar tarak
Yâr zülfünün tellerine

diyen büyük şair her halde bizlerden daha başka bir âlemin adamıdır ve büyük Yunusun Ondokuzuncu asırda bir devamıdır. Seyranîye bektaşi diyenler de vardır. Hakikatte ise o, ne bektaşi ve ne de melâmidir. O, sadece hakkı ve hakikati ve perdenin arkasını görmüş bir merdi kâmildir ve:

Bir gerçeğin tekkesine
Seremedim postum seni

dediği postunu kendi yüksek dergâhına serdiğinin farkında dahi değildir. Bu itibarladır ki bütün yazılarında Seyranînin bize bilmediğimiz bir âlemden bahsettiği ve bizi bu âlemin en gizli ve meçhul mıntakalarına, esrarlı kıt'alarına doğru sürüklediği görülmektedir.

Seyranîde yine Karaca Oğlanda olduğu gibi tabiat mevzuları da yoktur. Zira onun madde ile olan alâkası o kadar azdır ki.

Bu itibarladır ki Seyranî, 19 uncu asır halk edebiyatında nev'i şahsına münhasır bir şair, başlı başına irtifa olan bir şahsiyettir.

Parçalarının herhangi birinden gelişi güzel aldığım şu beyitteki mâna azametine bakın:

Biz kimin demine çekelim (Hu!) yu
Verayı perdede pîr bulamadım.

Yine bir başka parçasından aldığım şu kıt'a da ne harikulâdedir :

Seyranî kaldır parmağın
Vaktidir Hakka durmağın
Deryaya akan ırmağın
Katre olsam sellerine

Seyranî işte hep böyle baştan aşağı orijinaldir. Ve en derin, çözülmesi güç, karanlık fikir ve düşünceleri, en tatlı hisler haline getirmeyi, mısraların içinde eritmeyi bilen kudretli ve usta bir şairdir. Hatta Yunus, Karaca Oğlan ve Köroğlu üçlemesinde Yunus'u tamamlıyan bir başka şahikadır, diyebiliriz. Köroğlu'nu tamamlayan Dadaloğlu olduğu gibi

HAYATI

Şairin hayatı hakkındaki malûmatı ancak Develili Müftizade merhum öğretmen (Hazım Ulusoy) un (Sanihatı Seyranî) adlı kitabından alabiliyoruz. Elimizde başka hiç bir memba yoktur.

Seyranî, 1807 de Kayserinin Develi (Everek) kazasında Uruza mahallesinde doğdu. Babası o mahallenin imamı Cafer efendidir. Şairin Develi'de iki yıl kadar süren bir medrese tahsili vardır. Ondan sonra nerede ve ne okuduğu belli değil. Ancak her halk şairi için olduğu gibi Seyranînin esrarengiz hayatına ait de halk arasında türlü efsaneler vardır. Bu rivayetlerden en mütevatiri şöyledir:

«Bir sabah namazı için babası tarafından camii açmak üzere gönderilen Seyranî'nin ansızın ortadan kaybolduğu ve bir hafta sonra kasabanın uyuya kaldığı kenar bağlarının birinde ve artık Hak âşıkı mertebesine ermiş olarak bulunduğu» dur. İmam Cafer efendinin on beş yaşına kadar (Mehmet) adiyle söylenen bu büyük çocuğu bu vak'adan sonra artık Seyranî adını taşımakta ve koşmalar söylemektedir.

Seyranî, Abdülmecit devrinde İstanbul'dadır. Zamanın saz ve kalem şairlerile tanışmış ve hürmet görmüştür. Fakat bir müddet sonra bazı mühim şahsiyetleri hicvettiği için sürülmek üzere iken nüfuzlu bir hemşerisinin delâletile Develiye kaçmış ve artık bir daha bir yere çıkmamıştır. 1866 baharında vefat eden şair, bugün üzerinde ortaokul binası yükselen, kasabanın eski mezarlığının şimdi okul bahçesinin güney doğusuna düşen bir mahalline gömülmüştür.

Daha sonra mezkûr mezarlık ortaokul arsasına tahsis

edilince toplanan kemiklerle birlikte Seyranînin kemikleri de bugünkü mezarlığa nakledilmiştir.

59 yıl süren çok sefaletli ve fırtınalı bir ömürden sonra güzel bir bahar sabahı gözlerini dünyaya yuman Develinin bu aziz çocuğunun, hayatında asla takdir görmediği gibi, ihtiyarlığına doğru da (Deli Seyranî), (Sarhoş Seyranî) diye hakarete uğrayışı ne acıdır. Bu ıztırabı parçaların başına aldığım ve kızının, babasının ölümünden bir yıl sonra söylediği parça ne açık ifade ediyor. Bunu bilhassa kızının ağzından dinlemek insana daha çok dokunuyor.

Bugün hemşehrileri Seyranînin birçok parçalarını ezber bilir, hürmet ve huşu içinde dize gelerek besteleriyle söylerler. Nota bilmediğim için maalesef bunları buraya alamadım. Ancak üç ayrı makamda ve gayet nefîs bestelerini dinledim. Hattâ bir ara müzik folkloru tetkikleri yapmak üzere oralara da gelen sayın Adnan Saygun'a, bu besteleri dinlettiğimde memnuniyetinin derecesi hadden aşmıştı. Sonradan kendi sayın müzikoloğ Mahmut Ragıp Gazimihale, bestelediği Yunus Emre oratoryosuna Seyranînin bestelerinden de bazı ses motifleri ilâve ettiğini söylemiş olduğunu mumaileyhin bir yazısından öğrendim.

Öğrendiğimize göre merhum şiirlerini hece ile söylediği zaman irticalen ve elini başının üzerinde gezdirerek, gözlerini sabit bir noktaya dikerek, aruz ile söylediği zaman ise yazdırmak suretiyle meydana getirirmiş. Musiki kabiliyeti az olmasına rağmen kırık telli yamrı yumru sazını da omuzundan düşürmezmiş.

Seyranî, aruz ile olan şiirlerini İstanbula gidip geldikten ve kalem şairleri ile temas ettikten sonra yazmıştır.

Seyranî hakkındaki eserlere gelince:

Şairin asıl kendi yazısı ile olan divanı maalesef meydanda yoktur. Vereseleri dahi ne olduğunu bilmemektedirler. Matbû olanlara gelince: Seyranî'ye ait elimizde merhum ve mağfur üstad Hazım Ulusoy'un (Sanihatı Seyranî) sinden

başka başvuracak bir kaynak yoktur. Fakat bu eserin hem mevcudu kalmamıştır, hem de eski yazı ile olduğu için yeni nesle kapalı kalmıştır. Bundan başka Türk harfleriyle basılmış yine Sanihattan seçilme birkaç parçadan mürekkep ve sabık Konservatuvar Müdürü sayın Yusuf Ziya Demirci tarafından hazırlanan küçük bir kitap ile sayın üstadım eski İstanbul Millî Eğitim Müdürü Murat Uraz'ın yine Sanihat'tan seçilerek alınmış birkaç parçadan mürekkep küçük bir Seyranî adlı kitapları vardır. Bir de Seyranînin muhayyel hayatını araya bir iki koşmasını serpiştirerek herhangi muhayyel bir halk şairinin hayatı halinde hikâyeleştiren Faruk Güloğlunun bir kitabı vardır.

Bunlardan başka Fuat Köprülü üstadımız Halk Edebiyatı Antolojisinde Seyranî'ye birkaç sahife ayırdığı gibi - ki onları aynen aldık. Aşağıda bulacaksınız - yine üstad edebiyat tarihçimiz İsmail Habip Sevük de Edebiyat Tarihlerinde Seyranî'ye lâyık olduğu sahifeleri ayırmışlardır. Büyük romancımız ve yazarımız Yakup Kadri Karaosmanoğlu ise (Alp Dağlarından) adiyle İsviçreden yazdığı bir seri yazının birinde Seyranîden hürmetle bahsetmektedir. Bu parçaya da aşağıda rastlıyacaksınız. Eksik olmasın, dostum Behçet Kemal Çağlar da radyo konuşmalarında Seyranîden bahsetmeyi fırsat düştükçe ihmal etmemektedir. Develinin ve Develi gençlerinin Seyranî hakkındaki telâkki ve hürmetlerine gelince:

Bu bahse girmeden önce şöyle bir temennide bulunmayı faydalı bulmaktayım: Hemşehrilerinin, Seyranî'nin bu büyük şahsiyetini tebcil ve hiç olmazsa sağlığında görmediği alâka ve vefayı ve lâyık olduğu hürmeti göstermek için ya kasabanın münasip bir yerine veya asıl gömüldüğü yer olan Ortaokul bahçesine bir taş dikerek Develinin yarınki nesillerine büyük Seyranîyi böylece hatırlatmaları her halde çok yerinde bir hareket olur.

Orada Ortaokul müdürlüğü yaptığım sıralarda yetişen gençlerden yüksek tahsile devam eden bir grupun benden sonra bir ara bu anıt için teşebbüse geçtiklerini ve hattâ bir miktar para bile toplandığını yine kendilerinin bana gönderdikleri tebşir mektubundan öğrendimse de sonradan bu teşebbüsün maalesef akamete uğradığını üzüntü ile duydum. Bu hayırlı teşebbüsü tekrarlıyarak kuvveden fiile çıkarmalarını bütün Seyranîyi sevenler namına burada sırası gelmişken bir daha Develi gençliğinden rica ediyorum.

BU ESER NASIL MEYDANA GELDİ?

Halkiyat ile meşgul olanlar bu işlerin zorluğunu herkesten daha iyi bilirler. Daha üzerinden yirmi beş sene bile geçmemiş bir şahsiyet hakkında böyle bir incelemeye kalkılsa, varılacak netice yine husrandır. Kaldı ki Seyranî gibi ölümünün üzerinden 87 sene geçmiş ve hayatında asla takdir edilmediği gibi, açlık ve sefalete de mahkûm olarak yaşamış bir adam için bilgi bulabilmek ve toplayabilmek...

Bir defa elde hiçbir vesika yoktur. Bilgilerine müracaat edilen kimseler de ya müstağni veya nemelâzımcı davranırlar. Ve sonra mahfuzatlarının ne dereceye kadar asla uygun olduğu da ayrıca üzerinde şüphe ile durulacak noktalardan biridir.

Yalnız itiraf etmek gerektir ki ben yine bu mevzu üzerinde merhum üstad Hazım Ulusoyun hazırladığı ve binbir meşakkatle meydana getirdiği Sanihatı Seyranî gibi bir eserle karşılaşmış bulunuyorum. Eserden yaptığım istifade her türlü minnet ve şükranın fevkindedir. Ruhu şad ve makamı cennet olsun.

Bundan sonra sırasiyle Seyranînin kız tarafından torunu olan Fermene çarşısında bakkallık eden âşık Hasanla, Camiikebir mahallesinden kör hafız Eyübe teşekkürü ödenmesi gerekli bir borç bilirim. Şairin memleketindeki Ortaokulda yaptığım beş yıllık müdürlük müddetince gerek bana ellerindeki veya evlerindeki eski cönk vesaire el yazması defterleri getirmek ve gerekse ihtiyar kimselerden öğrendikleri malûmatı bana ulaştırmak suretiyle bu eserin hazırlanmasında yardımları dokunan yerli öğretmen arkadaşla-

rıma, münevver, gayri münevver halktan dostlarıma ve talebelerime ayrı ayrı teşekkür etmek isterim.

Bu eser yılmadan, usanmadan ve üşenmeden devam eden beş yıllık bir araştırmanın mahsulü olarak böylece meydana geldi. Büyük Türk halk edebiyatına bu vesile ile ufak bir hizmette bulunabildimse ne mutlu bana...

Haşim Nezihi Okay

SANİHAT SAHİBİ MERHUM ÜSTAT HAZIM ULUSOY SEYRANÎ'Yİ NASIL TAKDİM EDİYOR?

Seyraninin namı ardından birçok efsaneler sürüklenmektedir. İşte birkaç nümune: Bir yaz mevsiminin mehtaplı gecesinde mahalle mescidinin imamı bulunan pederinin kapısı vurulur. Ve cemaat dışarıda kaldı; sabah namazının vakti geçiyor gibi sesler yükselir. Pederi yatağından telâşla fırlar. O zaman on beş yaşında bulunan oğlu Mehmedi camii açmağa ve kandilleri yakmağa gönderir. Çocuk mescidi açar, fakat kandilleri yanmış bulur. Donuk ve ölgün ışıklar saçan kandillerin şuaı raşedarı altında muntazam saflar bağlıyan yeşil kavuklu ak sakallı iri gövdeli mehip kıyafetli nurlu simalı bir cemaat görür. Titrer, korkar, düşer, bayılır ve günlerce ortadan kaybolur. Yavrusunun böyle esrarengiz bir şekilde gaybubetinden dolayı annesi ağlar, çırpınır. Nihayet bir hafta sonra Mehmetlikten Seyranî mahlâslı şairliğe istihale eden oğlunu baygın bir halde bağlarında bulur. Bu efsanevî vak'a halkın kanaatleri ile izdivaç ederek Seyranî namında coşkun ve erişmiş bir şair doğuruyor. Bu vak'anın efsane olduğunda ısrar etmek, halk nazarında, esasatı diniyeden birini inkâr etmek kadar günahtır. Avamca Seyranî, pîrler elinden dolu içmiş bir Hak âşıkıdır. İç yüzü rububiyete yönelmiştir. Bu kadar yüksek bir şahsiyete malik olan bu adamın müskirat kullandığını halk görüyor, yakıştıramıyor. Derhal mafevkalbeşer bir kuvvet bahşediyor. Seyranînin ihtiyarlık devresinde bazı asabî heyecanlar geçirdiği ve tarzı hayatında bir karışıklık, bir sendeleyiş vukua geldiği muhakkaktır. Ruhu bu

buhranlar içerisinde çalkandığı zaman tuhaf şekillere girermiş. Ezcümle şarap bardaklarını kavuğunun arasına dizer, siyah çuha parçalarile sardığı bir çatal çöpü külâhının cephesine diker, üç tuğlu vezir onurile mahalle mahalle dolaşırmış.

Tercümei haline gelince 1222 tarihinde Evereğin Uruza mahallesi imamı Cafer efendinin sulbünden tevellüt etmiştir. İki sene kadar medresede kalıyorsa da, zekâsının inkişafına mâni olan bu köhne müesseseyi terkediyor. Fakat oradan çıkınca ne yaptığı, nereye gittiği meçhul.. Ancak tetebbüatının kısalığına rağmen en mühim mesaili içtimaiye ve ahlâkiyeyi halledecek kadar keskin bir nazar, geniş ve ihatalı bir kafaya malik olduğu muhakkak.. Anadoluda halk tabakası üzerinde bir şairi âzam Hâmit nüfuzu taşır. Şiirlerinden birkaç parça ezberlememiş bir adama rastlanmaz. Şair, Abdülmecit devrinde İstanbula da gitmiş ve bazı mühim şahsiyetleri hicvetmiş. Cezalandırmak için aramışlarsa da bir hemşehrisinin delâleti ile memleketine kaçmıştır. Bir gün gözleri görmez olan bir ahbabı: Ah baba, der, artık bende dünyayı görecek göz yok.. Seyranî derhal cevap verir: Üzülme artık Dünyada da görülecek yüz yok. Seyranî aruz veznile olan şiirlerini yazarak, hece ile olanları düşünerek söylermiş. 1283 tarihinin dilber bir baharında, acıklı ve sefaletengiz bir hayatın ıstıraplarına veda etmiştir. Mezarı Everek'teki eski mezarlık üzerine yapılan mektep binasının şarkı cenubisindedir. Metfenin üzerine bir siyah taş dikmek suretile olsun faziletine, irfanına hürmet gösterilmemiştir. Acaba:

Akıbet benzim gibi üstünde bir gün ot biter
Aşıkı sadıklığım kabrim sana isbat eder

diyen Seyraninin metfeni böyle acınacak bir şekilde mi kalmağa mahkûmdur?

Sayın üstat Profesör M. Fuat Köprülü Halk Edebiyatı Antolojisi adlı eserinde onsekizinci asır saz şairlerine ait fasikülünde Seyranîyi nasıl anlatıyor

Bu asır saz şairleri arasında, edebî kıymeti ve şöhretinin genişliği itibariyle, Kayserili SEYRANÎ'nin mühim mevkii vardır. Mahalle imamlarından Cafer adlı birinin çocuğu olan MEHMET, (1222-1807) de Kayseriye bağlı Everek'te doğmuş birkaç sene Medresede okumuş ve genç yaşından başlayarak Seyranî mahlâsiyle şiirler söylemiştir. ABDÜLMECİT devrinde bir aralık İstanbulda bulunmuş biraz sonra -rivayete göre, yazdığı bazı hicviyelerin tesirinden korkarak- tekrar memleketine dönmüş ve (1283-1866) baharında orada ölmüştür. Mezarı Everek'teki eski mezarlık üzerine yapılan mektep binasının şarkı cenubisindedir. Tarihî şahsiyeti bu kadar az bilinen şair hakkında, halk arasında bir takım menkıbeler dolaşmaktadır ki, bunların az çok tarihî bir esası olduğu anlaşılıyor: Bu menkıbelere göre Mehmet bir sabah namazında babasının imamlık ettiği mescitte ruhanî bir cemaate tesadüf eder ve onların feyziyle şair olur. Pîrler elinden Hak şarabı içen Seyranî halkın melâmetine hedef olmak için şarap şişesi koltuğunda sokak sokak dolaşır ve bazan garip kıyafetlere girermiş; meselâ şarap kadehlerini kavuğunun arasına dizer, siyah çuha parçalarile sardığı bir çatal çöpü külâhının ön tarafına diker, öyle dolaşırmış; kendisiyle müşaâraya kalkan bütün saz şairlerini mağlûp eder ve el öptürürmüş, saz çalmakta mehareti olmadığı halde, bazan, kırık telli, çarpık kollu sazını omuzunda taşırmış... Bütün bu menkıbeler, şairimizin perişan, sefil bir hayat geçirdiğini, müthiş bir alkolik olduğunu ve zaman zaman ruhî muvazenesini büsbütün kaybederek garip kıyafetlerle sokaklarda dolaştığını anlatmaktadır.

Şairimize isnat edilerek neşredilen manzumelerden

hepsinin ona ait olduğunu iddia edemeyiz. Belki de bunlardan bazıları -biraz aşağıda bahsedeceğimiz- İspartalı Seyranîye aittir. Esasen şairimizin Seyranî mahlâsını alması da, belki, kendisinden evvel şöhret kazanmış olan bu şairin tesiriyledir. Kayserili şair, sonradan İspartalı Seyranî'nin şöhretini gölgede bırakacak bir ehemmiyet kazandığı cihetle onun bir takım şiirlerinin de şairimize isnat olunması ihtimali kuvvetlidir. Aruz veznini oldukça muvaffakiyetle kullanan Kayseri'li Seyranî anlaşılıyor ki; o asrın sair tanınmış âşıkları gibi klâsik edebiyata oldukça vâkıftır. Fakat bu vukuf, şüphesiz Emrah ve Zihnî derecesinde sayılamaz. Arûz ile yazdığı şiirlerinde, nazım ekseriyetle kusurlu ve ahenksizdir. Onun asıl edebî kıymetini hece vezniyle âşık tarzında yazdığı manzumelerde aramak icabeder. Bunlar XIX asrın bütün tanınmış saz şairlerinin eserleri gibi, yabancı kelime ve terkiplerle, hattâ klâsik alınmış mefhumlar ve mazmunlarla dolu olmakla beraber güzel, ahenkli ve zariftir. Ekseriyetle sofiyâne ve ahlâkî mahiyette olan şiirlerinde halk edebiyatı an'aneleri halk ahlâkına uygun kaideler, ata sözleri halk zevkini okşayan nükteler zamanına ait kuvvetli tenkidler vardır.

Bu bakımdan onda Bektaşi - Kızılbaş şairlerinin derin bir tesiri olduğunu söyliyebiliriz. Kaba sofulara, müraîlere, yalancılara, zalimlere karşı alaylı, nükteli hücumlarda bulunması, fakir, yoksul sınıfın hislerine tercüman olması, sefaletle geçen hayatının ve mizacındaki tenkide kabiliyetinin bir neticesidir. Tanzimat devrinin Anadolu halkı arasındaki iyi ve fena akislerini, çok eksik olmakla beraber, onun şiirlerinde bulmak kabildir. Tasavvuf istılahlarını daima kullanan Seyranînin Bektaşi tarikatine mensup olmasa bile, Bektaşi zevkine yabancı olmadığı açıkça görülüyor. Bütün saz şairleri gibi cinaslı manzumeler, koşmalar semaîler, destanlar yazan, talihinden şikâyet eden şair ara-sıra aşk ve tabiat şiirleri de yazmakla beraber bilhassa didaktik ve nük-

teli şiirlerile temayüz etmiş, Orta Anadoluda büyük bir şöhret kazanmıştır.

YAKUP KADRİ SEYRANİYİ NASIL ANLIYOR?

Her şeye basit ve behimî mânalar verildiği, her şeyde basit ve behimî mânalar arandığı bu devirde, artık hiç kimseye şiirin mukaddes menşeinden bahse imkân kalmamıştır. Şairlere yarı veli, yarı nebi nazarile bakıldığı mezarlarına adaklar adandığı zamanlardan çok uzaktayız.

Ve gene onun içindir ki, hürmetkâr bir elin kimbilir ne zahmet ve ne ihtimamla yalçın Anadolu topraklarından toplayıp kekik, merzenkuş ve fesliğen gibi muattar ve mübarek otlardan müteşekkil bir demet halinde çıkardığı (Sanihatı Seyranî) hiç bir ferdin alâkasını celbetmedi. Ben ne bahtiyarım ki, kırk yıl, o lâkayt ve hissiz muhitin havasile zehirlenmiş olmama rağmen hâlâ şu mermerden uzlet içinde bahsettiğim bu sade kır demetinin sert ve acı kokularında bile, cavidanî, zevkler duymasını biliyorum.

(ÇANKIRILI TALÂT BEYİN MÜTALÂASI)

Yine bu hususta malûmatlarma müracaat ettiğim eski Milletvekil'lerimizden Çankırılı sayın üstad Talât da aşağıdaki mektupla beni tenvir etmek lûtfunda bulunmuş olduklarından kendi'erine teşekkürü borç biliyorum. Mektubu aynen aşağıya alıyorum:

Sevgi ve saygı değer beyim,

İltifatnamenizi Erciyeşten toplanmış bir demet çiçek temaşa eder gibi okudum. İhtiyar ve beyaz başı göklere uzanan bu Türk dağı eteğinde nağmesera olduğunuzu da lûtuf buyuru'an mecmuadaki güzel şiirinizden anladım.

Sinoptan Develiye gelişiniz, sahilden Erciyeşe suut veya hubut mahiyetindedir. Denizden stepe düşmek gerçi biraz harareti âsabı arttırsa da yine faideâver olmuştur. Çünkü bize (Seyranî) yi tanıtmak imkânını vermiştir. Eğer Develi, ilminiz ve sâyinize mahalli tecelli olmasaydı büyük halk şairini lâyıkı veçhile tanımamakta devam edecektik.

Mektubunuzda (halkiyatçılık) dan bahsederken bir hakikat ifade buyurmuşsunuz: «Salâh temayülü olmadığı gibi belâya bakın ki günden güne de artmakta» diyorsunuz. Evet, bu öyle bir iptilâdır ki azalmak değil, çoğalarak mezara kadar sürer. Şu muhakkaktır ki bu feyze mazhar olanlar onun (sır) rına erebilenlerdir. Adeta samedanî aşk nevinden bir şeydir. Bendeniz de on beş yaşımda tutulduğum halk şiirlerini sevmek zevkinden kırk senedir hâlâ kurtulamadım ve hissediyorum ki her gün artıyor bile. Bunlar arasında öyle ince, muciz, bedi parçalar vardır ki en büyük

şairler tarafından söylenseydi namlarını muhallet kılmaya vesile olurdu.

* * *

Ceyhunî, bence vasat derecede bir şairdir. Ne Nuriye, ne Nurinin üstadı Emraha benzer. Zaten Nuri (Dertli, Seyranî, Nuri) teslisini teşkil eden ekanim-i selâsedendir. Ne yazık ki bu şair hakkında pek az dikkat celbedebildim.

Ceyhunî'den bahsedecekseniz bir kitap halinde değil, bir antoloji halinde olursa isabet olur. Bu adamı ben gençliğimde tanıdım, görüştüm. Fakat nedense bende fazla bir tesir bırakmadı. Bu cihetle pek az şiirlerini zaptettim. Size bu hususta müfit olacak bir genç hatırlıyorum. Geçen senelerde Niğdede küçük ziraat memuru bulunan Halit isminde bir genç bana mektuplar yazmış, bir hayli notlar da lûtfetmişti. Bu gencin şimdi Çorumda olduğunu, hattâ Çorumlu mecmuasına yazılar yazdığını hayal meyal hatırlıyorum. Çorumda tanıdığınız varsa bu genci bir iltifatnamenizle elde edebilirsiniz. Ceyhunî ve diğer şairler hakkında şayanı dikkat notları, görüşleri vardır. Ben kendisiyle bir defa teşerrüf ettim. Pek edip ve sevimli bir gençti. Şimdi görsem belki hatırlamam. Yakında kütüphanem ve evraklarım arasında bir tasfiye yapacağım. Halidin notları elime geçerse sana takdim ederim.

* * *

Seyranî ötedenberi benim de dikkatimi celbeden bir şairdir. Garip değil mi ben bu şairi hayalimde şöyle yaşatıyordum:

«Başında külâh, yeşil sarıklı, merdümgiriz, az söyler; fakat remizli sözler söyler; esrarengiz, kaçık tavırlı, fakat behlûllere akıl hocalığı edecek kadar icabında cesur ve mü-

tehevvür, her şeye lâkayit, zulme isyankâr, rezilete karşı müstehzi.» Bu vasıfların bazılarını Erciyeşteki yazınızda bulur gibi oldum.

Seyranî'yi ben - söz aramızda - Nailî-i Kadîm'e benzetirim. Nailî'nin her beytinde her mısra bir başka mânayı camidir. Halbuki bütün şairlerimizde ikinci mısralar birincinin isbatına medar olacak delilleri havidir. Seyranî de böyledir. Mısralar birbirine iğri bakar gibi görünür; halbuki mâna itibarile merbutturlar.

Kezalik Nailî icaza riayet edeceğim diye istimalini itiyat edindiğimiz kelime ve terkipleri değiştirmekte ve yerine ayni mânayı müfit kelimeler ikame etmekte ne kadar mahir ise Seyranî de öyledir. Onun bir bendinin birinci mısraını okuyup da kendi itiyadımıza uygun ikinci bir mısra beklerken beklenilmedik bir fikir ileri sürdüğü vakidir.

Kaza belâ ile âlem dolduğu

mısraını okuyunca meşhur uydurma vasiyetnamede olduğu gibi gençlerden, kızlardan, içtimaî ahlâksızlıktan bahsedileceğini sanırız. Halbuki o:

Kazların kadıya uçmaklığından

demekle hem aykırı bir fikir söylememiş oluyor, hem beklemediğimiz bir delil dermeyan ediyor.

Yapılan binanın birden tozması

Acaba nedendir? Malzemenin kötülüğünden, çürüklüğünden olsa gerek değil mi? Hayır:

Asıl sermayenin topraklığından

diyor. Ne kadar düşündürücü?

Her şair aşktan bahsetmiş, binlerle teşbih yapılmıştır.

Fakat Seyranî:

Aşkın iğnesile dikilen dikiş
Kıyamete kadar sökülmez imiş

demekle en yeni bir fikir söylüyor, en doğru bir hakikat ifade ediyor.

Seyranî tezada çok meyyaldir. Hemen her şiirinde bu hal vardır:

Ne tırnak idim ayakta — Ne taç gibi serde idim
Ne er gibi avrat aldım — Ne zen gibi erde idim

Bunlardaki tezattan sarfınazar düşündürücülüğü cayi dikkattir.

Seyrnî'yi iptida meraklılara tanıtmakta Hazım efendi meşkûr bir hizmette bulunmuşlardır. Allah kendilerinden razı olsun. Daha iyi tanıtmak himmeti sizin lûtfunuza bakıyor. Maddî zarar, mânevî yorgunluk bittabi sizin yanınızda bir ehemmiyeti haiz olmıyacağından biran evvel gayretinizi dilemek hoç bir temenni olamaz sanırım.

* * *

Seyranî'nin bende beş on parçası olacak. Fakat hangi defterde. Evvelce bir mektubunuza cevap yazmak ve bu meyanda bendekilerin bir suretini çıkarmak istedim. Fakat bitmeyen bir işin yorgunluğu arzumu akim bıraktı. İnşallah size müfit olurum.

Maarif Vekâleti kütüphanesindeki yazmalarda bazı Seyranî şiirlerini görmüştüm. Bunlardan da sizi haberdar edebilirim. Fakat bana bir müddet müsaade buyurunuz.

Seyranî bir halk şairi olmakla beraber divan şiirinin tesiri altında kalmış bir şairdir. Az çok birşeyler okumuş ve duymuş; mükteseb atını fıtrî istidadı ile veya mevhibe ile takviye etmiş bir şairdir. Onu tahlil ederken bir divan şairinin şiirini tahlil eder gibi hareket lâzımdır.

Ne er gibi avrat aldım
Ne zen gibi erde idim

mısralarını tahlil ederken biraz da Yunus gibi, muakkipleri derviş şairler gibi, daha doğrusu bir mutasavvıf gibi düşünmek lâzım.

(Er) nedir? (Avrat) kimdir? Niçin (kız) almıyor? Neden evlenmiyor? (Zen) kimdir? Niçin kocaya varmamıştır? Bu âzadeliğe, nefis hürriyetine nasıl ermiştir?

Er, odur ki nefsine hâkim ola.

Seyranî nefsine hâkim olmadığını, onun için nefsini hükmü altına alamadığını ve kadının erkek tahakkümü altına girmesi gibi nefsini de bir mürşide bağlayamadığını anlatmak için bu kısa beyti söylüyor:

Aferin ey çeşmimin yaşı
Yâr yoluna akışın var?

Ne güzel?

Cennetten mi çıktın acep
Tavus gibi nakışın var

Göz yaşını cennetten çıkmış tavus şeklinde tahayyül etmek hiç bir şairin hayalinden geçmemiştir. Fakat bir damla göz yaşında kavsı kuzahlar, türlü renkler gören şair gözlerini cennete, yaşları tavusa benzetmekle bir mümtaziyet göstermiştir.

Yâr yoluna akan göz yaşı, cennet gibi bir gözden çıkmalı ve tavus gibi ziynetli olmalıdır. Gözler kalbe açılmış pencerelerdir. Kalb ki arşı rahmandır; tecelligâhı subhandır. Binaenaleyh oranın penceresinden akseden ziya, nur, yaş ne olursa olsun elbette zengin olacaktır. Bahusus (yâr) için akıyor.

Size daha uzun yazamadığıma müteessirim. Bugünlük bu kadarla iktifa edeceğim.

Gözlerinizden öper, muvaffakiyetler, saadetler dilerim kardeşciğim.

24 Mayıs 1944

Çankırılı

Talât

İSMAİL HABİB NASIL ANLIYOR
(EDEBÎ YENİLİĞİMİZDEN)

Ondokuzuncu asır birinci sınıf saz şairlerinden en meşhurları olan dört şair arasında Seyranî, şiirlerindeki ritm ve sıcak heyecan noktasından belki hepsine faiktir. Seyranî gerek aruz ve gerek hecede nazım tekniği itibarile de çok kuvvetli görünüyor. Bu yalnız enfüsî bir şair değildir; ayni zamanda gözlerini muhitine çevirmeyi de biliyor. Ayrı nizamiye mahkemelerinin açılmasına zaruret hissettiren eski şer'iye mahkemelerinin feci berbatlığını şöyle anlatıyor:

Mahkeme meclisi icat olduğu
Çeşmei rüşvetin akmaklığından
Kaza belâ ile âlem dolduğu
Kazların kadıya uçmaklığından

Selefin rüşvetle hüccet yazması,
Halefin anlayıp hükmün bozması
Yıkılan binanın birden tozması
Asıl sermayenin topraklığından

Koca şair yalnız mahkemelere, medreselere, softalara zulüm yapan zenginlere çatmakla kalmıyor; o, ta baştaki sultanlara hücumdan da çekinmiyordu. Yeni saraylar yaptırmağa başlayan Sultan Mecit devrine tarizlerde de bulunmaktadır.

Eski sarayları beğenmez oldu
Yere sığmaz oldu Sultan olanlar

Hele enfüsî şiirleri çok liriktir. Halk şairlerimiz içinde hem duyan ve titriyen kabiliyet, hem duyuran ve titreten kudret itibarile Seyranî birinci safta geliyor.

Aferin ey çeşmim yaşı
Yâr yoluna akışın var
Cennetten mi çıktın acep
Tavus gibi nakışın var

Fikir gibi görünen öyle şiirleri var ki, hakikatte kalbden çıkmadır. Fikir orada bir gaze gibi kalbi örter; fakat o gazenin şeffafiyeti altında titriyen kalbi görebiliriz.

Ara bul şem'anı yak ta
Su gibi engine ak ta
Ne tırnak idim ayakta
Ne taç gibi serde idim

Ne martıyım bahre daldım
Ne gemi ummana saldım
Ne ter gibi avret aldım
Ne zen gibi erde idim

Fikrin kalbe inmesi, fikrin derinleşmesi demektir. Fikir ancak derinleşiyorsa şiir oluyor. Fikirsiz his dumandır; şekil veremeyiz; hissiz fikir kurudur; beğenmeyiz. Fakat histen öz alan fikir; işte Seyranî'den rastgele mısralar:

Aşkın iğnesi ile dikilen dikiş
Kıyamete kadar sökülmez imiş
Kemin kemliğinden bize ne zarar;
İyiler iyiliğin başa kakıyor

Toprağın Habili kabul ettiği
Şüphesiz yüzünün yumşaklığından
İbrişimden nazik sandığım güzel
Meğer pulat gibi bükülmez imiş

Ah, aşkın kudreti; meşhur Hallacı Mansur Allahı kendinde görmüş enelhak demişti. Seyranî ise Hakkı kendisinde değil sevgilisinde görüyor.

Padişahı aşka olalı nedim
Çilehane oldu meskeni kadim
Enelhak demedim Entelhak dedim
Melâmet dalında astırdın beni

(Dertli) nin kara bahtım manzumesi gibi Seyranî'nin de var. Hangisi asıl hangisi naziredir? Bu meçhul fakat Seyranî'nin manzumesi insana ötekinden daha içli görünüyor:

Nice defterlerden ismim sildirdin
Gelmedi sesinden ses kara bahtım
Bahtın gemisinde yelken yok bildin
Durma lodos gibi es kara bahtım

Ağır meclislerde sıkılmaz iken
Mengeneye versen bükülmez iken
Seyranî Arslana yıkılmaz iken
Dedirdin tilkiye pes kara bahtım

SEYRANÎ'NİN ÖLÜMÜ ÜZERİNE KIZI TARAFINDAN SÖYLENEN ÇOK SAMİMÎ VE ÇOK İÇLİ BİR AĞIT:

Düzen verdin çalamadın sazını
Süremedin şu baharın yazını
Kime koydun gittin Havva kızını
Kahrınan mı gittin bilemiyorum
Ne halde olduğun göremiyorum

Bahar seli gibi coştun bulandın
Bu aşkile dağı taşı dolandın
Bilmiyen ahmaklar divane sandı
Kahrınan mı gittin bilemiyorum
Ne halde olduğun göremiyorum

Çok muhabbet görmüş harem adası
Her evden derilir bâyi, gedası
Abdullahı sana savdım dedesi
Kahrınan mı gittin bilemiyorum
Ne halde olduğun göremiyorum

(SEYRANÎ)

HECE İLE OLAN ŞİİRLERİ

A

— 1 —

Destiğirlik ummam senden bir zaman
Göster! ağacında sağlam dal bana!
Pervazıma dardır geniş âsüman
Daima açıktır istikbal bana

Mesnedim yok azlim kaygı çekeyim
Usta başı gibi ölçüp dökeyim
Evvel, âhır bir kurbanlık tekeyim
Vaktı gelsin bıçağını çal bana

Esmeyince emri hakkın yelinden
Koku gelmez şefaatin gülünden
İdrisin cennette gelse elinden
Hulle biçer yeşil bana, al bana

Seyraniyim boş küp gibi inlemem
Üç sıfırla bir rakamı binlemem
Elimde çaldığım sazı dinlemem
Aşkım sazı verir türlü hal bana

— 2 —

Sahte bir cilveyle gülme yüzüme
Candan muhabbetin var değil bana
Gelip görünsen de kâhi gözüme
Derim aşkla gönlün yâr değil bana!

Hatırımı hasta iken sormağa
Geldin mi? Şer düşüm hayra yormağa?!
Sevdin, birdenbire geri durmağa,
Sana nâmus ama! ar değil bana!

Gönülde parlarken ümmidi vuslat
Beynimize düştü ateşi firkat;
Aşkımın şiddeti narına nisbet
Cehennem ateşi nâr değil bana

Güllerin elinden gelse bitmemek
Sayranî bülbülde olsa ötmemek
Ateşi aşkınla yanıp tütmemek
Elden gelse bu aşk kâr değil bana

— 3 —

Kavuşmadım cânânıma
Gözüm yaş pınar m ola?
Gelse acep yâr yanıma;
Yağmur gibi diner m ola?

Geri gelmez geçen günler;
Çürür toprak olur tenler;
Yâri benden ayıranlar
Kar, buz gibi donar m ola?

Atın vurdum ben gemini
Eller sürdü ah demini
Azgın yara merhemini
Sarmasalar onar m ola?

Sert taş imiş düşman bağrı
İçerimden çıkmaz ağrı

Yâr, yönünü bana doğru
Acep bir gün dönerm ola

Özün pâkla, sözün tanı!
Dünya muhannet zindanı
Gam yeme âşık Seyranî
Hak, kulunu bunarm ola

— 4 —

Dost kapısı ister isen: Doğruluk
Dosta inayeti elden bırakma!
Doğru olmıyanın sonu uğruluk
Olur, feraseti elden bırakma!

Kal'ada kurarlar toplar bedene
Atarlar kemliğe, gelip gidene
Kâmil insan sana kemlik edene
Eyle! Riayeti, elden bırakma!

Firavun beklerken babı mezarlık
Sonunda gör neye vardı pazarlık
Tanrılık davasın ettirdi varlık
Aza kanaatı elden bırakma

El küpüne elde turşu kurucu
Var Seyranî olma! Aslın sorucu
Sen ol! şer düşleri hayra yorucu
Hakka ibadeti elden bırakma

— 5 —

Bilirken ölüm var bu halkı âlem,
Gözleri dünyanın ihtişâmında.

Mevlâya mâlûmdur; feryadü nâlem
Evkatı hamsede, suphü şâmında.

Müşkülüm halledin ehli zamirler;
Futar mı altının yerin demirler?
Merhametsiz olan ülül-emirler
Korkarım şeytanın iltizâmında.

Ezelden böyledir Seyranî âdet,
İbadetten yektir nefse ticaret,
Kalmadı dünyada bitti halâvet
Ne düğün? Arefe, ne bayramında

— 6 —

Kurtuluş yok el oğlunun elinden.
Dilerse akıtır suyu, yokuşa;
Kızarmış yanağın vahdet gülünden
Kanda nail oldun! sen bu kokuşa

Sanma ki arkadaş dünya döleşe
Ecel pehlivanı çıkmış güleşe
Mezarlı, mezarsız yatan üleşe
Gelip akrep, çiyan bir gün çöküşe

Olur ahvalimiz mahşerde; yaman
Var ise gam değil zerrece iman;
Seyranî bir şair gördüğü zaman
Koç gibi meydana girip tokuşa

— 7 —

Güleş meydanında boşa dalanın
Alta giden hasmın merdan olursa

Başına başkası değmiş olanın
Bilir alâmetin irfan olursa

Kız doğarsa başı olur dışarı;
Oğlan doğsa olur meşhur haşarı
Kime ahbap olsa dokunur şerri,
Bir kimse cinsinde çingân olursa

İbrahimî nâra attı mancınık
Sebebi çingene, yok yalancılık
Südünde bulunan yad, yabancılık,
İslâh olur mevtle dermân olursa

Ahbapların Vâli, Hâkim, Sayılar
Kokutmadan yemez eti ayılar
Çoğaldı Seyranî kabadayılar
Kedi fâre yemez Aslan olursa

— 8 —

Yusuf peygamberi alıp babadan
Götürüp attılar haset çahına
Bir Tanrı selâmı bir merhabadan
Delil bulunmamış hürmet rahına

Cihanı ibretle koldum temaşa
Kaştan göze medet yok, gözden kaşa
Çarhı gerdûn ile çıkılmaz başa
Katıp seçer nurdan mihrü mahına

Çalkan ey tecelli deryası çalkan!
Yüreğim yâreli, gözlerim alkan
Kurtaramaz hasut ger tutsa kalkan
Ahım okum olsa nişangâhıma

Cami tecelliden teşneyim müle
Akranlığım vardır benim bülbüle
Bülbül meftun ise dikenli güle
Seyranî âşıktır bir Allahına

— 9 —

Yolum hak; erkânım mefharı âlem;
Haktan haberdarı buldum bu yolda.
Zikri fikrim budur. Benim demadem;
Haydarı kerrarı buldum bu yolda.

Muhammed zahirde edip istimdat
Anları hayırla her dem kıldı yad;
Kadri zâyi olmaz ebedül'âbât,
Caferi Tayyarı buldum bu yolda

Hiç eder mi ümmet olan böyle suç?
Nasıl ümmet bilmen Yezid, bağrı tunç?
Şehri Horasandan eyleyen huruç;
Müslim Teberdarı buldum bu yolda.

Bugün gafil oldu Seyranî dünden
Hak zahir ehline ay ile günden
Hızır nebi gibi ilmi ledünden
Vâkıfı Esrarı buldum bu yolda

— 10 —

Ey mürüvvet kânı şâhı risâlet
Bilmişim olduğun mahbubu mevlâ
Dilim ikrar eder kalbim şehadet
Mefharı âlemin kadrin muallâ

Ey zâtı esrarı mir'atı vâhit
Ahmedi Mehmedi Mahmudu Hâmit
Esrarı derunum zâtına ait
Değildir diyemem hâşa vekellâ

Me'mûlümle beni mesrur eylemek
Şanına şâyândır sertacı felek
Vücudü mümkinat insü cin, melek
Cevheri mâderi ahsenin Âlâ

Ey nuru sıracı kandili ekvân
Nurunla münevver vücudü imkân
Mücrim Seyranî'nin derdine derman
Sensiz olmaz, olur seninle illâ.

D

— 1 —

Halkı âlem; bana mürşidi kâmil
Olmuş, olmayınca bende itikad.
Benzer ol âlime ilmile anil
Kendi olmaz, elden umar itimad

Dünya, ahret birbirine müşterek;
Bir fırında iki pişmez bir çörek;
Yerden göğe zâhir dikilmiş direk
Olsa, bir cihana olmaz iki ad

Bir çoban elinde dünya bir kirmen
Misâli yün eğrüp ip sarar hemen
Hiç keyfince çatal iğli değirmen
Önünden ağzına dokunur mu tad?

Yere çakan iki çatal kazığı
İkiden birine eyler bazığı
Seyranî çobanın belde azığı
Olmasa sayılmaz çoban kurttan yad

E

— 1 —

Ahvali âlemden yâr sorsa bana
Müptelâyım canım gibi tenime
Muhabbet bir yana, ben de bir yana
Güzel sevmek zarar değil dînime

Üftadeyim bülbül gibi güle ben
Çevrilirim turna gibi göle ben
Yârin ismin aldım dilden dile ben
Sürüklerim gömmek için sîneme

Seyrânî mürşidim severim gayet
Bu sevgi benimçün büyük ibadet
Tamuda yanmağa etmem kasâvet
Yanarım gafletle geçen günüme

— 2 —

Hak bilir yastığa başım koymadım
Uyku gelip gözüm süzülmeyince
Sazı mecazden elim yunmadım
Marifetin sazı düzülmeyince

Vâcibül vücudun bil mutlaklığın
Ona vücudunun bil mülhaklığın
Kim bildi Mansurun (Enelhaklığın)
Nesiminin postu yüzülmeyince

Bir yalaktan iki sığır sulanmaz
Irmaklar bulanır derya bulanmaz
Hakikata mecaz ili ulaşmaz
İncelip Seyranî üzülmeyince

— 3 —

Kudreti hallâka ibretle baktım
Gördüm herbir mahlûk bir şan içinde
Uyanıp çırağım çakmağım yaktım
Vücudüm bir buldum cihan içinde

Sebebi vücudüm valide peder
Pederde mahsul var, mahsulde bider
Mahsul hükmündeyiz bihükmü kader
Bider hükmündeyiz harman içinde

Ananızdan bile bile doğmadık
Seve seve alıp kabre koymadık
Keyfimize bir süt bile sağmadık
Çoban gelip geçtik hayvan içinde

Müessirle eser birdir gözümde
Meali Hudayı buldum özümde
Ey Seyranî hata yoktur sözümde
Noksan olmaz sun'u Yezdan içinde.

— 4 —

Gam yemezdim Recep olsa cümle ay
Döner muharreme ay gide gide
Bunda geda olan anda olur bay
Anda geda olur bay gide gide

Ömrüm kaba yelden kar gibi erir
Vücudüm toprağa düşünce çürür
Her eşya aslının hükmünü verir
Divan atı olur tay gide gide

Nazar eyle otlu sulu koyağa (1)
Çiçekler boyanmış elvan boyağa (2)
Tevekkeli ola baykuş gibi, ayağa
Gelir kısmet olan pay gide gide

Zannetme Seyranî yıldız ay olur
Doğru oku atan eğri yay olur
Katreler karışır irmak çay olur
Bulur deryasını çay gide gide

— 5 —

İstemez bir hâkim şahidi baydan
Kurda koyun, ata eğer her (3) dese
Vahşi balık tuttum ben kuru çaydan
Yerden göğe doğru yağar kar dese

Sanma zengin bir gün olur kudurur
Mal ile günahların yudurur
Hacıya hocaya beli (4) dedirir
Söğütte kavakta biter nar dese

Yorulmaz Seyranî Hak yolda yelen (5)
Hak rahmeti günah cürmünü silen

(1) Koyak işlenmemiş araziye denir.
(2) Renk demektir.
(3) Her: Eşek.
(4) Beli: Evet.
(5) Koşan.

Hak yanında kendin günahsız bilen
Gam yemezdim bana günahkâr dese

— 6 —

Rabbim sana hacet değil arzuhal
Her nefeste sen âlimsin sözüme
Tenimde canımda kalmadı mecal
Medet senden yokuş ile düzüme

Amel sazun bozuk düzen çalmışım
İsyan deryasına düşüp dalmışım
Aziz gecelerde gafil kalmışım
Nevmi gaflet düşman imiş gözüme

Düzemedim turna gibi katarım
Viranede baykuş gibi öterim
Ben aşkın nârına yanar tüterim
Hayrettedir tamu nârı özüme

Havayi nefsimle ettim ülfeti
Başa satın aldım gamı mihneti
Açıldığı zaman amel hücceti
Seyranîyim cürmüm vurma yüzüme

— 7 —

Felek bir gün bize bir yol gülmedi
Tuğlar taktı elin Seyranî'sine
Yirmi dokuz harfden al mahlâs diye
Teklif eder durur Seyranî'sine

Er isen sözünü yürüt bin ata
Söz ana değildir söz bence ata

Olur olmaz âdem söz ata ata
Pare pare oldu Seyranî'sine

Her âşık içtiğin hayat sanırlar
Her meclisi havlı, hayat sanırlar
Ben memat olsam da hayat sanırlar
Sağlığında girdi Seyranî'sine

Belki bu şep bizde o, yar bulunur
Başı yastıktayken duyar bulunur
Sanma bu dünyada uyar bulunur
Evereğin edna Seyranî'sine

— 8 —

Kim çalarsa kara düzen bağlama
Kullanır parmağın mızrap yerine
Âşıkların, güzel boşa ağlama
Koymuşlar kaşların mihrap yerine

Geda gönlüm kapısında uyursa
Uyanıp meramın şaha duyursa
İçeri almayup dışarda korsa
Koysun kapusunda bevvap yerine

Aşk odundan kalbi geda gövünür (1)
Ciğer kebabından yene doyunur
Kalbinden gedanın aşkı soyunur
Şah olan cisminden esvap yerine

Derdi Seyranî'den anlıyan güzel
Sazını sözünü dinliyen güzel

(1) Gövünmek: Kavrulmak.

Kuş gibi kalbinden inliyen güzel
Şimdi koymaz oldu ahbap yerine

— 9 —

Rabbim seninle ettiğim ahdı
Bulayım kal'ayı iman içinde
Ahır zaman olup gelince vaktı
Kalmasın imanım güman içinde

Kimin ayağına gelse bir oyun
Cellât satırına uzata boyun
Kendi rızasile kurda bir koyun
Veren var mı? göster çoban içinde

[illegible]rtanın iki olsa sarısı
Beyazına çıkar onun yarısı
Cahil adam misli yaban arısı
Çeç yapsa bal yapmaz orman içinde

Aşkın çıkrığını eğirse iği
Seyranî ateşsiz pişirir çiği
Okkanın, dirhemin artık, eksiği
Belli olur mizan, irfan içinde

— 10 —

Kahır çeken ehli dilin
Gör ne çeker canı tende
Erir akar böyle bilin
Tükenir tap o bedende

Sen bir zalim neccar isen
Baltan bende sınar isen

Ben Ednayı kılar isen
Benim gibi olun sen de

Kişi uğrar melâmete
Güvenilmez kad, kamete
Çıkarır bir selâmete
Hakkın kulu isem ben de

Hüznü elemden yatamaz
Zulüm alıp hak satamaz
Âşık Seyranî atamaz
Kimse ile hiç perende

— 11 —

Ahengi aşkımdır inliyen defte
Boğuluyor kalbi yare geçince
Her katre bir inci olur sedefte
Zehir olur tab'ı mârâ geçince

Tedbiri Lokmana bağlanma âşık
Belki islâh etmiş yaranı sadık
Tedbirin takdire gelmez muvafık
Merhemin elime yare geçince

Arttırır kadrini verdi aşkımın
Feryadı bülbüldür virdi aşkımın
Neylesin Lokmanı derdi aşkımın
Destine kudretten çare geçince

Seyranî unsurun bir paki tiynet
Olmasa cevheri ruhunda himmet
Kokar mıydı? Sana verdi hakikat
Gülün buyi kalmaz hare geçince

— 12 —

Hak yoluna gidenlerin
Asa olsam ellerine
Er, pir vasfın edenlerin
Kurban olsam dillerine

Torunuyuz bir dedenin
Tohumuyuz bir bedenin
Münkir ile cengedenin
Silâh olsam bellerine

Bir üstada olsam çırak
Bir olurdu yakın ırak
Kemiğim yapsalar tarak
Yâr zülfünün tellerine

Bir kâmilin yolun tutsam
Aşk oduna yanıp tütsem
Bülbül gibi feryad etsem
Muhabbetin güllerine

Vücudümü kavursalar
Yönüm yâre çevirseler
Harman gibi savursalar
Muhabbetin yellerine

Seyranî kaldır parmağın
Vaktidir Hakka durmağın
Deryaya akan ırmağın
Katra olsam sellerine

— 13 —

Erenler üstadlar ettiler himmet
Bize yaradanın kuludur diye
Anınçin onlara eyleriz minnet
Bu yolda bizlerden uludur diye

Ferhat gibi dağ bağrını delmedim
Mecnun gibi Leylâ deyip yelmedim
Ben destime su doldurup gelmedim
Erenler çeşmesi suludur diye

Seyranî seyrinden geri durmadım
Enişe yokuşa atım yormadım
Güzelin çirkinin telin kırmadım
İsmi Hak dilinde doludur diye.

— 14 —

Yüce Tanrım her bir derde bir ilâç
Yaratmış mı? tabip bilmesin diye
Bir sedef incisin etmemiş ihraç
Naehl delici delmesin diye

Tatmışız tadını buyi fülfülün
Koklamış doymuşuz kokusun gülün
Güldüren güldürmüş gülistan gülün
Bülbülü şeydasın gülmesin diye

Yaratmanın diğer ismi aferin
Yaradılmışların hayırla şerrin
Kiramen kâtibin kudret defterin
Yazmış müdebbirler silmesin diye

Çok Seyranî benim sağ ve sollarım
Dost köyüne doğru gider yollarım
Yaradan buyurmuş deli kullarım
Benim divanıma gelmesin diye.

— 15 —

Yerin göğün ismi cismi yok iken
Bir ezan okunur sadâsı nerde
El ermedik göz görmedik bir nesne
Yapılmış kubbesi hudası nerde

Bazı aşklarda kendisin över
Kâmilin cevabın biri bin değer
Cümle kitap gökten inmezden evvel
Bir Kur'an okunur sedası nerde

Gözlerinden akan kanlı yaşlarda
katrasında dert bulunur, başlarda
İlham derler bir kuş vardır kuşlarda
Gökten yere inmez yuvası nerde

Çok ahdettim konamadım bu dala
Yok imiş ikramın, Hayyalesselâ
Ucu bulunmadık böyle bir mâna
Söyle kul Seyranî ustası nerde

— 16 —

Allahın emrine muti'im dersen
Rasulün emrine itaat eyle
Helâl haram demez bulduğun yersen
Mü'minlik sözünden feragat eyle

Zahmi aşka gelip merhem sarmağa
Ferhad olup bir gün bağrın yarmağa
Kudretin yok ise beyte varmağa
Gönül beytullahtır ziyaret eyle

Kulun rızkın verir hazreti bari
Açılan gülleri incitmez hârı
Kötülük değildir er kişi kârı
Kemlik edenlere inayet eyle

Kalbini geniş tut sıkma Seyranî
Rızayı bariden çıkma Seyranî
Gönül beytulahtır yıkma Seyranî
Elinden gelirse imarat eyle

— 17 —

Bin iki yüz altmış bire tarih basınca
Pek ziyade oldu sıklet bu sene
Eski âdet bitip devir dönünce
Kalktı insanlardan şefkat bu sene

Koymuşum havana bu garip seri
Sefa mı sürülür ah şimden geri
Ağniya olursan derler gel beri
Fukaraya yoktur rağbet bu sene

Fukaranın hali mevlâya belli
Merhamet yok ağniyada ezeli
Buğdayın bir mutu oldu yüz elli
Muhtekire düştü fırsat bu sene

Zengin artık kesmez oldu kurbanı
Kalmadı dünyanın rengi elvanı

Sultan Süleymana kalmadı fani
Bize Haktan ola rahmet bu sene

İş böyle giderse kopacak fesat
Yaklaşmadı gitti şu vaktı hasat
Sanatlar işlemez ortalık kesat
Boşadır çalışmak gayret bu sene

Bu Seyranî sahih sohbet söylesin
Naçar olan fukaralar neylesin
Rica niyaz edin halâs eylesin
Mevlâmız belâdan millet bu sene

— 18 —

Ağlıyor gönlümüz ey melek sıfat
Bizi gayri güldür ferahyab eyle
Cerrahın abından sun âbı hayat
Lûtfu kereminden feyziyab eyle

Okur taliplerin aşk kitabından
Ver saki ruhlara sen şarabından
Lutfu miftahınla kendi bâbından
Âlemin matlubun fethi bab eyle

Bir aşktır serptiğin lâyıklarına
Hararetler verme yanıklarına
Güler yüz gösterip âşıklarına
Aziz başın için bir cevab eyle

Seyranî seyreder sağ ve solların
Babı vuslet için bekler yolların
Yeter ağlattığın güldür kulların
Gani dualarım müstecap eyle

— 19 —

Everek şehrinde gördüm bir güzel
O da düşmüş bir kötünün eline
Ol haki payına yüzümü sürdüm
Salınıp giderken kendi iline

Yüz yüze rasgeldim günlerde bir gün
Cennetten etmişler dünyaya sürgün
Kötüye düşmüş te gönülü kırgın
Hayran oldum tatlı güzel diline

Selâmı verince eğlendi biraz
Atardı ağzına uğrunca çerez
Dudağının rengi sultanî kiraz
Hiç bir gül benzemez kendi gülüne

Karşıma geçmiş te gözünü süzer
Sanki Seyranî'nin bağrını ezer
Saçının bir teli bin cana değer
Bin kız kurban olsun böyle geline

— 20 —

Gelecekten haber veren bulunmaz
Gelen baştan geçmiş hikâyetine
Nûru şemsi zatı vahdet dolunmaz
Benzemez mihrimah kesafetine

Her eşya mazharı kudret sıfatlı
Kimisi piyade kimisi atlı
Ne var yaratılmış âlemde tatlı
Benzemez muhabbet halâvetine

Hazreti Musaya indi maide
Yine bozulmadı eski kaide
Sağ gözden sol göze yoktur faide
Bak kendi başının selâmetine

Kim bilirse kendin ehli keramet
Seyranî bil anda yok istikamet
Sofu her ne kadar etse ibadet
Başın bağlar nefis ticaretine

— 21 —

Kırklar kâsesinden bade nuş ettim
Gönül meskân tuttu meyhanelerde
Dünyanın varını feramuş ettim
Surete kalmışım gamhanelerde

Can bülbülü uçar kalır bir kafes
Erenler ruhuna kim eder heves
Bir piri azizden almışız nefes
İlmi yekta vardır irfanelerde

Seyranî âdemlik halini takın
Âdem ilmel-yakin hem aynel-yakin
Harabat ehline hor bakma sakın
Define bulunur viranelerde

H

— 1 —

Takdirine uygun fiylim muvafık
Etmeye kadirsin hazreti Allah
Bileydim etmezdim nefsime yazık
Var mıdır? emrinden taşra gider rah

Kestin mi çareyi ben biçareden
Kimden şekva edem bahtı kareden
Yaratırken kalbim sen ey yareden
Murat etmedin mi? etmek nazargâh

Mizanı kudretin suçum tartar mı?
Rahmetinle benim cürmüm artar mı?
Açık kapıların hepsin örter mi?
Bir avuç toprağın ettiği günah

Seyranî'yim kabul eyle hacetim
Sen kabul etmezsen yok selâmetim
Çileyi çekmeye var mı? takatım
Var mı? yok mu? sensin halime agâh

I

— 1 —

Şehri hakikata doğru gidenin
Ayağı altına yol gönder beni
Fazilet elinde şahlık edenin
Rabbın kapısına kul gönder beni

Cehennem yoluna sapsam da şayet
Cennete rehberim ol gönder beni
Bozmak mümkün ise aklım bikrini
Boz da bakir iken dul gönder beni

Ey Seyranî! Fermanıdır (künfekân)
Mantuku vahittir kudreti lisan
Hakkın kudretinden başka bir mekân
Bulmak mümkün ise bul gönder beni

— 2 —

Efendim almış züğürtlük
Kaşa beni, göze beni
Sürükler yıl, cepte dörtlük
Yaz bahar kış güze beni

Dedim züğürtlük çelebi
Nedir ezdiğin sebebi?
Ben değilim yoğurt gibi
Yağım çıkar öze beni

Ateş belli yakışından
Günlük belli kokuşundan
Müflüslüğün yokuşundan
Kurtar çıkar düze beni

Dedi dinlemem ben çene
Bakalım, Beş yüze, Bine
Al da nişangâhı dene
Çeşmin süze süze beni

Değil şimdi arayıla
Padişahlık parayile
Sikke ile turayile
Muhtaç sanma söze beni

Seyranî'ye şöyle böyle
Ne suçu var ise söyle
Şanına düşeni eyle
Ayna etme yüze beni

— 3 —

Dü çıkan serveri fahre kâinat
Takdiri cabbarı uğruna gitti
Haydarı Kerrarı şahı mümkinat
Zalim hükümdarın uğruna gitti

Zuhuru Âdemle ricali nisa
Âleme yar olmuş suphile mesa
Terki zemin edüp, semaya İsa
Ahmedi Muhtarın uğruna gitti

Kandili aşk arşı kürse takıldı
Zencir kubbelere muhkem çakıldı

Pervaneler mecaz yare yakıldı
Hakikat envarın uğruna gitti

Seçemez lâfzının mânasın ağyar
Altında gömülmüş hikmeti esrar
Derlerse desinler efendim ne var
Seyranî bir yârin uğruna gitti.

— 4 —

Hazırladım ey aşk gönül tarlasın
Gam biderin haydi şimdi ekindi
Asuman gürlesin şimşek parlasın
Dağ gibi başımdan duman yekindi

Ey dil çektin fani sürurun yasın
Gönül aynasının hak ile pasın
Acı nedametin şimdi libasın
Biçip kametine göre dikindi

Âşıkın kalbinin yarası emsiz
Kalsa elbet kalmaz gözleri nemsiz
Geçmez beş vaktimin hiçbiri gamsız
Akşam yatsı sabah öğle ikindi

Yakın gel sevdiğim gitme uzağa
Tavus kuşu gibi elvan tozağa
Mağrur olup düşme sen bu tuzağa
Bu dert senin kisbikârın çekindi

Seyranî'yim kaldım yine yüreksiz
Mevlâm bir şey yaratmamış gereksiz
Yedi kat gökleri sanma direksiz
Âhım benim arşa direk dikildi.

— 5 —

Padişahı aşka olalı nedim
Çilehane oldu meskeni kadîm
Enelhak demedim Entelhak dedim
Melâmet dalında astırdın beni

Eyledim dervişlik bir Hüda dedim
Başladım cliften sonra bağ dedim
Münkirler lâ dedi ben illâ dedim
Şeriat babında susturdun beni.

Aşkla güleşmenin vaktın geçirdin
Ben bade istedim sen zehr içirdin
Bazan kartal gibi sarpta uçurdun
Bir vakit serçeye pusturdun beni.

Koydun Seyranî'yi mecnûn yerine
Aklın ermez ettin hayır şerrine
Cellât oldun kılıç vurdun serine
Bahtı siyahıma küstürdün beni.

— 6 —

Yaratmış dünyayı cife şeklinde
Kudreti hallakı hazreti bari
Halkı haris etmiş sürbü eklinde
Mahlûk birbirinin olmuş şikârı.

Anlaşılmaz aşkın derdi heceden
Merdi kâmil bilir bu neticeden
Güneş; gafil, bilmez hali geceden
Aya sor ahvali leyli nehari

Verdi şemse gelmiş açılıp solmak
Kursumaha gelmiş boşalıp dolmak
Marifet bağından bir konca yolmak
Binde bir arifin değildir kârı

Çıkınca çarmıha insanın teni
Kanlı sulu çeşme olmuş bedeni
Demiş rabbim halâs eylesen beni
Enelhak buyurdu Mansur'un darı

— 7 —

Gel ezrail canımı al
Ruhumdan yadet serimi
Yok almağa onda mecal
Gözler emer serverimi

Bir alıcı kuştur felek
Kuş tülerse döker telek
Etrafında olan melek
Silmeyince defterimi

Nas yanında yoktur yerim
Zemmederler işitirim
Hasbünallah daim derim
Unutmam bu ezberimi

Seyraniden suç sadirdir
Zemmetmeyen pek nadirdir
Büyük tanrım pek kadirdir
Saklamağa her şerrimi

— 8 —

İptida vücudum yapan üstada
Bes eylerim daim besten içeri

Sunınca o pirim bir kâse bade
Aşkı mevlâ girdi resten içeri

Hep böyle devreder felekler burçlar
Kendi kendim bildim affoldu suçlar
Aşkın kitabından yediler üçler
Der verdiler bana dersten içeri

Seyranî'yim ben de Hakka dayandım
Gaflet uykusundan şükür uyandım
Gönül iklimini gezdim dolandım
Tunus Trabulus Fastan içeri

— 9 —

Karışmadan evvel pirler göçüne
Turna kılavuzu sanaman beni
Bade olsam girsem kadeh içine
Destur deyip dosta sunaman beni

Adalet istenmez zulüm yakmasa
Çarık ayak sıkmaz güneş sıkmasa
Kestiğin sikkenin kalpı çıkmasa
Çalıp mihengine sınaman beni

Bahrı hakikattan yıkanmış tenim
Riya pası tutmaz hulku ahsenim
Cevheri halistir asıl madenim
Demir alât ile yonaman beni

Seyraninin çıkan sözler dilinden
Haddeden çok geçmiş sazın telinden
Nefsi emmarenin hain elinden
Dostlar âciz kaldı kınaman beni

— 10 —

Yumurtasın kokutmağa
Yatar sanma gürke beni
Aşkın dersin okutmağa
Sanma korkup ürke beni

Ben âşıkın birisiyim
Ölü değil dirisiyim
Siyah tilki derisiyim
Kapla samur kürke beni

Cambazım ben aşk ipinde
Büyür meyve hep çöpünde
Temiz aşkın zevk küpünde
Sanma sulu sirke beni

Seyrani bir arı beyi
Çiçeği aşkın göbeği
Nazlıyım gözün bebeği
Düşüremen çirke beni

— 11 —

Lâyuat mana var amma lafsının
Harfi bir yirmi, bir otuz gibi
Faydası yok güle o mahfazanın
Bulur rüzgârını tozar toz gibi

Oğulun anacın balları ayrı
Değil mi halince halleri ayrı
İki çürük vardır dalları ayrı
Biri fındık gibi, biri koz gibi

Haydutlar acaba bilmem ne millet
Çektirir âleme fakrı mezellet
Âdeme bulaşır var ilki illet
Bir tanesi humma bir uyuz gibi

Şem'a pervaneden evvel yakılmış
Başına dühani sümbül takılmış
İki sıfat vardır başa çakılmış
Teşhir eder başı bir boynuz gibi

Sadıkların ruşen olur özleri
Yalancının kara olur yüzleri
Seyraninin doğru olan sözleri
Helvanın içine giren tuz gibi

— 12 —

Hak cemalinden alınmış
Güzelliğin sermayesi
Güzel sevmekten çalınmış
Aşkın muhabbet mayesi

Muhabbeti bil ne iştir
Bir can bir canı seviştir
Arşu kürsüden geniştir
Ülfet elinin ayası

Aşkın zağı gör ki neyler
Kalbin pasın her dem siler
Aşk çocuğun çözüp beler
Gönül beşiği dayesi

Ayık demler mestimizde
Seyrani can destimizde

Daim olsun üstümüzde
Şahı merdanın sayesi

— 13 —

Dostun sitem sözü tene dokunmaz
İşler içeriye zehri mâr gibi
Defterde her dostun ismi okunmaz
Gökten yağar yere erir kar gibi

Kim gözü gözüne kaşı kaşına
Benzemezse tuzun katma aşına
Bir gün şu cihanı eder başına
Esir zindanından daha dar gibi

Arifler Seyrani ay gibi ayan
Ariften sayılır arife uyan
Cahil sohbetinin encamı ziyan
Ariflerin ziyan sözü kâr gibi

— 14 —

Miracıyım bende Musayı aşkın
Yarap tecelliden tur eyle beni
Sönük yıldızıyım semayı aşkın
Nuru zatınla pür nur eyle beni

Şu Çin seddini tâ toprak temelden
Eğer yıksalar mülk gitmez mi elden
Rızana mugayir olan amelden
Refik et tevfikın dûr eyle beni

Kârı san'atında meçhul çok sır var
Sensin cümlesine vâkıfı esrar

Esrarı hılkattan eyle haberdar
Gör kalblere mürşit mur eyle beni

Seyranî kuluna halkı güldürme
Setreyle isyanın nasa bildirme
Cihanı sertaser mevtle öldürme
Azadei nefhi sûr eyle beni

— 15 —

Kahpe felek benim nerde
Kara bahtım ak eyledi
Pervaneler gibi nâre
Vücudümü yak eyledi

Bir yâr bana dolak kurdu
Hicabımdan dilim durdu
Fincan gibi yere vurdu
Gönlüm iki şak eyledi

Deve korkar köşeğinden
Asılzâde uşağından
Hanesinde döşeğinden
Döğdü söğdü kak eyledi

Sikke olmaz bu tuğrada
Eremedim bir murada
Âşık Seyranî burada
Ne söylese hak eyledi

— 16 —

Kıblenin sağından sol canibine
Otuz üç yıl oldu bir kuş gideli

Edna çıkıp alâ meratimine
Olalı âlâlar Edna bedeli

Aç kaldı hep çuha kezi yapanlar
Kaşınmaktan yare oldu çıbanlar
Tokluya yüğürttü koçu çobanlar
Kurdile müşterek koyun güdeli

Düştü çuhalardan çula güveler
Çuhalı çulluyu sanma seveler
Köpük saçmaz oldu pohur develer
Tek tırnaklar savran olup gedeli

Aşkın kuyusuna dolabın kurma
Su bulurum diye fikrini yorma
Seyrani lafsının manasın sorma
Aklına düşeni eyler bu deli

— 17 —

Dağlarda nerkis sanırdım
Elâ gözlüm mestim seni
Sözünden özün tanırdım
Fehmederdim dostum seni

Ben soyundum samurlardan
Tohma oldum hamurlardan
Olur olmaz çamurlardan
Sakınmazdım üstüm seni

Varsam kırklar mekkesine
Tuğra olsam sikkesine
Bir gerçeğin tekkesine
Seremedim postum seni

Dersim aldım ismi hûdan
Kara toprak kanlar yudan
Seyrani keyfimce sudan
Doldurmadım destim seni

— 18 —

Acep güzel sana neyledim bilmem
Sensin bu dertlere saldıran beni
Gözüm yaslı kaldı ağlarım gülmem
Yok elimden tutup kaldıran beni

Yâr zülfünden bana gelen kokunun
Sebep ne ki hatırıma tokunun
Bu âlemde yine mihnet okunun
Sensin nişanına aldıran beni

Biz âşıka sultanlığın hanlığın
Ne dostluğun beli ne düşmanlığın
Değil midir senin kalpazanlığın
Böyle mehenklere çaldıran beni

Mimar olan elin çekmez yapıdan
Biçare Seyrani geçmez kapıdan
Aşkın gemisine edip kapudan
Sensin deryalara saldıran beni

— 19 —

İsa gibi çıktım göğe ağmadım
Mansur gibi kabul etmez dâr beni
Rahmet gibi gökten yere yağmadım
Yaradanım yoktan etmiş var beni

Dikenli çalılar güller sokunmuş
Bülbüller dilinden medhi okunmuş
Aşkı sevda yeli bana dokunmuş
Etmiş zülfün gibi tarumar beni

Aşk u sevda koyun değil güdeyim
Turna değil katarlayıp yedeyim
Senden gayri bilmem nere gideyim
Eden sensin derde giriftar beni

Bostanı vaslından senin ey melek
Yemedi Seyrani bir dilim kelek
Azrail çekmeğe bırakmaz şelek
Öldürür çektiğim renci âr beni

— 20 —

Ey Allahtan korkmaz hercai dilber
Yeter saldın kıra bayıra beni
Bu çektiğim aşkı sevdayı dilber
Bilirken yayarsın çayıra beni

Aşkı sevdalığım ekmeğim aşım
İçtiğin su akan gözümden yaşım
Sen ağrıtma benim sevdalı başım
Senin aşkın ancak kayıra beni

Anka gibi ünsiyeti kaf eyle
Var kalbini her riyadan saf eyle
Aldatıp yüzüme gülme nafile
Düşte görsen yorman hayıra beni

Ayıran yâr seni Seyranî benden
. . . . . .
Alâkası olan imanı dinden
Mümkün değil senden ayıra beni

— 21 —

İndirdi atından etti piyade
Yürüttü akibet bir güzel beni
Aşkım gördü etti hiddet ziyade
Sürüttü akibet bir güzel beni

Söndürdü içimde yanmış ocağım
Günbegün artmakta sinemde dağım
Ateşi aşkiyle yürekte yağım
Eritti akibet bir güzel beni

Saye meşgul olur benim nışanın
Bihuzur eyledi bedende canım
Kemikte iliğim damarda kanım
Kuruttu akibet bir güzel beni

Seyranî maslahat bitmez nafile
Yandım mim, ayın, şın, vav kafile
Tükendi gurbette ömrüm nafile
Çürüttü akibet bir güzel beni

— 22 —

Arayıp bulmalı bir ince belli
Sözüm nasihattır tutana belli
Bir insan dünyada olsa ikevli
Dağıtır uykuyu cefasına bak

Eğer birin sevse cilvesi çoktur
İkisini sevse, bok üstü boktur
Moskof gavgasından gavgası çoktur
Şaşırma nöbeti sırasına bak

Boyu uzun olsa derler ki yüce
Boyu kısa olsa derler ki cüce
Sararsan kısayı üç gün, üç gece
Pamuk, yorgan, döşek sefasına bak

— 23 —

Kendine gel behey gafil
Her güle el sunma sunalar gibi
Amelin fasiktir, temelin çürük
Güvenme şeddada binalar gibi

İncitme nazlını olma sen çılgın
Mevtinden alırlar iskatın salgın
Ananın adiyle verilir talkın
Olmazsan evlâdı zinalar gibi

Zina kem söz ile sohbetle olur
Zina kem nazarla gözden de olur
Zina kem niyetle özden de olur
Ne desen yakışmaz kınalar gibi

Seyrani sazını çalmış çağırmış
Kader bizi böyle yapmış yuğurmuş
Elbet bizi bir tek ana doğurmuş
Sizleri doğuran analar gibi

— 24 —

Zerremiz eyledi şemse azimet
Katreyi aşkımız deryaya gitti
Gördü mümkün değil kesretle vahdet
Anın çün kâşei tenhaya gitti

Melekler hıfz etti sağu solundan
Zinciri aşk çözülmedi kolundan
Mevlâya erişti Leylâ yolundan
Sandılar Mecnun'u sahraya gitti

Seyrani nüktei şiirimiz fasih
Güftarı uyandır evzanı Melih
Dudei ahımız manendi Mesih
Çıktı yerden göğe şekvaya gitti

I

— 1 —

Zulmünden vekili Âli Resulün
Hicaptan sikkenin kızılı çıktı
Şer'in ahkâmında zevil ukulûn
Reylerinden âlem usandı bıktı

Varsa söyle zulmün boyun bükmezin
Bul ehli irfanın çile çekmezin
Adalet küpünün döküp pekmezin
Bu zulüm sirkesi küpünü sıktı

Seyrani mazlumun malın yiyenin
Merteben Tanrıdan yüce diyenin
Dünyada Tanrılık tacın giyenin
Hak derya çamurun ağzına tıktı

— 2 —

Bir sulu çeşmenin başına vardım
Destime bir damla suyu akmadı
Arzuhalim Şaha uzatıp verdim
Merhametle nazar edip bakmadı

Çeşme boğazına halkasın takar
Benden gayrısının kabına akar
Cümle tiryakiye kav çakmak çakar
Bir çakım kavcuk ta bana çakmadı

Kerbelâ halinden olmuşuz agâh
Susuz şehit etti yezidi gümrah
Fırat ırmağında bir damla eyvah
Merhamet tesbihin delip takmadı

Seyrani var her bir işin sebebi
Dolaşıktır ikbalinin kelebi
Fakrın uykuna yatmış arabi
Ya kıyamet demiş yatıp kalkmadı

— 3 —

Ocağında tütmez oldu tütünüm
Söndü ateşlerim közüm kalmadı
Ay misali yârim oldu bütünüm
On dörde gelince sözüm kalmadı

Kış havası gibi bulanmadığım
Hayat çeşmesinden sulanmadığım
Muhabbet dağını dolanmadığım
İnişim yokuşum düzüm kalmadı

Gezerim kahrımla her zaman mahzun
Bir saat lûtfunla etmedin memnun
Varınca Tanrıya bu dili mecnun
Demiş leylâsında gözüm kalmadı

— 4 —

Bir seher vaktında çekip giderken
Ansızın yollarım düze dayandı
Gaflet uykusunda böyle yatarken
Eyvah geçti ömrüm yüze dayandı

Sevdiğim sen bari bir selâm gönder
Felek altında vermedi minder
Ey çark muradınca dön bizi dönder
Ömrüm bahar, yaz, kış, güze dayandı

Seyrani der buldu yaş kemalini
Bir daha görseydim mah cemalini
Hesap ettin cümle dünya malini
Neticesi bir top beze dayandı

— 5 —

Dikenli çalıda açılan güller
Âşıklara kanat gerip kol açtı
Feryada başladı şeyda bülbüller
Gül vasfın etmekten diller dolaştı

Güllerin çeşmine şebnemler dolar
Teşne bülbülleri çeşminden sular
Bal tutan elbette parmağın yalar
Cismime hüsnünden gör ne bulaştı

Severken halimce ben de bir yâri
Taşa çalıp kırdı kâseyi arı
Canıma cefadan gayrı yok kârı
Sevdası başıma uydu ulaştı

Ey Seyranî çürük eyle sağların
Yok içinde yâran çözüp bağların
Yaratılmış alçak yüce dağların
Hep üstünden kervan geçti yol açtı.

— 6 —

Gülüne dolanmış yılan görse de
Aşkın dikeninin duymaz kulağı

Yılan dişlerinin zehrin sürse de
Çözülmez leyleğin diziniu bağı

Tıflı kalbim mehti aşka belenmiş
Yüzlerim Kâbeyi vasla yölenmiş
Cevheri aşk zatı haktan bilenmiş
Âşıkın kalbinin pas tutmaz bağı

Nazargâhı haktır gönüller şehri
Hakka ayan halkın kafa ve cehri
Nase ziyan amma yılanın zehri
Nasın tükrüğü de yılana ağı

Seyrani bir katre deryadan kanar
Katre uça uça deryaya konar
Kandili ömrümün içinde yanar
Fitil bitti söndü ömrüm çerağı

— 7 —

Aşkın bülbülüne şevkın bağında
Gül açar dikenli çalım kalmadı
Gül gibi bitmişken aşkın dağında
Bülbül konmak için dalım kalmadı

Çarağın sönmeden pervanem ulaş
Ölmeden etrafın bir daha dolaş
Kuru kovan oldum kudretten telâş
Düştü arım, çecim, balım kalmadı.

Balmumun yandırıp bezire kadar
Aradım beşirden nezire kadar
Yokladım kizirden vezire kadar
Bana zulmetmedik zalim kalmadı

Âşık Seyranî'yim dinle sözlerim
Yakubum elbette Yusuf özlerim
Servetperestlerden korktu gözlerim
Anadan uryanım malım kalmadı

— 8 —

Hakka canım kurbanlığa sezadır
Muhabbetin yaylasında yayıldı
Ruhül Kudüs sundu camı muallâ
Nefhai dehani vahdet sayıldı

Kadiri hayyumu hayyi lem yezel
Aşkın mahbubumu yaratmış güzel
Ateşi vahdete düşmezden ezel
Dert üstüne dertten yükün kayıldı

Elmas peymaneli billûr şişeli
Yâr ile buluşup biz bilişeli
Sevdayı aşkına düştüm düşeli
Geda gönlüm yoksul iken bayıldı

Rabbime Seyranî âşıktır özüm
Halasız çıkmaz dilden asla bir sözüm
Nevmi cehaletten uyandı gözüm
Mestimü damlıktan gönlüm ayıldı

— 9 —

Sureta karına mahlûku insan
Kandili kibriya ilişti kaldı
Yazıldı besmele, işaret nihan
Ol arşı âlâya ilişti kaldı.

Alan aldı erenlerden himmeti
Cahile âlemde etmem minneti
Ehlinden sorarlar seyri hikmeti
Muallak balâya ilişti kaldı.

Seyraniyim henüz aşkım dolmadı
Mağrur olan muradını bulmadı
Melek tevekkeli şeytan olmadı
Ezrail lâ lâye ilişti kaldı.

K

— 1 —

Yarasa kuşuna benzer fıkara
Kanadı bitse de bitmez tüy tozak
Kim sürüp humanın izin çıkara
Gönül birbirine olmuş bir tuzak

Oku var sureyi nun velkalemden
Hazreti Eyyube derdi âlemden
Gidip sual eyle fakrı alenden
Nedir elfirarı mimmalâyütak

Seyranî kıssanın nihayetine
O şahı Kerbelâ hikâyetine
Şahın mertebei şahadetine
Muhabbet gerektir alel ittifak

— 2 —

Eyvah fıkaranın beli büküldü
Medet ticaretin gücüne kaldık
Eyiler âlemden göçtü çekildi
Bizler zemanenin piçine kaldık

Rüşvet ile yazar hâkim hücceti
Hüccetile alır kadı rüşveti
Kimse bilmez oldu sözü sohbeti
Bozuldu sikkenin tucuna kaldık

Sene bin iki yüz altmış beş tamam
Okunur ezanlar boş bekler imam
Seyranî bu nutkun sonu vesselâm
İnanın dünyanın ucuna kaldık

— 3 —

Sene bin iki yüz altmış sekizde
Alâmet dumanı çöktü çökecek
Dikilecek kudret kalmadı dizde
Ecel belimizi büktü bükecek

Bitmez oldu hurmaların eyisi
Hurma tadı verir erik kayısı
Sadrazam etsen eğer seyisi
Ölmüş eşek arar nalın sökecek

İnsan; yılan zehrin malına döktü
Köpekler, zehrini yalına döktü
Arı; çiçek zehrin balına döktü
Bal da bu insana döktü dökecek

Hiç çoban koyunu güder mi dağda
Olmasa gözleri süt yoğurt yağda
Meyvesi bitmedik ağacı bağda
Sökerler Seyranî daldan kökecek

— 4 —

Ey dilber aşkına düştüm düşeli
Başta aklım elde iradetim yok
Gece gündüz oldum ben endişeli
Derdi gamdan gayri ticaretim yok

Rabbım seni seven gayre tapamaz
Hidayet ettiği yoldan sapamaz
Senin yıktığını kimse yapamaz
Mahlûktan ümmidi imaretim yok

İmtihançün nâre, halil yarını
Attın göstermeğe bu esrarını
Ateşi Nemruda fakrın nârını
Müraccah görmeğe liyakatım yok

Nefsim havasında yelmiş olurum
Zikrini dilimden silmiş olurum
Hakkı benden gafil bilmiş olurum
Diye arzuhale cesaretim yok

Mahlûkun dilinde var hak salâsı
Seyranî çektiğin nefsim belâsı
. . . . . .
El nefsimden benim şikâyetim yok

— 5 —

Açmayınca gözün arıya özün
Teslim rıza sözün edemez çiçek
Örümcek çulhanın dokunmuş bezin
Biçmek elimizden gelmez ki biçek

Arz boşlukta güneş için dolanır
Güneşe bakılmaz gözler sulanır
Karışırsa pekmez süde bulanır
Seçmek elimizden gelmez ki seçek

Göksün nişan almış gönül tirine
Deli gönül nişan diker pirine

Seyranî seyretsin hangi birine
Her üstad oynatır bir türlü köçek

— 6 —

Cennetten dünyaya Âdem gelince
Aramış Havvayı yâran diyerek
Arafat dağında bulup bilince
Sevmiş canım sana kurban diyerek

Sermayesi olan gider kârına
Bu gün'ün işini koyma yarına
Mısırda Züleyha aşkın nârına
Yanmıştır Yusufu Kenan diyerek

Gönül vücudunda gül almış harı
Dilinde bülbülün artmıştır zarı
Nemrut İbrahimi yaktığı nârı
Yakmadı bülbüle gülşen diyerek

Ne maden ne kimya ne zer Seyranî
Aşkın deryasında yüzer Seyranî
Bir saz bir söz ile gezer Seyranî
El insanü âbit ihsan diyerek

— 7 —

Kırk birinde her hevesim yetirdim
Kırk beşinde bağdaş kurup oturdum
Ellisinde göçüm çeküp götürdün
Vâdesi yetmişe döndürdün felek

Elli beşte senetlerim yazdırdın
Altmışında her düzenim bozdurdun

Altmış beşte kemiklerim ezdirdin
Beni sübyanlara döndürdün felek

Âşık Seyranî'yi yakıp, yandırıp
Hakkın rahmetinden verip kandırıp
En sonunda azraili gönderip
Beni doğmamışa döndürdün felek

— 8 —

Gönül sarayını eyle müzeyyen
Belki mihmanlığa han gelse gerek
Vahdetten kesrete olmuş muayyen
Kesretten vahdete şan gelse gerek

Kuluna yardımcı yaradan kefil
Yarattığın etmez bir vakit sefil
Sur düdüğün üfleyince israfil
Çürümüş tenlere can gelse gerek

Merdane görünmüş Süleymana
Bedîhi vallahî âlemül umur
Huzura hazır var hazıra huzur
Yatıp bu Seyranî yan gelse gerek.

L

— 1 —

Bu aşkı farz vacip sünnet ise de
Çekilecek sefil başta hal değil
Boyu fidan gibi servi ise de
Meramımca meyve verir dal değil

Hayal aldatamaz ehli irfanı
Hakikat artırır şöhretle şanı
Ehli hakikatın olmaz nişanı
Keramet sahibi hırka şal değil

Düşman görülmezse bir ok atılmaz
İktiza etmezse kalkan tutulmaz
Can cevheri akçe ile satılmaz
Bil kadrini ele geçer mal değil

Döner mi ay güneş kendi kendine
Ârif muhtaç değil vâiz pendine
Tutuldu Seyranî aşk kemendine
Kurtulacak tuzak değil al değil

— 2 —

Ben tecessüs ettim ruhu meskunu
Bulmadım meramı maksada vusul
Leylâ irşad etmiş hakka Mecnunu
Bana da gösterir aşkım doğru yol

Kokusu tükenir konca solunca
Hiç bir kemal yoktur zeval olunca
Mecnunun kalbine sevgi dolunca
Bütün Leylâ ile doldu sağ ve sol

Her çeşmeden âbu hayat içilmez
Ekmeyince hiçbir mahsul biçilmez
İndi Haktaâlâ, edna seçilmez
Mevlâsından gafil bulunmaz bir kul

Seyranîyim kime gitsem çareye
Bir keyfince merhem sarmaz yareye
Camii kalbimde ak minareye
İsa gibi aşkım etmesen üzul

— 3 —

Alâkayı zatı haktan kesmeli
Tecelli badesin içmiyen gönül
Sen de şaştın hangi yönden esmeli
Eyiyi kötüyü seçmeyen gönül

Ne mümkün defetmek hakkın kudretin
Hak def'e kadirdir gönül kederin
Zatı haktan alıp kudret biderin
Bulunur mu ekip biçmeyen gönül

Halilullah Nemrut nârından geçer
Mansur enelhakkın dârından geçer
Rızasın terkedip yarından geçer
Kendi rızasından geçmeyen gönül

Seyranî ezelden kaderin böyle
Hak nasıl bilirse eylesin öyle

Bence yoktur sence var ise söyle
Konduğu yayladan göçmeyen gönül

— 4 —

Gel gönül mevlâya edelim niyaz
Hak murat verici parasız gönül
Sahibinin ismin çıkarmaz beyaz
Hâtem yüzük olsa karasız gönül

Âşıkın kalbinde görüp yarayı
Beytullah yas tutmuş giymiş karayı
Derde Haktan istiyelim çareyi
Dert olmaz elbette çaresiz gönül

Âşıkın ağlatan elbet güldürür
Muhabbet bâdesin döken doldurur
Derler kulağına girse öldürür
Aslan yurdun ister, faresiz gönül

Kalbi âşık haklın kenzi irfanı
İydi visalinin canım kurbanı
Der ki varmak âdet değil Seyranî
Tabip huzuruna yarasız gönül

— 5 —

Zelha gibi aşk ateşi içinde
Yusuf gibi düşün yorduğum güzel
Muhabbet menzili iki üçünde
Huzurunda divan durduğum güzel

Sevda bizim beynimizde var oldu
Kırmızı gül etrafını hâr aldı

Gönül bu sevdâna giriftar oldu
Yoluna bin tuzak kurduğum güzel

Seyranî der sadık dosta yâr olsam
Dost gibi düşmana soğuk kar olsam
Kasavetin bilmem haberdar olsam
Perişan hatırın sorduğum güzel

— 6 —

Yolunu bekledim böyle kaç zaman
Aç göğsünü düğmelerin der güzel
İnandım hakikat kalmadı güman
Uğrun uğrun bana meylin var güzel

Suhulet değil mi sonu vuslatın
Tanırsın bilirsin kadri kıymetin
Lezzetin mi bilmen acep vuslatın
Niçin yaklaşmıya eglen ar güzel

Uzak giden memûl belki vatandan
Çoğaldı noksanım damarda kandan
Eğer Seyranî'yi seversen candan
Yarasına durma merhem sar güzel

— 7 —

Seyrederler sarayından köşkünden
Kokularlar anberinden miskinden
İçindeki güzellerin aşkından
Yanıp tutuşursun nâra İstanbul

Dünyanın yokuşu düzü sendedir
Bütün güzellerin özü sendedir

Yedi düvellerin gözü sendedir
Âlem sana gelir kâra İstanbul

Yedi yıl eğlendi kaldı Seyranî
Bütün tahsil etti ilmi irfanı
Sendeyken her türlü mürüvvetkânı
Bulmadın derdime çare İstanbul

— 8 —

Beş vaktını kıl da gözet suphanı
Cehennem nârından kurtar bu canı
Yanaşma şeytana aldatır seni
Şeytanın konduğu daldan ırak ol

Beş vaktını kılan hakkın hasıdır
Vebali bilmiyen kişi asidir
Gönüllerin yeri gül bahçesidir,
Bülbülün konduğu gülden ırak ol

Seyranî de der ki hak benim arkam
Hak benim arkamda ben kimden korkam
Fazilet ehli ol isteme görkem
Mevlâdan korkmayan kuldan ırak ol

M

— 1 —

Vicdanıma uygun bir âli fitret
Fahrı âlem gibi mir bulamadım
Dini Muhammette gayretim usrat
Etmiş Ali gibi şir bulamadım

Rahmetin badesi içine konmuş
Katresinden bahri muhitler yunmuş
Şefaat kâsesin Alunede sunmuş
Deryayı rahmette kir bulamadım

Her can geymez bu tarağın bezini
Geyse dahi açıkta kor dizini
Arayı arayı yârin izini
Cümleden geç buldum er bulamadım

Her sözün mânasın erbabı tanır
Kişi isyanından kendi utanır
Kimisi severken kimi usanır
Başa denk bir tane yâr bulamadım

Seyranî fikrimle gezdim her suyu
Herkesin canının altında huyu
Biz kimin demine çekelim hûyu
Verayı perdede pîr bulamadım

— 2 —

Dinim dini islâmı temiz imanım
İkrarı dilimde sözümde buldum

Allah bir, resul hak, yoktur gümanın
İmanın nurunu özümde buldum

Rabbim mamur eyle gönlüm harabın
Akıbet bulacak tenim, türabın
Ezelden içmiştim aşkın şarabın
Sanma kim çubuklu üzümde buldum

Gönlümü bir yârden ayıramadım
Hakkın fermanını buyuramadım
Sağır kulak imiş duyuramadım
İnişim yokuşum düzümde buldum

Söyleyin rakibe yoldan azmasın
Kendi düşer bana kuyu kazmasın
Kiramen kâtibin yazsın yazmasın
Ben yüzüm karasın yüzümde buldum

— 3 —

Sağılmıyor aşkım südü
Soğulmuştur memeklerim (1)
Ne tuzu kalmış ne tadı
Yenmez oldu yemeklerim

Uyan deli gönül uyan
Sokar seni yılan çıyan
Kalmamıştır pek çok sayan
Hakkın nâmû nemeklerim

Düşüm hayra yoramadı
Pîrin merhem saramadı

(1) Meme.

Hak rızası yaramadı
Boşa gitti emeklerim

Seyranî sığındı pîre
Pîr de sığınmıştı bire
Yüzüm üstü düştüm yere
Çocuk gibi emeklerim

— 4 —

Gönül serden geçer yârdan geçemez
Bağlanmış ikrara kavi özlüyüm
Her sözüm dinliyen özüm seçemez
Sırat köprüsünden ince sözlüyüm

Benim sözüm çürük değil sağ gibi
Çürük sözler erir akar yağ gibi
Üzerinden kervan geçer dağ gibi
Yokuşluyum, sanma beni düzlüyüm

Yolcu ateş yakmakile yol yanmaz
Erenlerin dokuduğu çul yanmaz
Cehennemde günah yanar kul yanmaz
Ben günahtan sürmelenmiş gözlüyüm

Sığındım Seyranî kayyumu ferde
Aşkı sevda ile düştüm bu derde
Tuttum günahımdan yüzüme perde
Rabbim divanında kara yüzlüyüm

— 5 —

Muhannet küpünün olsam şarabı
Yâr beni doldurup içer mi bilmem

Mamur olmak için gönül harabı
Bir mimar eline geçer mi bilmem

Âşıkın olmaz mı çile çekmezi
Çilenin olmaz mı boyun bükmezi
Helâl süte katan haram pekmezi
Seçmek murad ise seçer mi bilmem

Bülbüle gül yarar deveye diken
Çiledir âşıkın boynunu büken
Tarlasına haram tohumu eken
Helâl mahsulünü biçer mi bilmem

Kimi mevtasına kefen biçmiyor
Kimi helâl rızık yeyip içmiyor
Kelp iken kelp yavrusundan geçmiyor
Tanrı Seyranî'den geçer mi bilmem

— 6 —

Merhemlerin telef etme tabibin
Yârelerim kabul etmez em benim
Tecelliden böyle imiş nasibim
İşim gücüm oldu derdü gam benim

Can havfından geçit yere varılmaz
Selâmet geçmeye köprü kurulmaz
Kızılırmak gibi asla durulmaz
Hasret ile akan gözden nem benim

Seyranî geçmiş gün geçmez destime
Rabbim kavuştura çeşmi mestime
Gam keder gurbette bindi üstüme
At gibi ağzıma taktı gem benim

— 7 —

Ara bul şem'anı yak ta
Su gibi engine ak ta
Ne tırnak idim ayakta
Ne taç gibi serde idim

Ne martıyım bahra daldın
Ne gemi ummana saldım
Ne er gibi avrat aldım
Ne zen gibi erde idim

Mahremiyim hak razının
Makesiyim avazının
Âlemi ervah sazının
Kolunda bir perde idim

Seyranî kader göçünde
Ne bir iki ne üçünde
Âlemi ervah içinde
Himmetli bir pîrde idim

— 8 —

Aşkın eleğini aldım elime
Çalkamadan unu eler eleğim
Dil ağlar avunmaz pîri velime
Beşiğine niyaz edip belerim

Beşik bulunmazsa pîrin evinde
Salıncak çok şahı merdan Alimde
Demir asa aşındırıp elinde
Ayağımda demir çarık delerim

Terkeyledi gönül kuşu yuvasın
Bulamadın ben bir yayla havasın

Buluncıya kadar derdim devasın
Elbette ağlarım sanma gülerim

Ey Seyranî sağ mal ile yozumu
Sınamışın taşlı değil düzümü
Arzularım ben bulamam kuzumu
Dertli dertli koyun gibi melerim

— 9 —

Aşkın arısına düşürme telâş
İster isen benden bal karagözlü
Muhabbet istersen semtine dolaş
İstemezsen gamda kal karagözlüm

Er gerektir erin kadrin bilmeğe
Âşık gerek mâşuk gülün dermeye
Mevlâ kul keyfince meyve vermeğe
Kadir yaratmağa dal karagözlüm

İnsan dedikleri hep bir soyumuş
Kudret ölçüsünde hep bir boyumuş
Gönül kimi sever güzel oyumuş
Sen haktan dileğin al karagözlüm

Yükseklerde taşkın esme yel gibi
Bulandırma Seyranî'yi sel gibi
Haddeden çekilmiş demir tel gibi
Çek beni bağrına çal karagözlüm

— 10 —

Asıl sermayemiz bir avuç toprak
Âşinasın sen bu sırra, sevdiğim

Pervane şem'inin nârına muştak
Bile bile yanar nâre sevdiğim

Bir fazilet veren ehli dillere
Kelâm verip talim eder dillere
Tanrım emretmese idi güllere
Müsehhîr olur mu hâre sevdiğim

Kal'a yapılır mı burçsuz bedensiz
Halkolunmamış hiç bir mahlûk tensiz
Dertli Seyranî'nin derdine sensiz
Hak bilir bulunmaz çare sevdiğim

— 11 —

Şu kimsesiz sahralarda
Diken oldu gülüm benim
Uğrun uğrun tenhalarda
Ağlamaktır halim benim (*)

Gülü dikene katalı
Diken elime batalı
Yâr beni yârdan atalı
Felek büktü belim benim

Arı geçmez çiçeğinden
Çiçek geçmez biteğinden

(*) Bir başka şekli:

Gene doğdu yaz ayları
Tazelendi nâlem benim
Uğrun uğrun tenhalarda
Ağlamaktır hâlim benim.

Erenlerin eteğinden
Kesme rabbim elim benim

Yedim acı teresinden
İçtim kanlı şiresinden
Seyranî gam deresinden
Cuş eyledi selim benim

— 12 —

Ben bu aşkın çilesini
Yanar çektim tüter çektim
Yedim gonce sillesini
Bülbül gibi öter çektim

Dizgin etsem gönül atın
Geçer göğün yedi katın
Yalan dünya maslahatın
Kâh bitmez kâh biter çektim

Çeşmin yaşının yavuzu
Aksa doldurur havuzu
Oldum turna kılavuzu
Kâh bozuk kâh katar çektim

Seyranî bilmem mert midir
Yoksa cana cömert midir
Eyyubun derdi dert midir
Ben ondan besbeter çektim

— 13 —

Tıflı muhabbetin olsam dayesi
O yâr kucağıma yatar mı bilmem

Südü kaymak eder lebin mayası
Mayasız hiç yoğurt tutar mı bilmem

Bakup halkın geda ile bayına
Düştüm erenlerin haki payına
Merkezleyip beni vuslat yayına
Himmet nişanına atar mı bilmem

Seyranî gülünden bülbül kaçması
Yok amma var kendin döküp saçması
Gül ağzın bülbülden uğrun açması
Diken gibi göze batar mı bilmem

— 14 —

Âlemde bir devir dönüyor amma
Devri İngiliz mi Firenk mi bilmem
Halli âsan değil müşkül muamma
Zulmü zalim göğe direk mi bilmem

Üzerinden güneş doğup aşıyor
Eriyip kar gibi bahtım üşüyor
Gönül tandırında bir aş pişiyor
Yanan ciğer midir yürek mi bilmem

Aşkının sönmüyor eyvah gözleri
Ne gecesi belli ne gündüzleri
Dinliyene Seyranî'nin sözleri
Gerek değil midir gerek mi bilmem

— 15 —

Nice defterlerden ismim sildirdin
Gelmedi hiç senden ses karabahtım

Bahtın gemisinde yelken yok bildin
Durma lodos gibi es karabahtım

Ahdettim bir gonce yolnamasına
Bulmadım bir çare solmamasına
Bu derdinden iflâh olmamasına
Kat'iyyen ümidin kes karabahtım

Âlem yıkıcıdır yoktur yapıcı
Kimi cellât olmuş, kimi kapıcı
Ezel giymez iken mesti, pabucu
Verdirdin çarığa mes karabahtım

Ağır meclislerde sıkılmaz iken
Mengeneye versen bükülmez iken
Seyranî aslana yıkılmaz iken
Dedirdin tilkiye pes karabahtım

— 16 —

Kavmi İsraile helvayı kudret
İnmiş ne selvayım ve ne de menim
Beni mecnun eden Leylâyı hasret
Cununu aşkile ne ehli fenim

Kelimullah gibi Turu Sina'ya
Çıkan meclûp olmaz daru fenâya
İsa gibi çıkam çarı Minâya
Rif'atime mâni olmasın eğnim (*)

Geçerim dâvamdan Hak divanında
Tenle yarettiğim kulun canında

(*) Elbise

Yârin zamparası kendi yanında
Bir benî âdemdir ben sanki cinim

Seyranî aşkile gördük biliştik
Hasret ateşinde kaldık iliştik
Ateş azabını yârla bölüştük
Sehmine ahrette düştü cehennem

— 17 —

Yeleksiz kanatla şahin uçamaz
Kanat ister elbet yelek sevdiğim
Leylek şikârının kanın saçamaz
Kaynak ister pençe bilek sevdiğim

Aşk atlası dokunsaydı ipekten
Giymeyen kalmazdı deli tepekten
Değirmen öğütür unu kepekten
Temizliyen ince elek sevdiğim

Kulun her hacetin Tanrı bitirir
Noksanını koymaz hepsin yetirir
Baş üstünde gönül dostun götürür
Koça boynuz değil şelek sevdiğim

Âşıkların canı maşukun teni
Cevheri can hakkın güzel madeni
Âşık Seyranîden sorsunlar seni
Soyu insan huyu melek sevdiğim

— 18 —

Âlemi mânada elhamdülillâh
Bir mai carinin gözünden içtim

Aşk badesin içen geda olur şah
Ben meyi vahdetin gözünden içtim

Nârı nurdan nuru nârdan seçmedim
Ağyar benden ben ağyardan geçmedim
Üzümden yapılmış bade içmedim
Verdi bezmi vahdet özünden içtim

Bir yüsre bağıdır başı usretin
Dermanı vuslettir derdi hasretin
Gözü muhteliftir mai vahdetin
Sarp inişle yokuş düzünden içtim

Bildim hakikatı kalktım uykudan
Hû ismi zatından zat ismi hudan
Sorsunlar Seyranî içtiğim sudan
Ben lisanı hakkın sözünden içtim

— 19 —

İdris terziliği icat etmezden
Endazeden geçti boyumuz bizim
Anka yaratılıp Kafa gitmezden
Bin Kafı bekliyor toyumuz bizim (1)

Çıldırtır zahiti bizim sırrımız
Zahit kırk yıl yusa çıkmaz kirimiz
Dünyamızda bizi paklar pirimiz
Murdar ölmek değil huyumuz bizim (2)

---

(1) Bin bir sırra mazhar duyumuz bizim
(2) Kalıbını değiştirse birimiz
Bin kere yusalar çıkmaz kirimiz
Hasılı pâk eder bizi pîrimiz
Erenler getirir suyumuz bizim.

Bir Seyrani vardır başı feslimiz
Bütün çarıklıyız yoktur mestlimiz
Münkire karışmaz bizim neslimiz
Mehdi'i zamandır soyumuz bizim (1)

— 20 —

Hicranlar mı çöktü içime benim
Göz yaşımı kimse silmez ağlarım
Mezarım olsaydı keşki vatanım
Silamdan hiç haber gelmez ağlarım

Aşkın mızrağını engine saldım
Diyarı gurbette ben garip kaldım
Unuttum kendimi deryaya daldım
Kimseler halimden bilmez ağlarım

Seyranî'nin yâre dönmez yolları
Başına zındandır Halep çölleri
Sert esiyor bana seher yelleri
Talihim yüzüme gülmez ağlarım

— 21 —

İki kulağım var hiçbiri duymaz
Erenler izini izler ağlarım
Yüküm ağır yolum menzile uzak
Deve gibi ben de dizler ağlarım

Bir münasip tacım yoktur giyecek
Bir helâl ekmeğim yoktur yiyecek
Bir tabip bulmadım derdim diyecek
Derdi derununda gizler ağlarım

(1) Evlâdı resuldür soyumuz bizim

Ulu bezirgânlar metahın satar
Üzümünü yeyip çöpünü atar
Kötü olan sözü soysuzlar tutar
Efendimden izin gözler ağlarım

Doğması farz amma ölmesi sünnet
Seyranî ecele eylemez minnet
Kimi huri ister kimisi cennet
Ben Hakkın rızasın gözler ağlarım

— 22 —

Şah olan gedayı eylemez cevir
Ama şahtan şikâyetim çok benim
. . . . . sinemi
Delemez hiç dokunmakla ok benim

Kalbi geda yaradana gereksiz
Olsa idi yaratmazdır direksiz
Bir ciğer bul kebabeyle yüreksiz
Dalak kebabından karnım tok benim

Gönül beytullahtır misali sima
Direksiz halkolmuş yer ile sema
Vade hitamında misali huma
Olur ismim var da, cismim yok benim

Gümüşten, altından ayarı engin
Olsa dokundurmaz aşkın mehengin
Seyranî başına gazi çelengin
Candan alâkayı kes te sok benim

— 23 —

Takatim kalmadı aşkın yayının
Çekip kirişinden kuramıyorum

Her gece düşümde bir hercainin
Ateşi aşkından duramıyorum

Aşkı sevda hayal midir zan mıdır
Mekânları can mı bilmem ten midir
Cezbe dilden midir dilberden midir
Dil bilmez dilberden soramıyorum

Seyfi aşkım çarhı canda bileşir
Her binalar temelinde döleşir
Çoktanberi bu aşk ile güleşir
Gönül pehlivanın yoramıyorum

Lâle bağrın aşk oduna dağlamış
Bülbül güle âşık olup ağlamış
Seyranî'yi bir kıl ile bağlamış
Muhabbet bendidir kıramıyorum

— 24 —

Afitab cemalin göreldenberi
Arttı derunumda hicran sevdiğim
Lâyık mı gezeyim böyle serseri
Yok mudur lûtfunla ihsan sevdiğim

Biçare gönlümün nevası yoktur
Açılmış bir gülü rânası yoktur
Derdi derunumun devâsı yoktur
Sen eyle derdime derman sevdiğim

Kadrini bilesin bağrı yanığın
Uyma hiç sözüne her münafığın
Gönlünün tahtında her bir âşıkın
Sensin hükmeyliyen sultan sevdiğim

İnsaf et halime yandım derdine
Aşkım galip zemherinin berdine
Merhem eyle Seyranî'nin derdine
Envaı ilâçlar Lokman sevdiğim

— 25 —

Beni çıkarma gönlünden
Kulun kurbanın olayım
Karanlıkta canü dilden
Şem'i suzanın olayım

Eser ise seher yeli
Irgalanır zülfün teli
Dudu gibi açıp dili
Oku fermanın olayım

Aldı aşkım kaşın yayı
Divaneden geda, bayı
Ak döşüne bu ednayı
Takın gerdanın olayım

Zülfünün telleri tûba
Seyranî canım merhaba
Dokunursa bâdı saba
Örtü yorganın olayım

— 26 —

Mevtimden sakınıp eyle merhamet
İncelip canımı üzme sevdiğim
Çatma kaşlarını gel eyle rahat
Zülfünü gerdana düzme sevdiğim

Mestane mahbubum çeşnini süzer
Kim görse şüphe yok yüreğin üzer
Kâffei düşmandan eyleyip hazer
Bahrı muhabbette yüzme sevdiğim

Süzüp gözlerini kaşların çatar
Perişan kâkülü ruhsara atar
Ok gibi kirpiği canıma batar
Gözlerini gayet süzme sevdiğim

Bağı muhabbette meyve bulmıya
Kâhı boşalmıya kâhı dolmıya
Seyranî sen gibi nakkaş olmıya
Aşkın iliğini çözme sevdiğim

— 27 —

Aşkı mevlâna düşeli
Mecnunum dağlar gezerim
Katram kaynayıp coşalı
Sel oldum çağlar gezerim

Pîr eşiğim bildim kâbe
Hatâsı var ise tövbe
Derdiyle döndüm Eyyub'e
Yaramı bağlar gezerim

Kimi baydır kimi geda
Cümlesine yâran huda
Yusufumdan düştüm cüda
Yakubum ağlar gezerim

Seyranî aşkın turunda
Tecelli gördüm nurunda

Gerçeklerin huzurunda
Çürüğün sağlar gezerim

— 28 —

Kur'an yazılırken arşı rahmanda
Kudret kâtibinin elinde idim
Kandil asılırken ulu mekânda
Bülbül idim konce gülünde idim

Ezel Cebrailin ilk selâmında
Kırkların derneği aşk âleminde
Muhammet Alinin sır kelâmında
Nihan söylenirken dilinde idim

Erenler toprağa bastı kademi (*)
Topraktan halkolup sürdüler demi
Balçıktan yarattı Mevlâ âdemi
Ol zaman atamın belinde idim

Yunüs Nebi kahra daldığı zaman
Balığın karnında kaldığı zaman
Ali, Zülfükar'ı çaldığı zaman
Hayber kalesinde kolunda idim

Seyranî'yim buldum aşkın arısın
Kadrini bilmeze vermem yarısın
Bir kuşa seksen bin şehir darısın
Rızık verilirken yanında idim

(*) Kırklar arş üstüne kurdular cemi

N

— 1 —

Ne olduğun söyle; nefsim bilelim
Gökten misin ruyi zeminli misin?
Defterine ağyar isen dürelim
Yer altında gezer keminli misin?

Kayık isen göster kanca, küreğin
Gemi isen göster yelken direğin
Yiğit misin çatal mıdır yüreğin?
Yoksa işkembesi seminli misin?

Benim gamım eşi nehri Fıratın
Gönül geçer üzer den sıratın
Oku yahû dinliyeb.n beratın
Cehennem havfından eminli misin?

Tırnak bulur isen başın kaşırdın
Seyranî'yi doğru yoldan şaşırdın
Ey nefsim cürmümü baştan aşırdın
Tevbekâr olmağa yeminli misin?

— 2 —

Ateş vapurunu icadedenler
Yelken açıp yelin kadrin ne bilsin
Süleymandır kuşun dilin söyleyen
Her Süleyman dilin kadrin ne bilsin

Hayvanlarda çeşit çeşit fırkalar
Kimi düzden aşar kimi yorgalar
Necasete müştak olan kargalar
Has bahçede gülün kadrin ne bilsin

Seyranî babanın beli büküldü
Ağzının içinde dişi söküldü
Davut Nebi sadasından çekildi
Saz çalmayan telin kadrin ne bilsin

— 3 —

Can ipini ten yükünden
Saran kirmen ular bir gün
Sulu yalçınlar önünden
Açılan gül solar bir gün

Gül dalında diken yarar
Diken güle vermez zarar
Toprak, bir gün başın tarar
Yolar saçlarını bir gün

Dünya olur bir gün harap
Ne bülbül kalır ne gurap
Rızka sebep olan türap
Gözlerine dolar bir gün

Kudret, koçunu koynuna
Katmış seyreder oynuna
Ecel, kulların boynuna
Habersizce dolar birgün

Acı tatlı yenmez olur
Yalan gerçek dinmez olur

Taş çarhıla dönmez olur
Hep kesilir sular bir gün

Çal Seyranî durma sazın
Hakka eyle sen niyazın
Sana secdesiz namazın
Kısmet olan kılar bir gün

— 4 —

Mahkeme meclisi icadolduğu
Çeşmei rüşvatın akınaklığından
Kaza belâ ile âlem dolduğu
Kazların kadıya uçmaklığından

Kadının rüşvatla hüccet yazması
Sonra dönüp yine hükmün bozması
Yıkılan binanın birden tozması
Asıl sermayenin topraklığından

Asıl sermayeyi niyabetleri
Emvali eytamdır ticaretleri
Dâveti rüşvata icabetleri
Sıtkile gönlünün alçaklığından

Bülbülün aşkıdır dalda öttüğü
Çobanın südedir koyun güttüğü
Toprağın Habili kabul ettiği
Şüphesiz yüzünün yumşaklığından

Dünyadan ahrete gidip gelmemek
Olmasa iktiza eder ölmemek
Balık baştan kokar bunu bilmemek
Seyranî gafilin ahmaklığından

— 5 —

Hak nuru zatından bize hidayet
Eyleyip bildirmiş aktan karadan
Kulu kuldan sual etmek ne hacet
Yarattığı kulu bilir yaradan

Her kuşun elbette vardır yuvası
Yaylasına göre âbı havası
Elbette her derdin var bir devası
Ben derdime ümit kesmem çareden

Lâfızdır mânasın tefsir eyleyen
Cümle lisanları bilip söyliyen
İsmi tababetle gönül eğliyen
Şifanın kadrini sor biçareden

Gönül aynasında leke koma, sil
Mizanı irfanda mıkdarını bil
Seyranî Mevlâya muhkem bağla bel
Kullarına dilin kes mudaradan

— 6 —

Elestü bezminde saki-i kudret
Kandırdı dem bedem peymanesinden
Kılmak murat etti vahdette Kesret
O zaman çıkardı meyhanesinden

Sefine-i aşka dad olmayınca
Badüban neylesin bad olmayınca
Pervane şem'inden yad olmayınca
Şem'a vaz mı geçer pervanesinden

Evvelin düşünme âhırın düşün
Gelmişlere nisbet gelecek üstün
Bu çarhı devrandan Seyranî bir gün
Lâne kuştan geçer kuş lânesinden

— 7 —

Muhabbet badesin bezmi ezelden
Nuşeden saki-i ebrar elinden
Bir yâr bulup huyu suyu güzelden
Kurtarmış yakasın ağyâr elinden

Bülbül hicabından güldür terleyen
Yavru bülbülleri güldür perliyen
Ârifin ruhudur Hakkı birliyen
Âşık çile çeker dildar elinden

Nazarına atma Hicaz, Adene
Bir can taksimi olmuş cümle bedene
Her gönül kâbedir tavaf edene
Çıkmış bina değil mimar elinden

Seyranî beyhude gezme her suyu
Alma kulağına her güftugûyu
Bir su teskin eder nârı tamuyu
Serpilip Ahmedi Muhtar elinden

— 8 —

Mahpuslukta elin, yoklukta dilin
Cömerd olur sanki vezir tuğusun
Varlığa gelince bağlanır elin
Yokluğun varısın, varın yoğusun

Arif olan adem kılı kırk seçer
Herkes bu dünyada ektiğin biçer
Çıplağın gönlünden kırk gömlek geçer
Amma çoğun azı, azın çoğusun

Mekkeden, Kudüsten hacılık neden?
Atadan, anadan bacılık neden
Ey mey sendeki bu acılık neden?
Sen üzüm suyunun elbet buğusun

Arslanın mekânı olmuş meşeler
Ateşle Seyranî çiğler pişeler
Elmaslı kadehler billûr şişeler
İçinde büyümüş bir ak kuğusun

— 9 —

Akıl ermez, kulak duymaz, göz görmez
Şükret, kula haktan ihsan var iken
Göz görmüş olduğun sanma öz görmez
Sen küfre yâr olma iman var iken

Cihan cihanla, cihan canla bulunmaz
Haksız bir yerinden boşalıp dolmaz
Milletler muhtelif, müttehit olmaz
Tevrat, Zebur, İncil, Kur'an var iken

Seyrimiz Seyranî zahirde sair
Olsa da bâtında mevlâya dair
Ümidin keserim ehli kebair
Şefi'î rahmeti rahman var iken

— 10 —

Ey adımı mecnun andıran Leylâ
Gam yemezdim olsa senin idrakin

Etmem nefsim için âhu vaveylâ
Çekmem kasavetin bir avuç hâkin

Halk iki kısımdır; erkek dişidir
Sende göz kulak var duyar işidir
Kimin yaratması kimin işidir
Sofu elde tesbih, belde misvakin

Bir yaydan çıkmışız hedefe vusül
Bulmak için biz siz ararız bir yol
Hak bilir etmezdin ölmeyi kabul
Olsa bu canü ten kendi emlâkin

Bitmiye gölgeye atılmaz bider
Riya ile etme emeğin heder
Bir demin sürûrdur bir demin keder
Birisi zehrindir, biri tiryakin

Mülk dâva etmeye benzer yelişin
Hakla ortak isen malı bölüşün
Seyranî âleme senin gelişin
Benzer gubarına hasü haşakin

— 11 —

Aklın hallolunmaz bir çok müşkülü
Vardır ermemesi evlâ ermeden
El uzatıp bağda biten her gülü
Dermemesi evlâ imiş dermeden

Kimi şahlık ister kimi vezirlik
Kimisi kâhyalık kimi kizirlik
Hasis adam ile cennete birlik
Girmemesi şayan olur girmeden

Çıkrığa sezadır iplik bükmesi
İğneye lâyıktır libas dikmesi
Ehli kemal ile cefa çekmesi
Yeğdir cahil ile safa sürmeden

Seyranî'yim eğri doğru sözüm bu
Özümle müşterek olmuş gözüm bu
Göz kulak kapusu olmuş özüm bu
Borç vermek hayırlı zekât vermeden

— 12 —

Bir olur mu gülün rengi
Patlıcanın moruyanan
Olamaz Konya'nın dengi
Niğde şehri Boruyunan

Tipi eser ocağında
Poyraz gezer bucağında
Müzevvirin ocağında
Yaş yanmaz mı kuruyunan

Kör önünde çekmek fener
Olmamıştır âdet, hüner
Ay yıldızda doğar iner
Hakkın kudret nuruyunan

Deve köşeğin süser mi
Beyhude bir yel eser mi
Gönül dosta hiç küser mi
Münafığın şoruyunan

Der Seyranî âlem fena
Hakka mahsus hamdü sena

Ehli islâm kurmuş bina
Zülfükar'ın zoruyunan

— 13 —

Hükmü şeriatca fakirü mazlum
Emanetüllahtır değil mi malûm
Zalimin keyfince icrayı rüsum
Edenler çekmez mi azabı neyran

Etmek farzdır ülül emre itaat
Ülül emre farzdır etmek adalet
Evliyayu mur gayetül gayet
Müstekimül-etvar olmalı her an

Müstekim olmayan ülül emirler
Ne olduğun bilir ehli zamirler
Simü zere kıyas olmaz devirler
Hiç bir yıldız olmaz bir mehitaban

Müdâhin olmasa âlemde âlim
Ne haddi zülmetmek mazluma zalim
Zalimler zulmünden sabre mecalim
Kalmadı Yarabbi bende el'eman

Terkeyle Seyranî sui emeli
Adalet değil mi dinin temeli
Dünyada herkesin kendi ameli
İspat eder lâzım değil tercüman

— 14 —

Islahı nefsime değilim kadir
Ne kılıç sallayım sağa sola ben

Kâmiller'den olmaz kem kelâm sadır
Kâmil demem çiğ süt emmiş kula ben

Mü'min olan dini buldu imanda
Münkir olan şimdi kaldı gümanda
Sultanı enbiya âlıır zamanda
Duydum razı olmuş bir kıl çula ben

Yitik bulan Yakup gibi bulmasın
Vay ne mümkün boşalmasın dolmasın
Güzel Yusuf Kenan gibi olmasın
Duydum satıldığın birkaç pula ben

Aramaz Seyranî yitirmediğin
Hak bitirir halkın bitirmediğin
Yaradanın yola getirmediğin
Haddim değil getiremem yola ben

— 15 —

Bülbül gibi gülüstanda subhuşam
Bir gülü şeydanın meyyaliyim ben
Kurtulmadım yanıp böyle ben encam
Şem'ü pervanenin emsaliyim ben

Güzeller âşıkın dil destanıdır
Aşkı muhabbetin bağ bostanıdır
Hüsnü kenzi kudret bedestanıdır
Metaı vaslının dellalıyım ben

Güzeller ağyarın keyfince amma
Ne dilerse kılar meramın icra
Âşıklara eder nazu istiğna
Derdü gam yükünün hammalıyım ben

Virdi zeban ettim evsafı pakin
Makbule geçmedi Seyranî lâkin
Verse kabul etmem cümle emlâkin
Seyri cemalinin abdalıyım ben

— 16 —

Dilberin kalmamış aklı serinde
Gördüm olmuş gezer divane bir gün
Ne etsen ki şita gezer serinde
Dedim uslanırsın divane bir gün

Aldanman cihana bayü gedalar
Ecel bir elektir bayü gedalar
Cem olmuş huzura bayü gedalar
Vardın şah katına divane bir gün

Dilberin yanına gidersin dedim
Yüzünden nikabın gidersin dedim
Gelir ecel bir gün gidersin dedim
Huzuru mahşere divane bir gün

Dedim bir kişiye sen ne yüzersin
Dedi biz kaçız ki sen kaç yüzersin
Ey Seyranî aşk bahrında yüzersin
Aklın gider olun divane bir gün

— 17 —

Açıl ey goncai bağu letâfet
Bülbülü zar eden sen değil misin
Meseldir arife tarif ne hacet
Beni naçar eden sen değil misin

Göz halkeden etmiş baktırmak için
Ağlatıp gözyaşı aktırmak için

Karanlıkta şem'e baktırmak için
Nurunu nâr eden sen değil misin

Seyranî maksudun çifte ben iken
İki beş yüz bir hesapta bin iken
Meydanı muhabbet arştan gen iken
Başıma dar eden sen değil misin

— 18 —

Zalimin zulmünden yıkıldı cihan
Hak Habibi Mustafaya de gelsin
Dört taraf tam oldu adüvü düşman
Şah Aliyül Murtaza'ya de gelsin

Niçin düşünmedin hakkın divanın
Nasıl kestin şah evlâdı gerdanın
Dâva etsin Yezit kavminden kanın
Şah Hüseyin Kerbelâ'ya de gelsin

Dur oldu tezgâhtan ol ibli hele
Niçin azap oldu ol azazile
Kıyamet yakındır mehdide bile
Semavatta Mesihaya de gelsin

Seyranî kabul et Hak nefesini
Bir gün boş bırakır ruh kafesini
Zahir batın ilmüledün dersini
Tefsir eden ulemaya de gelsin

— 19 —

Kaşların benzettim ayni kaleme
Anadan saçları sırmalı gelin

Ne ola olaydım ben de bir bekâr
Sevdam duman olmuş serime çöker
Yanakların olmuş kırmızı şeker
O sırma saçları, örmeli gelin

Beni mecnun ettin hey dili bülbül
Ben sana şeftali sen bana bir gül
Köleyim kapuna eylersen kabul
Ya çırak, ya çoban durmalı gelin

Seyranî'm de der ki nedip nolmalı
İnip aşkın deryasına dalmalı
Has bahçede gonca gülün dermeli
Soyunup koynuna girmeli gelin

— 20 —

Yedi yıldız doğdu üçü terazi
Kavuştu ülkere gitti birazı
Yarın mahşer günü ararlar bizi
Mizan terazisi kurulur bir gün

Biçaresin deli gönül naçarsın
Amel defterini bir gün açarsın
Sırat köprüsünden nasıl geçersin
Günahın sırtına sarılır bir gün

Makamımız ala karlı dağ olsa
Etrafı hep lâle sümbül bağ olsa
Her ne kadar paşa olsa bey olsa
Yakasız gömleğe sarılır bir gün

— 21 —

Hünkâr Hacı Bektaşın talibiyim ben
Değilim Abdalı, Aksarayinin
Şemsi Tebriz gibi galibiyim ben
Mevlevîlerdeki «def» ü «nay» inin

Çok küheylân kuyruğunu düğerim
Şah merdan Aliye boyun eğerim
Öğersem ben böyle bir er öğerim
İsmini çekmezem «Hatem Tayi» nin

Âşıklardan güzel sevmek şan kalır
Âşıkın benzinde sanma kan kalır
Dokunsa ok ucu kimde can kalır
«İbni Vakkas» gibi gazi yayının

Seyranî yemiştir felek sillesin
Evvelden çekmiştir aşkın çillesin
Gözünün kaniyle biçmiş hullesin
Kerbelâ cenginin matem ayının

R

— 1 —

Âdem tabiatlı melek sıfatlı
Şah olursan sana geda bulunur
Her kim güler yüzlü ve dili tatlı
Olsa anda lûtfu Huda bulunur

Pehlivanlık edüp nefsin yıkarsan
İmanın nurundan şem'ını yakarsın
Musa gibi turu aşka çıkarsan
Sana gökten inen nida bulunur

«Kalu belâ» ikrarını güdersen
Anda olan borcu bunda ödersen
İsmail veş canın teslim edersen
Sana gökten inen gıda bulunur

İkrar kapısında taşrada durdum
Seyranî sen andan ne haber duydun
Denizde mermer taş içinde kurdun
Ağzında yeşil ot gıda bulunur

— 2 —

Soralım yoksula, baya
Ne hikmettir şu dünyaya
Gelen ağlar giden ağlar
Aslı nedir neden ağlar

Ömrünün defterin dürdüm
Haki paye yüzüm sürdüm
Bir acayip kal'a gördüm
Burcu baru beden ağlar

Bir deveci yeder deve
Yularından seve seve
Birbirinden eve eve
Deve ağlar yeden ağlar

Seyranî'ye acap nolmuş
Derunu derdile dolmuş
Kimi etmiş, kimi bulmuş
Bulan ağlar, eden ağlar

— 3 —

Her ırmağa bir yol vermiş akıyor
Cümlesini bir deryaya döküyor
Her kumaşı bir tarakta dokuyor
Şeritini pazarlara çözüyor

Bülbülün aşkına sebep gül oldu
Ona kafes ağzındaki dil oldu
Canım ateşleri arttı kül oldu
Ne taraftan bir yel değse tozuyor

Kimi dikenini gülünden seçer
Herkes ektiğinin mahsulün biçer
Gam yeme Seyranî bu gün de geçer
Yüce dağ başında duman geziyor

— 4 —

Cana cananımdan yakın kimse yok
Ten, zahirde göze hicap görünür

Dilden çıkan sözün her biri bir ok
Kimi günah kimi sevap görünür

Hak her canı bir cisimle sınadı
Can cevheri haktır etme inadı
Desti kudretinde çarhın kanadı
Bize döndürdüğü dolap görünür

Hakikat kapusun muhabbet açar
Muhabbetten kaçan haktan da kaçar
İyilik el kuşudur kanatsız uçar
Kötüye iyilikten azap görünür

Her gülün kokusu kendi özünde
Zanneyleme yokuşunda düzünde
Hakkı buldum ariflerin sözünde
Hak söz Seyranî'ye kitap görünür

— 5 —

Âdem oğlu dünya nimetin yerken
Bilinmez çiy sütten aş kapar kaçar
Er, ekmeğim taştan çıkarırın derken
Unun incesini taş kapar kaçar

Sikkesi kesilen şah mezarından
Sordum yok haberi simüzerinden
Bir gün gamze okun hep üzerinden
Yay gibi kurulan kaş kapar kaçar

Âdem oğlu Ezrailin şanını
Bilse kuldan dava etmez kanını
Ölen hakka teslim eder canını
Sağların gözünde yaş kapar kaçar

Seyranî düşünme simüzerini
Bilse inni enallahın sırrını
Er olan bırakmaz yerde serini
Şemsi Tebriz gibi baş kapar kaçar

— 6 —

Ey bir kez düşmeyi görmeyen, düşte
Gör ki yahşi halin ne yaman gelir
Bülbülün elbette hayalde düşte
Hatırma zevki gülüstan gelir

Farz sünnet amma ki helâl kispikâr
Ahvali âlemdir malûmu nigâr
Gâhi gelir gül açıcı rüzigâr
Kâh da soldurucu mihrican gelir

Ne var divaneye zincir takmasa
Ne de pervanesin nâre yakmasa
Mecnun gönlüm Leylâsına bakmasa
Korkarım başına bir ziyan gelir

Akıl madeninin cevheri renk renk
Yayla ok, kılıncın hasmı top, tüfenk
Nemrudun hakkından bir topal sinek
Rüstemin hakkından kahraman gelir

Seyranî takdiri ilmi ezeli
Kimisi usludur kimisi deli
Kâfirin hakkından hazreti Ali
Devlerin hakkından Süleyman gelir.

— 7 —

Fıkhın elfazını zahirden okur
Sen bunları kuru iftihare ver

Örümcek misali bir perde dokur
Sen nuru çeşmin boş intizara ver

Can içinde canan vardır can döker
Şan içinde şayan vardır şan döker
Batınında can bağışlar kan döker
Sen zahirden al sat Zülfikara ver

Zülfikarı Şahı merdan takındı
Telkininden efkâr dine akındı
Secde teshihinden sanma sakındı
Sen İbni Mülcemi yoktan vara ver

Müfsitler dünyanın zahir şöhretin
Sevip inkâr eder Ali hürmetin
Bilen bilir Şahı merdan kıymetin
Bilmiyeni aba yahut nâra ver

Seyranî'yim satarım bağ bahçemi
Validemden miras olan bohçamı
Ben veririm muhabbete akçamı
Sen yıl çalış ömrün rüzigâra ver.

— 8 —

Dini bütün müslümanın gözleri
Merhamet bahrine dalmada olur
Arif dinlemeden duyar sözleri
Kıssadan hisseyi almada olur.

Bul arifi canım kurban vereyim
Ayağı altına yüzüm süreyim
İyi gün dostuna bin gül dereyim
Bir gözü kusura kalmada olur

Arif olan kalkan eder hilmini
Anınla defeder zalim zulmünü
Anlamıyan avcı avın ilmini
Kuşunu dumana salmada olur

Tabiplerin ilmin ehli derd okur
Seyranî ilmini alan merd okur
Ham sofular tesbih çeker vird okur
Gözü hayvan yemin çalmada olur

— 9 —

Celâli cemali gönül seçemez
Nârı celâl nuru cemale düşer
Bir yerinden geçit bulup geçemez
Nuru cemal nârı celâle düşer

Bezirgân devesi gerektir çanlı
Öküz yük götürür, cızlayan kağnı
Emzirdiği süde ananın gönlü
Kâhı haram kâhı helâla düşer

Tabip gösterdiğin yense gerektir
Cerahat lekesin yusa gerektir
Bu Seyranî yarın dese gerektir
Seni seven niçin bu hale düşer

— 10 —

Her kim temizlese taşlı pirinci
Kendi gözü nuru ile bakıyor
Akıl bir ipliğe düzüyor inci
Fikir meramınca delip takıyor

Kendi kanatların her kuş sallıyor
Her arı yaptığı çeçi ballıyor

Dost aşk bağına atın bağlıyor
Tırnağına göre nal mıh çakıyor

Lâle sinesinde açılır dağlar
Gül sümbüle bülbül başına ağlar
Kimi yer çağlamaz kiminde çağlar
Deresine göre sular akıyor

Hem soğuğu vardır hem de sıcağı
Bulunmaz dünyanın ucu bucağı
Fitillendi aşktan bağrım ocağı
İçim beni, dışım eli yakıyor

Ne çare Seyranî böyledir kader
Taşlara dökülmüş ektiğin bider
Kemin kemliğinden bize ne keder
Eyiler eyiliğin başa kakıyor

— 11 —

Hüsnü ezelii vahidül vücut
Manzuru mir'atı devran olan yâr
Mazharı nigâhın olmaz mı mes'ut
Ser defterde şahı huban olan yâr

Esrarı derunum sana âşıkâr
Dü cıhan zatınla eyler iftihar
Ateş kalbe su ver katrei mıkdar
Deryayı rahmete rahman olan yâr

Bende bir ateş var yanmadan tüter
Tütünsüz ateşe yandığım yeter
Lutfuna muhtacım iş senden biter
Sensin cümle derde derman olan yâr

Mücrim Seyranî'ye eyle şefaat
Hak vücudum kılmış âleme rahmet
Verildi zatına tacı nübüvvet
Muhabbet şem'ine suzan olan yar

— 12 —

Ana kız karındaş hem kız evlâdı
Evde bulunsa da elden sayılır
Leylânın Mecnunu, Şirin Ferhadı
Yad yabancı dağda belden sayılır

Dağda eniş yokuş düzden gayrısı
Yılda kış bahar yaz güzden gayrısı
Kezzaplarda iki sözden gayrısı
Havadan sayılır yelden sayılır

Vali Hâkim dahi doğmuş anadan
Kısmet toplamağa gezer ey nâdan
Bir susuz derede bir fırtınadan
Uğrayıp geçici selden sayılır

Ömrün var gecesi hem gündüzleri
Tükenir mi eniş yokuş düzleri
Seyranî'nin kaba değil sözleri
Haddeden çekilmiş telden sayılır

— 13 —

Aşkın mühendisi güzel gönlümün
Ölçüp hesabını almadan oynar
. . . . . .
Dizginin boynuna salmadan oynar

Pazarlık sazının tellerin düzer
Gönül deryasında fırtına sezer
Martı kuşu derya yüzünde gezer
Karabatak gibi dalmadan oynar

Deveci zadenin sürülmez izi
Hiç bir an devenin tüylenmez dizi
Köçekçi feleğin oynatıp bizi
Ettiği yanına kalmadan oynar

Geçinmez bir sofu ile beynamaz
Bir ocakta iki kazan kaynamaz
Arif köçek çalınayınca oynamaz
Ahmaklar Seyranî çalmadan oynar

— 14 —

Bir aynaya kılsam nazar
Sağ tarafım sol görünür
Padişahlar ferman yazar
Tatarlara yol görünür

Her ölüye olmaz tabut
Atlas eskir olur çaput
Olsa ak çuhadan kaput
Eskiyince çul görünür

Eğer Seyranî'nin yâri
Olsa huri melek peri
Gönül sevmedikten geri
Kız olsa da dul görünür

— 15 —

Yavrusuna kuş yuvadan
Kısmet aramağa uçar

Eniş yokuş düz ovadan
Kimi koğar kimi kaçar

Poyrazının tipisinin
Hizmeti var hepisinin
Tanrı kısmet kapusunun
Kimin örter kimin açar.

Anadan doğunca çulun
Var mıydı paran, ve pulun
Tanrı yarattığı kulun
Verir rızkın komaz naçar.

Sekiz olur, dokuz olur,
Gengel sütü sakız olur.
Tosun büyür öküz olur,
O da bir gün göpe sıçar.

Tahtında oturur melik,
Hırkaları bölük bölük,
Seyranî'nin cebi delik
Her ne koysan döker, saçar.

— 16 —

Sakii devranın meyhanesinde
Ne bir gün ne bade ne de cân kalır
Mecazi şahların darphanesinde
Ne sikke, ne tuğra, ne de nâm kalır.

Muhkem kale yapmış şehri Vidin'e
Gûya muavenet etmiş bu dine
Ne kâbe ne Mekke ne de Medine
Ne Halep ne Mısır ne de Şam kalır.

İsrafilin üfürdüğü hengâmlar
Nuhas gibi erir sim gibi damlar
Yıkılır yedi kat direkli damlar
Bekabillâh bir yıkılmaz dam kalır

Kul keyfince kudret meyvesi bitmez
Kadirin işine kudretler yetmez
Cahilin meyvesi kemale yetmez
Seyranî'nin keyfi gibi ham kalır

— 17 —

Bu gece uykuda gördüm bir mana
Ne ben yorabildim ne de yoran var
Erenler bir nişan dikmiş meydana
Ne ben vurabildim ne de vuran var

Aktı bir şehire gönlümün nehri
Bir kış baran oldu Hudanın katrı
Altüst olmuş diye gezdim o şehri
Ne kimse üşümüş ne de buyan var

Bülbül okur güle binbir müsemma
Marifet değildir ilmi muamma
Seyranî'yim benim derdim çok amma
Ne ben derdim derim ne de soran var

— 18 —

Geldi bu dükkâna baktı bir güzel
Dedi bu dükkânda ayna yaparlar
Cezbeyledi beni mümtaz bir göz, el
Acaip nazile ayna yaparlar

Celâllandı dilber dedi bu ay ne
Recep midir? Şaban mıdır? Bu ay ne
Dedim hakikatsiz ayna bu ayna
Cemaline nisbet ayna yaparlar

Dedim hayran oldu dîdem aynaya
Dedi ben var iken gökte ay neye
Aldı cemaline baktı aynaya
Aynasız yüzlere ayna yaparlar

Seyranî der kumaş nedir baha ne
Dedi nedir bilmem kumaş, bahane
Dedi zat aynaya bulmam bahane
Ben dururken gökte ay ne yaparlar

— 19 —

Pintinin dik kulaklısı
Boynu yoğun eşek olur
Pek mülâyım yulaklısı
Sanma tunçtan gevşek olur

Haberden kaçar uzağa
Mağrur olur tüy tozağa
Bilerek düşer tuzağa
Ağlıyarak öşek olur

Yolda koşar eve eve
Çarığını geve geve
Top vaktında olur deve
Yük vaktında köşek olur

Dök Seyranî gözden yaşı
Sağlıktır her işin başı

Merdin eşiğinin taşı
Kuş tüyünden döşek olur

— 20 —

Zalim felek pek zulmetme acele
Bilirsin eğlencem gurbet eldedir
Susamadım bu genç yaşta ecele
Bülbülüm, hevesim gonca güldedir

Kalp havasın gam bulutu dolanır
Ciğer ateşleri çeşmim sulanır
Fırkatı yârile gönlüm bulanır
Sanma bulanıklık hemen seldedir

Birbirine âşık koyun kuzular
Köşeğin özleyen deve bozular
Yaralarım göz göz olmuş sızılar
Fitiller içinde yaram beldedir

Seyranî halletmez felek müşkülüm
Nârı zulme yakıp savurdu külüm
Ya ayrılık ya bir ecelsiz ölüm
Elbet bu ikinin biri eldedir.

— 21 —

Elbette bu çarhı bir döndüren var
Tehi döner çarhı felek değildir
Gelmiş olanları bir gönderen var
Gidip te gelmemek dilek değildir

Şem'i vuslatına seza sönmemek
Ne mümkün mahlûka fani dememek

Bu çarhın elinde değil dönmemek
Galiba binası dölek değildir

Bu dünyaya gelen yine göçmekte
Emeğine uygun mahsul biçmekte
Herkes kendi rızkın yiyip içmekte
Kul kula sebeptir şelek değildir

Kuran kurmuş böyle yolu erkânı
İzan erkân piri Tanrı arslanı
Ehlinin malûmu âşık Seyranî
Çiğ süt emmemiştir kelek değildir

— 22 —

Levhi kalbe yazı yazan kalemin
Ağzın açıp dilin yarmak yok mudur
Derununda olan derdü elemin
Çaresin ehlinden sormak yok mudur

Derde göre derman libas biçene
Derdi dertten beğenmeyip seçene
Acı denizlerin suyun içene
Tatlı sudan akan ırmak yok mudur

Harman muhtaç olur bir süpürgeye
Bir kuşa bir dane Hak esirgeye
Küpünde acıyıp azan sirkeye
Çatlatup kabını kırmak yok mudur

Ey Seyranî nışan diken tirlere
Diker vurup yıkmak için yerlere
Rüya tabir eden muabbirlere
Şer düşleri hayra yormak yok mudur

— 23 —

Haçan validemi rüyada görsem
Kan ağlar gözleri yaşlı görünür
Bize edenlerin defterin dürsem
Ejder olmuş yedi başlı görünür

Haktan bulsun bize eden muzular
İki bacım kadaş der de bozular
Sılada bağrışır körpe kuzular
Mor sümbüllüm siyah saçlı görünür

Gezerim gurbetlik kisbile kârım
Çektiğim gurbetim nâmûsum ârım
Aşkımın badesin içtiğim yârim
Ahu gözlü kalem kaşlı görünür

Seyranî'yim kaldı dostlar yasında
İçtiğim su zehir oldu tasımda
Eşim dostum yolum gözler kasımda
Düz ovalar bize taşlı görünür

— 24 —

Susturdu sazları fennin rebabı
Bu rebab şeytanı cinden çıkarır
Ateş şöyle dursun tütün azabı
Tilkiyi, çakalı inden çıkarır

Evlât âlim olmaz okutmayınca
İplik gömlek olmaz dokutmayınca

Ayılar et yemez kokutmayınca
Yalılar ölüyü sinden çıkarır

Ey Seyranî var mı sözün hatası
Bulunmaz dünyanın elbet ötesi
Ermeninin Rumun yağlı ketesi
Kaypak müslümanı dinden çıkarır

— 25 —

Gönül bir boyadan rengin almadı
Her boyaya tavus gibi banıyor
Cehennem nârına hâcet kalmadı
Aşk odu içimde daim yanıyor

Gam suyuyla mayam böyle karılmış
Kilev üzre kalem böyle yarılmış
Ciğerimin memesinden sarılmış
Gam yılanı kanım emip kanıyor

Bir sadef yerini tutmaz zencefil
Sanki mevlâm cümle rızkıma kefil
Ben sağ iken ailem oldu çok sefil
Yediğini yetim hakkı sanıyor

Seyranî'nin iki gözü yaş oldu
Gönül derdi cümle derde baş oldu
Kadı mutbahında pişmiş aş oldu
İçerimde fıkır fıkır kaynıyor

— 26 —

Evvelâ dilber olana
Hüsnü Yusuf Cemal ister

Bakan gözler hep bulana
Boyu serviden dâl ister

İnce belli beyaz tenli
Olmalı kafûr maden'li
Tut kulağın dinle beni
Kiraz dudaktan bal ister

Ak gerdanda üç çift bir tek
Olmalı benleri seyrek
Aşkın ağusuna tiyrek
Verir yarda bir hal ister

Kudretten sürmeli gözler
Değirmi olmalı yüzler
Lisanından çıkan sözler
Tadı şekerle bal ister

Gerdan olmalı bir karış
Küser ise yalvar barış
Eğer bilmezsen yalvarış
Bahşişi yüz miskal ister

Ak ufak inci dişleri
Keyf yetirir bakışları
Selâm verip alışları
Gönül böyle nihal ister

Gaflet yatağında yatma
Perişan saçların atma
Seyranî çok alıp satma
Bu tarife mecal ister

— 27 —

İnsafla merhamet kimde var ise
Mü'min mi değil mi güman andadır
Her kim ki hasisle ahbap, yâr ise
Mü'mini kâmildir iman andadır

Mü'min odur eğer iman olursa
Gönül gözden düşer yaşı kurursa
Kim kimin ayıbın yüze vurursa
Fitne okun atar keman andadır

Mektebi irfanda okunmaz hece
Arifler kolayı uğratmaz güce
İndi Hakta kimin rütbesi yüce
Olsa dağ misali duman andadır

Seyranî'ye Hak söz tatlıdır candan
Zikir kalbe yakın damardan kandan
Münezzehtir Allah suret, mekândan
Nerde zikrin etsen hemen andadır

— 28 —

Kırılsın kanunun telleri felek
Aksi murad üzre çaldığın yeter
Haklı hakikata oldun bövelek
Zulmü adalete saldığın yeter

İskender deryanın almış haracın
Abu hayat çeşmesinin taracın
Yememiş söndürmüştür sıracın
Sen benim ahumu aldığın yeter

İsrafilin surun alacak mısın?
Kanununa koyup çalacak mısın?
Sen cihanda baki kalacak mısın?
Bu zamana kadar kaldığın yeter

Seyranî feleğin olsa edebi
Düşünür katmazdı şekere şebi
Sen de Nuh Nebinin gemisi gibi
Azap tufanına daldığın yeter

— 29 —

İlim remilinde ülyayu remmal
Noktasın hanei male uğratır
Sorarsan bir müftüden dinî bir sual
Sualini kîlden kale uğratır

Sabit oldu Tanrıya hamdü senada
Kimse ile düşme sözde inada
Ağzın açar açmaz bağı fenada
Bülbül gülün ağzın lâle uğratır

Gör dilberin ilmihale vukufun
Giderir vuslatı hicri mahufun
Kitabı vuslatın lâfzı hurufun
Manasının zevkın bala uğratır

Lâyık mı riştei ümmidim üzre
Nerkis gibi çeşmi mestini süze
Gül de âşık olup bir güler yüze
Bülbül yolun daldan dala uğratır

Cevherdir kelâmım aşktır madenim
Aşka maden olmuş can ile tenim

Âşık Seyranî'yim başımı benim
Sevda türlü türlü hale uğratır

— 30 —

Ecele faide vermez güzellik
Cismi ruh kebabın şişlemesi var
Timarhane olmaz olsa delilik
Santraç oynunun kişlemesi var

Hak güzel zülfünü yaratmasının
Hikmeti var yuyup taratmasının
Tavlada âşık da zar atmasının
Yek düsüyle çar şeş beşlemesi var

Yâr zülfün tarayıp örmeden meram
Aynada cemalin görmeden meram
Hüsnüne çift koşup sürmeden meram
Dane saçup orak işlemesi var

Seyranî Ezrail gelse koğulmaz
Vermeyince canı baştan savulmaz
Hüsnü Yusuf olsa ecel sevilmez
Öperken ısırıp dişlemesi var

— 31 —

Âşıkların kalbi kenzirahmandır
Kalbi âşık evvel sani değildir
Bu sırrı anlıyan ehli irfandır
Bilmeyen marifet kânı değildir

Şeddadın cenneti şehri Adende
Anılmaz her kale şehri Vidinde

Her nakkaşın adı diyarı Çinde
Şöhret bulan behzat mâni değildir.

Aç kolların kadir mevlâm doklayan
Kul kalbine nazar edip yoklıyan
Âşıklarda minnet gülün koklıyan
Payıtahtı aşkın hânı değildir

Anlara hastır çiçek deşirmek
Ariflere mahsus çiğ söz pisirmek
Âşık Seyranî'yi gözden düşürmek
Merḥamet ehlinin şanı değildir

— 32 —

Zatına mal etmiş bizi yaratan
Ara yerde ne ben ve ne de sen var
Yetmiş bin hicabı geçip aradan
Câmı aşk dolusu gidüp içen var

Köçekler ustadın re'yince raksan
Gönül sevdiğine hâkile yeksan
Ataletle edip tedbirde noksan
Takdiri mevlâya kulda küsen var

Seyranî reise inayet Hüda
Eyleyip yaratmış deryada ada
Şahların darphanesinden maada
Kalpazanlık edip sikke kesen var

— 33 —

Ey sevdiğim artık yeter
Bana yosma bakışın var

Ateşlerden daha beter
Âşıkları yakışın var

Erdin güzellik çağına
Bağladın zülfün bağına
Bizi hüsnün ayağına
Nal mıh gibi çakışın var

Sağlıktır her işin başı
Sabırdır ekmeği aşı
Aferin ey çeşmim yaşı
Yâr yoluna akışın var

Güzel senin hüsnün sebep
Olup gören eyler talep
Cennetten mi çıktın acep
Tavus gibi nakışın var

Güzellerin çok gencisin
Seyranî'ye birincisin
Aşk ipine zevk incisin
Güzel delip takışın var

— 34 —

Hak yoluna benim gidişime bak
Ehli tarik olan bu çalım gider
Benim anda olan gidişime bak
O da benim gibi bu çalım gider

Ezelden bu aşka böyle giderdim
Kâh akar kâh dönüp böyle giderdim
Ben kalbim pasını böyle giderdim
Gel sen de bak bana bu çalım gider

Eser kaba poyraz, eseri kalmaz
Geçer güzelliğin eseri kalmaz
Kötünün dünyada eseri kalmaz
Bu kesim, kiyafet bu çalım gider

Rasgeldim ben tatar ile kulağa
Sefinemiz düştü şimdi kolağa
Seyranî her sözü koymaz kulağa
Bu çalımda geldi bu çalım gider

— 35 —

Kınamayın bende can acısı var
Ansızın bağrıma neşter saldılar
Bağrımda dinmiyen kan acısı var
Dünya hekimleri âciz kaldılar

Azalar icrayı muayenede
Evvelce bulundu müdahalede
Usulü kanunu müstahzenede
Kanun düzeninde keman çaldılar

Dürzü dağlarını vermez Dürzüler
. . . . . .
Kur'a libasını biçen terziler
Çok yanmış harmanın öşrün aldılar

İnşallah Seyranî gelir gidenler
Zulmün devesini yetsin yedenler
Dünyayı ahrete tercih edenler
Necatı imkânsız bahre daldılar

— 36 —

Toprak ejder olmuş varanı yutmuş
Gaflet beşiğinde sağı unutmuş

Kedi var arslanın yerini tutmuş
Arslan var adına kedi söylenir

Bir kötünün eli erse varlığa
Derler ana amanı beni yarlığa
Bir eyinin eli düşse darlığa
Veliyullah olsa gidi söylenir

Yolcular yanılır yollar yanılmaz
Merhemin bulmıyan yara onulmaz
Şu dünyada kötü iyi anılmaz
Herkesin şerefi südü söylenir

Hayder gibi sen de deven yedince
Canını mevlâya teslim edince
Seyrani dünyadan göçüp gidince
Anılır dillerde adı söylenir

— 37 —

Çeşme-i zulmette abu hayat ol
Merhamet bendine ak miri Hayder
Gönülden gönüle var gitmiye yol
Bulunur rızayı hak miri Hayder

Cebraildir hakkın emrin getiren
Bunca nebilere buyruk yetiren
Turu ilhamında sensin oturan
Muradım şem'ini yak mirî Hayder

Dikenlidir her kuş konmaz çalıma
Gül yakışır benim her bir dalıma
Âşık Seyranî'yim kemter halime
Çeşmi insaf ile bak miri Hayder

— 38 —

Edelim nazmile bir hoş nasihat
Dinlesin talibi destan olanlar
Verirse de naznım cahile sıklet
Kadrim bilir sahip irfan olanlar

Görmüş yok cihanda cahilden vefa
Vefa umup etme kendine cefa
Olur mu insana zehirden şifa
Fikretsin gönülden ihvan olanlar

Sultan isen koyma boynunda vebal
Her işin sonunda var elbet zeval
Bir mezaristana git eyle sual
Kimdir o hakile ihsan olanlar

Niçin garip oldu hükmü şeriat
Kadının, müftünün yediği rüşvat
İçkiden, zinadan cahile nevbet
Vermiyor hafızı kur'an olanlar

Küçük lokma ile dolmaz avurdu
Ne yaman insanı kastı kavurdu
Cihanın külünü göğe savurdu
Geçti sadarete hayvan olanlar

Bizleri bu ateş haşredek yakar
Sanma şimdi sular engine akar
Boşuna zannetmeğe gırtlağa çıkar
Ecelden kalbine ferman olanlar

Alırsın rengini yeşilli morlu
İlletin yok iken olursun çorlu

Kılıç vuran düşman olursa zorlu
Kurtulmaz sahibi kalkan olanlar

Kimsenin kimseye yoktur sayesi
Katıldı sütlere cehlin mayası
Tilkiye verildi arslan payesi
Tilki gölgesinde arslan olanlar

Herkes belâsını azdı da buldu
İnsanda evelki sadakat noldu
Eski sarayları beğenmez oldu
Yere sığmaz oldu sultan olanlar

Çarhı felek daim dönüp üğünmez
Dönerse de dahi eyliğe dönmez
Yedi derya suyu dökülse sönmez
Bu zulmün nârından suzan olanlar

Seyranî kâmiller tanın eylesin
Cahiller nutkun zemmin söylesin
Bundan alâ destan yapıp söylesin
Şairlikte merdi meydan olanlar

— 39 —

Kurtla kuştan alıp benim haberim
Kalkıp yoluma mı baktın birader
Geldiğin duyunca arttı kederim
Gözlerimden yaş akıttın birader

Nasıl geçtin boz bulanık sellerden
Haberim mi aldın esen yellerden
Yadigâr mı geldin bizim illerden
Gül Reyhan misali koktun birader

Sen geldin de bilemedim yüzünden
Yola yürüyünce bildim izinden
Melûl mahzun yavruların yüzünden
Öpüp sevip te mi geldin birader
Yola yürümekten şişmiş tabanı

Çeker de yırtarım mintan abamı
Ak sakallı pîr ihtiyar babamı
Korkarım ki divanettin birader

Acep çift olanın nicolur teki
Buna bir akıl ver bilmem bu ne ki
Bir bezirgân gelmiş gam imiş yükü
Metaın bizlere sattı birader

Kesilmez buranın yağmuru karı
İzin verse bize yaradan bari
Cümle ahbaplarım iyi mi bari
Kimler bize selâm etti birader

Aman sultan seni redif almasın
Yavruların melûl mahzun kalmasın
Bana sebep olan çare bulmasın
Derdim birken beşe arttı birader

Sılada nicedir körpe kuzular
Uzattık arayı bizi özüler
Âşık Seyranî'yim yaram sızılar
Ateş ciğerimi yaktı birader

— 40 —

Münafığın alâmetin söyleyim
Muhabbet ehline buğzu kin tutar

Mü'min diye munafığı neyleyim
Muhabbet içinde gizli din tutar

181

Munafık meclise gelir oturur
Muhabbetin halâvetin götürür
Şeytanı kalbinde gizli getirir
Muhabbet ehlinin başın cin tutar

Âşık Ferhat Şirin lebin öpesi
İster iken delinmiştir tepesi
Koyun kuzu kulağının küpesi
Sahibinin muradınca en tutar

Seyranî bu aşkı zevk diye bilen
Muhabbettir kalbin lekesin silen
Zevki aşk akıdıp muhabbet bilen
Muhabbet ehlinin kalbin şen tutar

— 41 —

Ey enbazı hüsnü yusufu mümtaz
Seni güzellere server dediler
Bazılar leblerin rengin al kiraz
Bazılar yakutu ahmer dediler

Küntü kenzi bunda mahfi nümayan
Sıfatın zatullah olmakla ayan
Vücudün gevheri kâni dü cihan
Seni sultanlara serdar dediler

İsmi resmi cümle mahlûk mevcudat
Zuhuru mümkünat cümle kâinat
Madeni vücüdün ettiler isbat
Sıfatı zatına cevher dediler

Mahremi şanından masun cemalin
Zerre noksan kabul etmez kemalin
Cümle mağrip meşrık kible şimalin
Ednası Seyranî kemter dediler

— 42 —

Gam bahrinden doldurmuşum eleğim
Çevirir çalkanır hiç elendirir
Bir şakirt bilmezse hoca emeğin
Çalışır çabalar hiçe indirir

Yazı yaz bilenler yazı yaz anlar
Dolaşıp geliyor yazı yazanlar
Yirmi dokuz harften yazı yazanlar
Çatar imlâsını hecelendirir

Yâr beni haneye bir kez okursa
Gam değil sineme bir ok dokunsa
Bir talip dersini yanlış okursa
Tekrar hocasından hecelendirir

Seyranî kaynıyor kalbde kazanlar
Elfazı olmıyan kazı kaz anlar
Ölmedik adama mezar kazanlar
Diker iki taşı hecelendirir

— 43 —

Sana ağyarlardan olur mu vefa
Aklını fikrini sadık yâre ver
Yeter yâr yüzünden çektiğin cefa
Mansur gibi mülki kıdem dara ver

Her güzelin olmaz yeşili alı
Her arının olmaz çecinde balı
Muhabbete nasip olmıyan malı
Hâkime, hekime, nâra, kara ver

Aşkın metaından düzdüm bohçemi
Seyranî'yim yan basamam ökçemi
Ben veririm muhabbete akçemi
Sen yel çalış ömrün rüzigâra ver

— 44 —

Gül yüzünden bülbül gibi dilimde
Bu ne ahdır, bu ne figan, bu ne zar
Aşkınla irademde değil elimde
Bu ne fiil, bu ne amel, bu ne kâr

Rahmetile toprak ıslanır kurur
Ecel nişangâha aldığın bulur
Hüsnün civarında toplanmış durur
Bu ne ejder, bu ne yılan, bu ne mar

Her güzel âlemde dengini bulmaz
Dökülen çanaklar meseldir dolmaz
Canlı kulda böyle beyaz ten olmaz
Bu ne kırcı, bu ne bora, bu ne kar

Seyranî'yi pişirmeğe başladın
Ateşi aşkınla yakıp haşladın
Önde sevdin sonra dönüp boşladın
Bu ne gayret, bu ne namus, bu ne ar?

— 45 —

İsmile müsemma Urum Kayseri
Böyle eski halde gider ekseri

Meydan kapısından girdik içeri
Başınıza doldu hayvan olanlar

Bir takımı bize bakar gülüşür
Vicdan sahipleri yanar tutuşur
Büyük küçük birbirine katışır
Maymuncu zannetti çingân olanlar

Kimin kalbinde var kıl kadar hulûs
Mevlâm ana yapar bir büyük culûs
Kimi komser olur kimisi polis
Başları alçakta insan olanlar

Ehlî hayır kıyametece dursun
Yaptığı hayırın ecrini görsün
Âlem gelip eteğine yüz sürsün
Böyle olur ehli vicdan olanlar

Seyranî der gönül yine dolaştı
Göster neresine leke bulaştı
Ettiği hacalet başından aştı
İşte böyle olur insan olanlar

— 46 —

Asırda acaip işler çoğaldı
Bilmem bu işleri kimler ediyor
Dünyayı hep rezil köpekler aldı
Gelen ümeraya karşı gidiyor

Biraz bahsedeyim ehli zamandan
Yahşiler aşağı düştü yamandan
Aralık itleri olmuş kumandan
Uyuz it kurtlara kumandediyor

Buğday unu beğenmiyor köpekler
İplikten aşağı düştü ipekler
Hep sedire geçti itler köpekler
Hanedan ayakta hizmet ediyor

Koltuk kılı farkolmıyor sakaldan
Tüccarlar aşağı indi bakkaldan
Aslanlara çoban düşmüş çakaldan
Şimdi aslanları çakal güdüyor

Mekteple medrese ortadan kalktı
Meyhane kerhane meydana çıktı
Ar namus denen şey ortadan kalktı
Şimdi kişi bildiğine gidiyor

Sarhoşlar çoğaldı kalmadı ayık
Bu asra böylece haller de lâyık
Müzevvirin adı muhbiri sadık
Şimdi kişi bildiğine gidiyor

İsimlerin tebdil etsem satılmaz
Cisimlerin tahvil etsem zat olmaz
Altın eğer vursan eşek at olmaz
Şimdi kişi bildiğine gidiyor

Şahinler yurdunu tuttu yarasa
Baklava yerine geçti pırasa
Şimdi rağbet deyyus ile terese
Zamane bunlara rağbet ediyor

Boy kürkünü beğenmiyor köçekler
Babasına akl öğretir çocuklar
Yumurtadan burnu çıkan cücükler
Horoz oldum diye cık cık ediyor

Küçükler büyüğe çorap giydirir
Tatlıyı insana acı yedirir
Seyranî zamane böyle dedirir
Şimdi kişi bildiğine gidiyor

— 47 —

Seyrimde bir şehre eyledim nazar
Gördüm elvan dürlü meyhaneler var
Teşne var mı diye sakiler gezer
Ellerinde dolu peymaneler var

Bir takım doldurur bir takım sunar
Bir takım susamış bir takım kanar
Bir takım söyünmüş bir takım yanar
Bir takım çevrilir pervaneler var

Bir eli kâseli bir eli taslı
Bir takım keyflidir bir takım yaslı
Bir takım deli var bir takım uslu
Bir takım aşk içre mestaneler var

Âşık olan mürşidine yan verir
Bu Seyranî dilden dile şan verir
Hastolmadan pîr önünde can verir
Nice bizim gibi divaneler var

— 48 —

Sakın dokunma destime
Kaza olur fincan düşer
Hançer çekersin kasdime
Gel eyleme bir kan düşer

Feryadım hep gün yarısı
Kınayanadır darısı
Rast gelse güzel sürüsü
Sehmime bir civan düşer

Mecnunum leylü nehar
Zar ederim vaktı seher
Kande doğsa yazü bahar
Bülbüllere efgan düşer

Seyranî'yim yolum uzak
Turnalarda olur tozak
Ben bülbüle kursam tuzak
Tecellimden yılan düşer

— 49 —

Bu dünyaya gelen gider
. . . . . .
Ölenler borcunu öder
Görelim sağlar ne olur

Alttan gelir yeşil başlı
Kargısının ucu taşlı
El kamçılı bel kılıçlı
Görelim beyler ne olur

Kemal ehli özlü olur
Her kabahat gizli olur
Ne vezirler nazlı olur
Görelim tuğlar ne olur

Gam kervanı yük götürür
Kemal fazilet yetirir

Türlü çiçekler bitirir
Görelim dağlar ne olur

Seyranî öldü dirildi
Suçu yüzüne vuruldu
Derdinden yerler yarıldı
Görelim gökler ne olur

— 50 —

Battalın hilâle attığı bir ok
Ol hazreti İlyasın okudur
Ezrailin gelip attığı bir ok
Ya ecel ya merkat ya sin okudur

Dost demez deryaya ya dalma ya dal
Kırılan ya köktür ya budak ya dal
Hoca ders gösterir ya hı dır, ya dal
Ya zel, ya re, ya ze, ya sin okudur

Nedir divan okutmakta meramın
Şiir divan okutmakta meramın
Mahşer divan okutmakta meramın
Seyranî gücüne yasin okudur

— 51 —

Ana rahiminden yere düşmeden
Dokuz ay ben oldum anda misafir
Geldim ise gine elbet giderim
Düzülü kervanım handa misafir

Mü'minlerin defterine bakarlar
Münafığın ahretini yıkarlar

Mengeneden bir kıl gibi çekerler
Cesedin içinde can da misafir

Mü'minler hep hak yoluna çevrilir
Münafıklar bir araya derilir
Basiret perdesi gözden sıyrılır
Semanın yüzünde gün de misafir

Câmilerde olur oturak member
İçinde kokuşur misk ile amber
Seyranî de der ki Resulü server
Bir gün ümmetlerin sende misafir

— 52 —

Eğlen hocam eğlen sana bir sualim var
İz'an nedir, erkân nedir, yol nedir
Seni bana gayet fazıl dediler
İçerimde bir yaram var bil nedir

Cennetin kapısın sallallah açar,
Şeriat işini Muhammet seçer.
Seksen bin evliya yurdundan göçer,
Onları bekleten mutlu kul nedir?.

Muhammet dinidir taptığım tapı
Bozulmaz mevlâmın yaptığı yapı
On iki bahçede kırk sekiz kapı
Eşiği bekleyen iki kul nedir?

Kıldan ince derler sıratın yolu,
Önünde devletli ardında Ali
Üç yüz altmış birdir selvinin dalı
Dalında açılan iki gül nedir?

Başına bağlamış al yeşil çember
Kokuyor ağzından misk ile amber
Seksen bin evliya yüz bin peygamber
Önünde gidiyor iki kul nedir?

Seyranî der diyar diyar gezmedim
Kalem alıp kaşın gözün yazmadım
Elim ile bir gemicik düzmedim
Gemi nedir, derya nedir, yol nedir?

S

— 1 —

Her kimin andırmış hak ismin âşık
Marifet bahrine eylemiş gavas
Hazinei rahman demeğe lâyık
Durmuş âşık kalbin dinle kulak as

İsmi kenzü rahman hazinedarı
Etmiş âşık kalbin yaradan bari
Her kimin var ise hakkı inkârı
Hak anı inkârdan eylesin halâş

Her kim ki âşıkın kalbini yıkar
Gide gide hakkı inkâra çıkar
Hak anı cehennem nârına yakar
Eyler ahirette kısasa kısas

Açıl var Seyranî solmak dilersen
Makbulü indallah olmak dilersen
Eğer sen de Hakkı bulmak dilersen
Sıdkile tarihi aşka kadem bas

Ş

— 1 —

İman tarlasına güman biderin
Ekenin mü'minlik suyu kalmamış
Güman ehli olan çeksin kederin
Zülfünün o eski buyi kalmamış

Bir koyun başına bin kurt yığılmış
Koyun kurttan korkup sütü soğulmuş
Tekke harap olmuş derviş dağılmış
Vird edecek ismi huyu kalmamış

Eski zevk kalmamış arif sözünde
Yaş görmedim hiçbir kâmil gözünde
Üstadla çırağın iki yüzünde
Dökülmüş itimat suyu kalmamış

Üstad ol çırak ol sırrın şaşırma
Çiğ nefsinden başka bir şey pişirme
Seyranîyi medet rabbim düşünme
Nefsin kazmadığı kuyu kalmamış

— 2 —

Zerremiz eylemiş şemse azimet
Katrei aşkımız deryaya gitmiş
Erenler bulmamış kesrette vahdet
Herbir köşeyi tenhaya gitmiş

Mecnunu bendetmiş sağ ve solundan
Zenciri aşk çözülmemiş kolundan
Ermiş mevlâsına Leylâ yolundan
El sanmış Mecnunu sahraya gitmiş

Seyranî nazmının mazmunu fasih
Gerçi şiir amma burhanı sahih
Feryadü nalemiz manendi mesih
Yer ehlinden göğe şekvaya gitmiş

— 3 —

Kudret lisanından Kur'an okurdu
Halkın lisanından mana verilmiş
Tarağına göre bezi dokundu
Âdeme âlemüssenıa verilmiş

İsa göğe kaçmış zulmü zeminden
Kim kurtardı gönlün ahu eninden
Kendi sıfatından kendi teninden
Âdeme eğlence Havva verilmiş (*)

Hak bahrı kudrete daldığı zaman
Levh üstüne kalem çaldığı zaman
Herkes istihkakın aldığı zaman
Seyranî'ye aşkı mevlâ verilmiş

(*) Ama erkeğinden amma zeninden
Kim kurtarmış gönlün ahü eninden
Kendi sıfatınca kendi teninden
Âdeme eğlence Havva verilmiş

Kul ne kadar harceylese tedbirin
Bozmak mümkün değil Hakkın tedbirin
Ezeli her Ferhada bir lebi şirin
Her Mecnuna birer Leylâ verilmiş

— 4 —

Evvel giymez iken ipek mintanı
Giyersin eynine çul yavaş yavaş
Feragat kıl bırak aşku sevdayı
Olma bir dilbere kul yavaş yavaş

Heder olsa bir pul için her demin
Muhannet babına basma kademin
Emsalile konuşmıyan ademin
Altun ismi olur pul yavaş yavaş

Soyundum libasım oldum uryani
Seyrettim köşeyi çarhı devranı
Bu dünyanın işi bitti Seyranî
Başına bir çare bul yavaş yavaş

— 5 —

Mutbahı aşkımın pilâv zerdesin
Veren ateşler gözden kurumuş
Hissiz eller zevkin yırtmış perdesin
Dökmüş hicap suyun yüzden kurumuş

Ne mümkün yanmasa çiğler pişmeler
Ağlamak sayılır bu gülüşmeler
Fazilet şehrinde akan çeşmeler
Bütün susuz kalmış gözden kurumuş

Şeyhulislâmdan sor ey âli cenap
Sevaba günah der günaha sevap
Fıkara hakkında hayırlı cevap
Söyliyecek diller sözden kurumuş

Seyranî şer düşü hayra yorması
Sevap düşmüşlerin halin sorması
Şehri Medineyle Mekke hurması
Bitmez olmuş kökten özden kurumuş

— 6 —

Değirmen taşının ince ununu
Kepeğinden seçip eler var imiş
Yüz bin sene evvel Âdem donunu
Giyip Havva için yeler var imiş

Hakkın fermanını adem silmeden
Âdem Havva; Havva Âdem bilmeden
Anlar birbirine bakup gülmeden
Haline anların güler var imiş

Çarhın arabası cızılamadan
Öküzün yüreği sızılamadan
Koyun yaratılıp kuzulamadan
Kurdun kulağına meler var imiş

Derunî Seyranî öz benim değil
Dilden işitilen söz benim değil
Seyri cihan eden göz benim değil
Ben yok iken gözde neler var imiş

— 7 —

Eski libas gibi âşıkın gönlü
Söküldükten sonra dikilmez imiş
Güzel sever isen gerdeni benli
Her güzelin kahrı çekilmez imiş

Bülbül daldan dala yapıyor sekiş
O sebepten gülle ediyor çekiş
Aşkın iğnesile dikilen dikiş
Kıyamete kadar sökülmez imiş

Sevdiğim değildin böylece ezel
Aşkımın bağına düşürdün gazel
İbrişimden nazik sandığım güzel
Meğer pulat gibi bükülmez imiş

Seyranî'nin gözü gamla yaş imiş
Aşkı sevda cümle derde baş imiş
Ben bağrımı toprak sandım taş imiş
Meğer taşa tohum ekilmez imiş

— 8 —

Âdem bu demden imiş
Bu dem Âdemden imiş
Âdemden evvel bu dem
Hak bilir kimde imiş

Lâfzan ismi müsemma
Manen ilmi muamma
Âdemden olmuş Havva
İsa Meryemden imiş

Bir deryada bir balık
Var bilmez âşinalık
Tab'ında var hastalık
Keder keremden imiş

Terazinin kolu var
Ağzı yoktur dili var

Veznecinin eli var
Kantar dirhemden imiş

— 9 —

Ya Rab, ihsanına bin şükür olsun
Ulemaya rağbet ne güzel uymuş
Yadında bizleri ibadet kılsın
İnsana rahmet de ne güzel uymuş

Naçar olanlara lâzımdır niyaz
Hafızı kelâma lâzımdır avaz
Dini islâma farz, dervişe namaz
Sâlâta cemaat ne güzel uymuş

Yaz günü sefalı kış gününde kar
Sadıklara rızvan kâziplere nâr
Güzellere vefa âşıklara zar
Kâmillere sohbet ne güzel uymuş

Saimlere sabır mü'mine gaza
Mulhide cehennem âsiye ceza
Seyranî günahkâr çıkamaz yüze
Âsiye şefaat ne güzel uymuş

— 10 —

Tevekkül babına eyle intisap
Çekme kasaveti medarı maaş
Nahnü kasemnada kesilmiş cevap
Az rızkın çoklanmaz gel etme telâş

Ölür ana baba çıkar aradan
Yetimler hakkını görür yaradan

Dert ehli ümidin kesmez çareden
İki el baş için ederler savaş

Akan su serinden ola gör agâh
Serden agâh olan geda olur şah
Değirmenin çarhı zikri illâllah
Hu ismin zikreder döne döne taş

Bir ekmenin olur, bir de biçmesi
Bir konmanın olur bir de göçmesi
Her kimin var ise yeyip içmesi
Değirmenden alsın dersin karındaş

Yaratmış Seyranî hak ağzında dil
Dilini söyledip durma hakkı bil
İsmi cismin ateş, atu turap bil
Can ruhulkudüsten çekmez ayrı baş

— 11 —

Ben gedanın büküp belin cevrile
Kametim endamım kaş eden etmiş
Âşık perest olan şuha devrile
Râzı derununu fâşeden etmiş

Bu aşkın rahında yetmiş bin hicap
Var imiş geçenler eylemiş hesap
Her hicapta gelip yetmiş bin azap
Eyvah bu menzili baş eden etmiş

Seyranî anlamaz kimse remzimiz
Gamla güzer eyler şeple ruzumuz
Geçti de demire şi'ri sûzumuz
Geçmez cahil kalbin taş eden etmiş

T

— 1 —

Bilmediğin nasa olursan kefil
Ağrını kesemez tarçın karanfil
Düşer itibardan olursun rezil
Cinayetin süt kardaşı kefalet

Misafir bulursan hanene götür
Bir içim su ile keyfini yetir
Bir mümkün haceti olursa bitir
Sen tiği emrine eyle itaat

Örtülmüşü açma açığı örtme
Er isen Seyranî bir can ürkütme
Hasisin bahilin gayretin gütme
Sonradan görmüşten alma emanet

— 2 —

Her kimin kalbinde varsa havfullah
Alâmeti kuldan etmek ihtiyat
Bulur Allahını gider doğru rah
Korkmayan Allahtan geçemez sırat

Her kim ikrarına duramaz kavi
Keşfin gösterse de olamaz veli
Vefasız adamın cennette evi
Olsa ettirmesin rabbim ihtilât

Her kim ki etmezse ahtına vefa
O kimsedir eden canına cefa
Marazı küfrüne imandan şifa
Bulup ta edemez o farzı iskat

Seyranî namerdin yüzüne bakma
Cömerdi gönülden gözden bırakma
Hasisin mumundan mumunu yakma
Zulmete razı ol manendü tavat

— 3 —

Resmi münacatım ola makbûlüm
Bihakkı Ahmedi muhtarı kudret
Bağışla cürmümü ben mücrim kulun
Biaşkı Haydarı kerrarı kudret

Beni âdem eden bir katre meni
Sensin ya hazreti Allah ya gani
Şehvet halâveti aldatmış beni
Kurulduğu zaman pazarı kudret

Atmakla pempei argıç ebrişin
Kırmış yoktur yayı kudret kirişin
Hak tecelli eyle alış verişin
Ümidim var etmez inkârı kudret

Teyrek eylemiye kadir zehrini
Lutfa tebdil eylemiye kahrini
Yarattığı zaman gönlüm şehrini
Kütüphane etmiş mimarı kudret

Ne yer beni âdem ağzında delik
Deri, et, yağ, damar, kan, kemik ilik

Bir kılın Seyranî kırkta bir bölük
Miktarı değil mi âsarı kudret

— 4 —

Sevdiğim dilberin aslın sorarsan
Ne Afşardır ne Reyhanlu ne Cerit
Eğer şer düşleri hayra yorarsan
İstersen olursun muabbir ferit

Hekim kadrin bilmez olmıyan hasta
Cıraklık etmiyen olamaz usta
Dün tekkeye gelen şeyh olsa posta
Eski post şeyhine olamaz mürit

Bülbül gülüstanda yapmaz yuvayı
Gülşende bulmasa derde devayı
Kimi yünden tutmuş atlas sevayı
Kimi bağlar çözer derdi gam şerit

Sen hemen Seyranî kıl Hakka niyaz
Aşkı muhabbetin dersin oku yaz
Her soğan kebaba çekilmez piyaz
Her yahni suyuna doğranmaz tirit

— 5 —

Hazreti Havvadan mevcut olalı
Ola gelmiş cingân cimri muhabbet
Yezit birbirinden erkân bulalı
Görmemiştir münkir ömrü muhabbet

Münkir olan inkârına dayanmış
Yezitler Mervandan boya boyanmış

Gaflet uykusundan mü'min uyanmış
Bulmuş halâveti temri muhabbet

Hazreti hallâkı cihanı bakî
Sekahümrabbühüm mü'mine saki
Değil içtiğimiz şarabı raki
Bizi mesteyleyen hamrı muhabbet

Seyranî duyup ta muhabbet sesin
Hakikattan almış kendi hissesin
Münkir olan Hakka ne derse desin
Hak d haklık aklık emri muhabbet

U

— 1 —

Aşkı sevda ile mecnun gezerken
Ben bir güzel sevdim müslüman deyu
Muhabbetin deryasında yüzerken
Şimdi bir su vermez al iç kan deyu

Şimdi ellerile alup satmakta
Gülüp oynamakta yatıp kalkmakta
Benim ciğerime ateş atmakta
Alış tutuş mahşeredek yan deyu

Madenine göre altını gümüşler
Ağacına göre elvan yemişler
Mühür kimde ise ana demişler
Âlemde Seyranî Süleyman deyu

— 2 —

Emri hak bizleri dil dolandırır
Feleğin işine hille olur mu?
İnsanı gafletten aşk uyandırır
Bize bundan özge çille olur mu?

Okuyup hıfzettik bir yârin adın
Sundu ağzımıza lezzetin tadın
Biz şahlar şahının yedik tokadın
Bize başka yerden sille olur mu?

Biz gam metaından aldık bir kıyye
Bu aşkı ilâhi haktan hediyye
İletsem cennete İdris nebiyye
Örümcek perdesi hûlle olur mu?

Bir araya gelse hep tercümanlar
Bir dilden eylesek ahdü amanlar
Havada bulutlar dağda dumanlar
Kovansız toplara gülle olur mu?

Seyranî'yim seyreyledim âlemî
Ne devlet ki bula ikser âdemi
Kaptan kaba koyar takdir âdemi
Öyle olmayınca böyle olur mu

Aç gözünü hayalleme Seyranî
Muhanneti kovalama Seyranî
Nafileye çabalama Seyranî
Öyle olmayınca böyle olur mu

— 3 —

Emri hakla gelmeseydim cihana
Uğramazdın böyle seyrana yahu
Rabbını bilmezdin nefsin bilmesen
Aşk olsun bir böyle irfana yahu

Sazı irfanını düzüp çal heman
Bahrı aşkın deryasına dal heman
Gözlerin var ise ibret al heman
Bak kalbi aynayı devrana yahu

Süregel hasılı dünya safası
Toklukla açlığın birdir cefası

Olsa idi güzelliğin rafası
Olurdu Yusufu Kenana yahu

Okuyup Seyranî elifle yâsin
Bayu sânım tâye ettik kıyasın
Okuyup ta bildik surei yâsin
Amentü billâhi Kur'ana yahu

— 4 —

Ey güzel ateşi aşkınla seni
Elverir yandığım nâre doğrusu
Gerçi düşkünüyüm o simin tenin
Amma kaşın gözün kara doğrusu

Top top olmuş siyah zülfün mar gibi
Sofu tabiatli ziyankâr gibi
Olsa dahi gövden beyaz kar gibi
Aham kaba yeldir kara doğrusu

Nasıl arzedeyim sana halimi
Harceyledim elde olan malımı
Kaba yel elinden karın ölümü
Meyte bulmuş yoktur çare doğrusu

Muhabbet biderin kalbe saçtığın
Biçmeden mahsulün yeter kaçtığın
Âşık Seyranî'ye senin açtığın
Merhem kabul etmez yara doğrusu

— 5 —

Kavsı kametinin fehmeyle fendin
Kaşların resminde yay bu nedir bu?

Miratu hüsnünde aksetmiş kendin
Görse kamer söyler ay bu nedir bu

Semaya ne mikdar dolmuş kevakip
Hüsnünde hüveyda aksi kevakip
Hesabın bilmeye tedbiri saip
İster inanmazsan say bu nedir bu

Bence hüsnün gören Yusufu anmaz
Temaşa eyleyen gözler usanmaz
Yalnız aşkınla Seyranî yanmaz
Kim görse der sana vay bu nedir bu

Ü

— 1 —

Gönül gayri ümit etme nafile
Yâre gerçekliğin yalan göründü
Yazmış beli defterine hem bile bile
Aklımı başımdan alan göründü

Yoldu sakalımı tarağım benim
Şimdi yanmaz oldu çerağım benim
Eski maden oldu turağın benim
Altınım mihenge çalan göründü

Güzel gam çeker mi âşık bulmağa
Ukdei muhabbet bağın yolmağa
. . . . . .
Pençesin kalbime salan göründü

Sevdiğinin herkes bağlı özüne
Seyranî'nin kulak versen sözüne
Aşkım rakibimin malûl gözüne
Bir güle dolanmış yılan göründü

— 2 —

Yakup gibi gam evinde bunalıp
Gözüm Yusuf için ağla gez yürü
Hüsnü hayalinin çarkına çalıp
Hasret kılıcını zağla gez yürü

Ey çeşmimin akan âbu revanı
Fırkat deresinden tutmuş mekânı
Buluncuya kadar bahrı ummanı
Kızılırmak gibi çağla gez yürü

Havalarda bulut gibi bulanıp
Gül misali şebnem ile sulanıp
Pervaneler gibi sem'e dolanıp
Nârı aşka canın dağla gez yürü

Şeddadın cenneti, bağı İremi
Yere geçmiş malı Karun haremi
Seyranî kimseden umma keremi
Sıdkını Mevlâya bağla gez yürü

Z

— 1 —

Kudret tesbihini Hazreti Allah
Kul keyfince delip takmak istemez
Güzele bakan göz eder eyvallah
Çirkin yüze kimse bakmak istemez

Yanmasa ateşin tütmez tütünün
Allah yardımcısı sıtkı bütünün
Çirkin, nal mıh olsa güzel atının
Gönül tırnağına çakmak istemez

El vurmadım toprak ile taşına
Soğuk su katmadım pişmiş aşına
Seyrânî yaratan kulun başına
Güzel çirkin başa kakmaz istemez

— 2 —

Koyun ve keçiden hikmeti Hüda
Doğmayınca kuzu oğlak melemez
Kuşlar yavrusunun ağzına gıda
Yumurta içinde vermek dilemez

Canım kurban olsun er oğlu ere
Kötüler yaramaz hayırla şerre
Toplansalar yüz bin Ferhat bir yere
Âşıkın taş bağrın asla delemez

Orak ekin biçmez bilemeyince
Un kepeğin seçmez elemeyince
Gözlü birbirinden silemeyince
Kör körün gözünden çapak silemez

Bu Seyranî söyler sözün gerçeğin
Bul mantarın tohmun bırak çiçeğin
Dişün yarasanın tüyle saçağın
Tülese de yad kuş gibi tülemez

— 3 —

Her harfinde olan noktai esrar
Zannetme ki tahtı bade olamaz
Olması Leylânın Hakka irşatkâr
Mecnuna mahsustur yada olamaz

Kur'ana İncile Zebur Tevrata
İman eden etmiş vahdeti zata
Biri nefye me'mur biri isbata
Lâ illâda illâ lâda olamaz

Yılanın âdeti adamı sokmak
Değildir Seyranî ağzına akmak
Her kimin başına yadırgı tokmak
Değmiş olsa asılzade olamaz

— 4 —

Sofu olmaz bizim hâm demirimiz
Haddeden çekilmiş teli biliriz
Yürütmüştür cansız dıvar pîrimiz
Temiz zevki temiz dili biliriz

Sofu bilmiş olsa hakkı rızayı
Sazdan sözden kaçıp etmez riyayı
Ay gün yıldız gibi vermez ziyayı
Kuru arktan akan seli biliriz

Biz de bu dünyanın bina temelin
Cismi canla bildik ilmi amelin
Sanma bizi arap taze kız gelin
Öpüp tükürecek eli biliriz.

Vâkıfız bu aşkın biz mânasına
Talip ol Seyranî dal deryasına
Hazreti Mevlânın ehibbasına
Âşina olmayan eli biliriz.

— 5 —

Hak bir kula açsa bir babı kerem
Hak açtığı gülde kapar bulunmaz
Kısmet kapısını bulur lâcerem
Kısmette yolundan sapar bulunmaz

Arılar zevk alır çiçek özünden
Rüzgârlar kül alır ateş közünden
Mecnun sevmiş hakkı Leylâ yüzünden
Halkta haktan gayrı tapar bulunmaz

Deyri aşkta puta tapan bulunur
Seyranî yolundan sapan bulunur
Güzelin yıktığın yapan bulunur
Âşıkın yıktığın yapan bulunmaz

— 6 —

Örümceğin sıratından
Kendi geçer kimse geçmez

Ay güneşin suratından
Bir zerreyi yerip seçmez

Bir koyunu kurt yese de
Kalır bin bir vesvesede
Pis denir kelb batan süde
Susuz kalsa çoban içmez

Seyranî daldan budaktan
Dilin esirge dudaktan
Çoban kurtulmaz ödekten
Bir tene iki can geçmez

— 7 —

Âlemi ervahda ruhlara Mevlâ
Ten mülkün vermedi ahdü amansız
İkrarı ezelde duranlar hâlâ
Mü'mini kâmildir şeksiz gümansız

Cahilin rüyası hayra yorulmaz
Tecellinin cilvesinden soru'maz
Eğri okla doğru nişan vurulmaz
Doğru ok atılınaz eğri kemansız

Bir içim su içmedin mi elimden
Duymadın mı bir nasihat dilimden
İkrar silâhların çektin belimden
Canıma kastettin behey imansız

Kim gülü dikenden ayırıp seçer
Herkes amelinin mahsulün biçer
Gam yeme Seyranî bu gün de geçer
Yüce dağın başı olmaz dumansız

— 8 —

Gül gibi açılmış herkeste bir huy
Ecel gelmeyince solmaz ki solmaz
Arif ol imamı zevkı aşka uy
İmanından gûman olmaz ki olmaz

Bir yanmış yerime dökmezsen suyu
Başını yastıktan kaldırma uyu
Cahilin misali bir susuz kuyu
Elden su koymakla dolmaz ki dolmaz

Yedi iklim dört köşeyi bir adem
Arayıp Seyranî gezse de madem
Mezhebince adem bulamaz demem
Mai meşrebince bulmaz ki bulmaz

— 9 —

Bu aşkın esrarın şerh edem desem
Cevaba, elkaba, lisana sığmaz
Mahbuplar şahını methedem desem
Kitaba, hesaba, dehana sığmaz

Mahbubun aşkını ayan eylesem
Hak sözü derunda pünhan eylesem
Bir noktanın ilmin beyan eylesem
Deftere, fermana, divana sığmaz

Gönül bu meydanda mestane olsa
Ayılmaz haşredek irfanı olsa
Aşk ile bir kişi divane olsa
Dünyaya, uhraya, cihana sığmaz

Seyranî göz yaşın şarap eylesem
Yakıp yaba sinem kebap eylesem

Derdimin zerresin hesap eylesem
Kantara, batmana, mizana sığmaz

— 10 —

Biçare Seyrani serseri sanma
Bir kılı kırk yarar arifiz amma
. . . . . .
Biz Bafım sultanın budalasıyız

— 11 —

Ormanda büyüyen adam azgını
Çarşıda pazarda seyran beğenmez
Medrese kaçkını softa bozgunu
Selâm vermek için insan beğenmez

Âlemi ta'neder yanına varsan
Seni de yanıltır mesele sorsan
Bir cin bile çıkmaz karnını yarsan
Meclise gelir de erkân beğenmez

Her çeşit insandan bir kaç eşi var
Mektepten koğulmuş günah işi var
Rabbi yesirde dört yanlışı var
Tahsil etmek için irfan beğenmez

Ellerin evinde çul firaş olur
Burnu sümüklüdür gözü yaş olur
Bayramdan bayrama bir tıraş olur
Gider berbere de dükkân beğenmez (*)

(*) Bir başka şekli :

Çıkmış yükseğine kaval öttürür
Çoban köpeğine koyun güttürür
Başını baltayla tıraş ettirir
Gider berbere de dükkân beğenmez.

— 12 —

Yaylâdan yaylâya konup göçer de
Arpayı buğdayı ekip biçer de
Mısır yaprağını kıyıp içer de
Tütünü bulunca duman beğenmez

Bir odası vardır gayet küçücek
Kendi aklı sıra keyf yetirecek
Bir çanağı yoktur ayran içecek
Kahveyi bulunca fincan beğenmez

Seyranî söyledi bu doğru sözü
Haddeden çekilmiş doğrudur özü
Şehre gelin gitse bir köylü kızı
Lâ'lü güher ister mercan beğenmez

— 13 —

Olgunlaşmış bir bostan var
Şu kıraçta, susuz nesiz
O bostanda bir ağaç var
Meyvesi yok dalsız nesiz

Bu bahçede....
Bir ağaç var göğe uzar
Ol ağaçta bir kuş gezer
Kanadı yok tüysüz nesiz

Yeryüzünün menekşesi
Her birisi bir yol açmış
Bu ne şekil irenk imiş
Boyası yok, seğsiz nesiz

Seyranî bir eski derviş
Ona bu haktan verilmiş
Dividin yok, kalem mafiş
Yine okur cüzsüz nesiz

(SEYRANÎ)

ARUZLA OLAN ŞİİRLERİ

A

— 1 —

Şemsi vahdetten tecelli etmiş envar ibtida;
Eylemiş feyzi nübüvvet sırrını var ibtida;

Zatı vahit, lâfz, manayı nübüvvet nurunu
Halkederken kendisi etmiştir, ikrar ibtida.

Hissi tevhid doğmamış insanda binlerce asır
Hâlikı isbat muahhar oldu. İnkâr ibtida.

Lâfzı «küntü kenzi mahfi» vahdetin manasını
Lâyıkiyle fehmeden muhtarı serdar ibtida.

Ahmed-i Muhtar'dır sermaye-i feyzi vücut
Eylemiştir hilkatin esrarın izhar ibtidâ

Ben bir abdi Hakperestim ey Nebiyyi muhterem!
Âşık-ı Seyranî'yi et kendine yâr ibtida!

— 2 —

Benim aşkım tecelli, tur kalbimdir, benim Musa,
Yedi âzâm, yed-i beyzasına nisbet, yed-i beyza

Asayı mûcizi Musa bir anma bende bi gaye
Benim bu niyzei şi'ri kırılmaz hiç asâ âsâ

Ger olduysa asâ ejder adüye desti Musade
Olurdu düşmene sözüm ana nisbet bir ejderha

Semaya enbiyadan bir mesih çıktı ve bir Ahmed
Çıkar arşa hezar âhım misali hazreti İsa

Veli ben halk dünyanın gözüne çok görünsem de
Görünmez çeşmime zerre benim, dünya ve mafiha

Meali muzmeri mafizzamirim anlamış isen
Bu Seyranî sana esrarı aşkı eyledi ifşa

— 3 —

Öyle bir şem-i cemale yandı kalb pervanesi
Benzemez hiçbir cemalin şem'inin müşkâtına

Yanmadan uslanmadı gitti dili divaneler
Ya neler var aşk ile yanmış tutuşmuş ya neler

Döne döne yanmayınca bilmedi pervaneler
Nur mu, nâr mı? künhünü o şem'in asl-ı zatına

Sırrı aşkın künhünü bilmez diyen, bilen demez
Zevki vuslat nimetin bilmez yiyen bilen yemez

Vak'ayı Musayı zahit! Dinlesen de benzemez
İntizarı vuslatı canan; kelim mikatına

Turu hak Seyranî'nin kalbinde olmuş müstetir
Benzemez abyatı aşk Musa kelim Tevratına

— 4 —

Karı dilden cuşeder ummanım Allah aşkına
Arşı âlâya çıkar efganım Allah aşkına

Badı aşkın zühre burcundan eser leylü nehar;
Savurur ömrümdeki harmanım Allah aşkına;

Makesi hüsnü ezelsin şüphesiz sen ey nigâr;
Düşmüşüm ben aşkına aklım değil başımda yâr,
Esmemiştir kimseler başında böyle rüzigâr,
Sineni arzet bana cananım Allah aşkına.

Aksi hep kalbimdedir, şem'i hayal-i hazretin,
Hazreti Yusuf gibi seyri cemal-i gaybetin.
Yok mudur bir kuşa hiç çalı kadar dost gayretin,
Merhamet kıl sen benim sultanım Allah aşkına.

Hali mustakbel miyim bilmem muzari, maziyim,
Yoksa bir mânayı hiçin sernûma elfazıyım;
Öldürürse vuslatın Seyranî'yi tek razıyım
Ey cemali âfeti devranım Allah aşkına.

— 5 —

İzzetin kadri bilinmezdi rezalet olmasa
Minberin kadri bilinmezdi hitabet olmasa

Yapışıp bir dale hâkim beklemezdi mahkeme
Arzeder ahvalini ehli şikâyet olmasa

İp gerip üstünde canbaz oynamazdı can için
O oyun canbaza esbabı ticaret olmasa

Sıçrayıp üstünde gâh altında ipin oynamaz
Eylemez arzı hüner ehli feraset olmasa.

Bir veli Seyranî'ye göstermeziydi keşfini
Anlayıp kenzi kanaatte keramet olmasa

— 6 —

Fitil veş gey! külâhı şem'ayı suzaneden çıkma
Dolaş şem'in civarın merkezi pervaneden çıkma

Eğer maksat seyahatsa gönül! deryayı vahdette
Hubabı badeveş devret lebi peymaneden çıkma

Eğer yârin yanağın okşamak öpmek ise arzun
Deraguş eyle dendanı dehanı şaneden çıkma

Eğer Seyranî'ye suretperest dersen bu deyrin sen
Asıl! divarına suret gibi büthaneden çıkma

E

— 1 —

Cemali hüsnü Yusuf kim dili Yakubunu derde
Düşürmek lâyık olmuş şanı reyi kudreti ferde

Olup sermesti mağrur cemali hüsnü Yusuftan
Çekilmiş çeşmi Yakuba tahassürden beyaz perde

Haset emrazının ıslahının tedbirine çare
Olan bir pul imiş dermanı mabeyni biraderde

Şuâı hüsnü Yûsuf berk urur ufku Filistîne
Eder hem mahbesi Mısrın derunun nurla perverde

Olup sonra zimamı adli Yûsuf destine teslim
Dilerse kavmi Ken'an; kavmı Mısrı tac eder serde

Gel; ey Seyrânî'ye edna diyen âlâ ibadullah
Şefaat etme, senden isterisem ruzu mahşerde

— 2 —

Müstemî oldum hezaran vaizin takrîrine
Gayreti yok masivadan kalbinin tathirine
Cennet ile güldürür gâhî tamuyla ağlatır
Nefsinin kürsîden inmezden düşer tedbîrine

Dersi aşkın neşesinden hiç haberdar olmamış
Zevki sönmüş aşinayî bezmi gülzar olmamış
Bir zaman aşkın duzağında giriftar olmamış
Lâfzi aşkın ma'nisin, kaadir değil tefsirine

Tutiye talim edenler o suhen perverliği
Kânıile talim eden tarikte cahil erliği
Dine hiç mahrem değilken ad eder rehberliği
Rehberimdir aşk rağmen vaizin tekfirine

Görmedim zahir ulumunda muhabbetten eser
Bilseler anlar da bir nebze verirlerdi haber
Hayretim arttı tarikat pîrine ettim sefer
Beste oldum tiz muhabbet dâmının zencirine

Bir metindir ki muhabbet lâfzı, manâsı asîr
İlmi hali bilmeyen cane değil fehmi yesîr
Derdi aşk eshabı zevki etti damında esir
Aldı bu Seyranî'yi de kabzai teshirine

— 3 —

Ey tabip elden gelirse yaremi gel emleme
Yâr elinden gelmedir bu yareyi merhemleme

Havfı barî yenmez içilmez verilmez borçluya
Hakimü valilerin cisminde canın yemleme

Esbu rüşvet dizginin artırmış ister koşmağı
Ağzına ver bir «dişendirik» hemen bir gemleme

Bir zaman bir buseyi canım verirken vermedin
Şimdi var git gül yüzün çeşmim neminden nemleme

Sohbeti ehli riyayı dinlemekten hoş gelir
Desti sakiden harabat ehline dem demleme

Bulmanış hasbi deva eden tabibi bir mariz
İstemem senden deva, Seyranî'yi tek semleme.

— 4 —

Madeni aşka emin oldum sığındım hazrete
Malik oldum cevher-i asl-ı veliyyünniymete

Al sualine cevabım bil veliyyünniymetim
Hayderi Kerrar ki sahiptir müebbet şöhrete

Tahtı arşta devredip ervahı Mevlâna gibi
Sabit oldu bendelik yâzıldı ismim hüccete

Hakimim dil oldu, ağzım mahkeme, dâvam dua
Düştü kavli seyyidülahkâm sulh, himmete

Nafizül ahkâm hükmünden döner hakim değil
Dinle davamı mutabıktır kitabı sünnete

Düş tevekkül babına yalvar mücibüddavete
Gitgide herbir işin başı dayanır hikmete

Padişahlık olmaya niklikle nam almak gibi
Olmaya niklik adüden intikam almak gibi

Şahı İskender giderken zulmete aldığı mum
Şepçerakı hızra nisbet muma çam almak gibi

Terki âz ü din eden kavmi Yezide yok murâd
Suphu İman-ı bekaya küfrü Şam almak gibi

Düş tevekkül babına yalvar mücibüddavete
Başını aç hazır ol tacı hümay-ı devlete

Dost gibi düşman ilâcından sağalmış yare bul
İlde tel kırmaz tarak vardır sakalın tara bul

Zor gönülden düşme, gökten düşmeden ben bildiğim
Kalbi sultandan düşen kul parçasından pare bul

Ruberu parlar, güler zağlı kılıç elmas gibi
Adl için kından çıkarılmış kılıçta kare bul

Kıl kadar nanü nemek hakkın gözetmezsen eğer
Merd isen düş kendi başın derdine bir çare bul

Gözden ağlar düşmanı özden ağlamaz dost mevtine
Eğri özde bulmadım ben doğru sözlü âra bul

Düş tevekkül babına yalvar mücibüddavete
Gitgide her bir işin başı dayanır hikmete

Kul ider mizan hulyasında Kaf dağın direm (*)
Gelse elden binde bir dilden gelen söz lâcerem

«Gözlerimsin sen benim» derse severken kes ümit
Umma kendin görmeyip gayri gören gözden kerem

Derdi aşk büktü belim bu derdimi nidem eğer
Çeşmi insaf ile bakmazsa veliyyi muhterem

Düş tevekkül babına yalvar mücibüddavete
Gitgide her bir işin başı dayanır hikmete

Gün gibi âlemde senden gayriye bir saye ver
Etme pamali hakaret herkese bir paye ver

Cevheri aşk, hakikat babının müftahıdır
Kalbi aşık kenzi rahmandır kulak manaya ver

Ben; metai marifetle alızu i'ta edeyim
Sen heman pazarı aşka gitmeğe sermaye ver

At, eger, durma Seyranî adünün pembesin
Varını hallâç gibi tokmak kirişe yâye ver

Şerri şeytan nefsi emmare adüvvü ekberin
Hilesinden kurtulam dersen dilin Mevlâya ver

(*) Dirhem.

— 5 —

Cümle halkın dînin Allah dîni islâm eylese
Kalmaz hiç mazlum eğer hak, zulmi ilzam eylese

Dini islâmdan murat tutmaktır Allah emrini
Yapmamaktır nehyîni bin devri eyyam eylese

Hakka bir âdem riya ile ibadet etmeden
Belke yeğdir kendini rüsvayi bednam eylese

Ehli kibrin taatı makbulü indallah değil
Üç yüz altmış gün orucun tutsa bayram eylese

Âdem isen âdemin halin düşün bir ibret al
Nefsine ârif olursun kalbin ilham eylese

Cahilin dermanını nuş etme kâmil zehrin iç
Cahile aldanma Seyranî bin ikram eylese

— 6 —

Giyinmiş kâkülün, kaşın, gözün, kirpiklerin kare
Yakışmış birbirine barikâllah sun'u settare

Yüzünde o lâtif renk örnek olsun rengi gülzare
Ne gam varsın hazan çöksün çemende rengi ezhare

Güzel renkler yüzünde imtizaç etmiş nedir çare
Bakılmaz ki bakılsın böyle yüzle böyle ruhsare

Yarım gözle bakarken gözlerinde bir süzülmek var
Hele kirpiklerinde ok gibi bir bir dizilmek var

Gülünce kıl gibi canımda incelmek var üzülmek var
Sana bağlı yüreğim sanma ki senden çözülmek var

Güzel renkler yüzünde imtizaç etmiş nedir çare
Bakılmaz ki bakılsın böyle yüzle böyle ruhsare

Kucağına başım koysam yüzünü eylese teslim
O pembe renkli ruhsarın elimle eylesem telsim

Bunu Seyranî bilmem ki ne yolda yar eder tevsim
Bu bence bir güzel manzar güzel bir levhai tersim

Güzel renkler yüzünde imtizaç etmiş nedir çare
Bakılmaz ki bakılsın böyle yüzle böyle ruhsare

i

— 1 —

Baksam yüzüne bende olan göz tükenir mi
Ya sende olan böyle güler yüz tükenir mi
Vasfınla senin dilde olan söz tükenir mi
Bir yılda bahar kış ile hiç yaz tükenir mi
Bir mah gibi bir gün gece, gündüz tükenir mi
Âlemde ölüm var ise öksüz tükenir mi

Geçmiş deve vardır yük ile ince elekten
Lâzım bir elek pâk edici halkı kepekten
Her âdeme efdal diyemem gökte melekten
Mümtaz diyemem her meleği kadri felekten
Bir mah gibi bir gün gece, gündüz tükenir mi
Âlemde ölüm var ise öksüz tükenir mi

Kör körlüğe razı olarak gözsüz olur mu
Gündüz gecesiz ya gece gündüzsüz olur mu
Hüsnünde solar, faslı bahar güzsüz olur mu
Bir mah gibi bir gün gece, gündüz tükenir mi
Âlemde ölüm var ise öksüz tükenir mi

Rabbim bana ver bir demi devranı tecellî
Baykuş gibi kaldım yine zulmette temelli
Bu derdi elimin ne ise çareyi halli
Ait sana Seyranî'ye ver nuru teselli
Bir mah gibi bir gün gece, gündüz tükenir mi
Âlemde ölüm var ise öksüz tükenir mi

— 2 —

Ne var gülbanki tevhide cevabım bir hu'dan gayri
Hayatma sebep yok, (küllü şey'in) bir sudan gayri

Araştırsan eğer var her nefeste doğru yol Hakka
Soran rahı bulunmaz hiç yanılmış yolcudan gayri

Hudanın lûtfuna her şey için bir ihtiyaç vardır
Şefaat kânına muhtaç olan yok suçludan gayri

Büyük küçük günahım var ise elbet bilir gaffar
Ümmidi mağfirette müşkülüm yok borçludan gayri

Azabı âhiretten hıfzeder Tanrı lûtufkârdır
Aziz cana azap olmaz cihanda korkudan gayri

Diyorlar en büyük düşman cihanda nevmü gaflettir
Fakat Seyranîye yok istirahat uykudan gayri

— 3 —

Ah Yezîdin ruhuna eylerdim amma lâneti
Olmasa isyanına galip rahimin rahmeti

Gam ile yuğrulduğunda şüphe yoktur âlemin
Zulmü desti Kerbelâdan al haber duy zahmeti

Lâhmı cismi Murtazayi kendi lâhmı cismine
Fahri âlem mal edip bildirdi şanı şöhreti

İndi Hakta olmamak mümkün değil bir veçhile
Cevheri sulbü Aliyyül Murtazanın kıymeti

Şah Hüseynin kanını fanî riyaset uğruna
Eyleyen etmiş telef senden selef al ibreti

Haktan istimdat edinmek gelmemiş mi kalbine
Ya Hüseynin Hakka makbul olmamış mı minneti

Bir teselli babına muhtaçlığım var müşkülüm
Halleder bir lâfzı mâna yok ne bilmem hikmeti

(Kul huvallâhu ehad) Ahmed Muhammed lâfzının
Etti manâsın bile Seyranîye emniyeti

— 4 —

Bilse bir divane idrakinde noksaniyetî
Müsterih olmak ne mümkün kalbi, cismaniyeti

Hazreti Musa eğer «el'ilmü indallah» den
Olmasa gafil yapar mı kibri şeytaniyeti

Âdeme Tanrı bütün esmayi talim eyledi
Nârı şehvet yaktı sonra nuru irfaniyeti

Hızra mahsus eylemiş Mevlâ ledünnün ilmini
Gayre mahsus etmemiş bu fazlı ruchaniyeti

Anla harf lâfzını «Men lem yezûk lem ya'ref» in
İlme cehlin cehle ilmin var mı seyyaniyeti

Ârifin her bir kelâmında kemali müstetir
Merdi hak dilden komaz Seyranî hakkaniyeti

— 5 —

Sanırlar kim bu kubbenin abdalı bu dünyaya bir geldi
Şeriat dini islâmın yolu dünyaya bir geldi

Gelip geçmiş iki yüz yirmi dört bin peyember var
Habibi Ahmedi Muhtar veli dünyaya bir geldi

Yürütmüş cansız ol dîvarı göstermiş kerametler
Bizim çün ger Hacî Bektaş Veli dünyaya bir geldi

Muradım maksadım aldım cihan hakkı bana bin bir
Desinler kim bu Seyranî deli dünyaya bir geldi.

I

— 1 —

Bahrı aşka Hazreti Nuhun gemisi dalmadı
Halk belâ tufanına ehli necat salmadı
Aşkının sazı bozulmuş bir makamı çalmadı
Yâr bşımdan aklım aldı gönlümü hiç almadı
Yaktı canım bir güzel tamuya hacet kalmadı

Zevki aşk biçare Mansuru enelhak dârına
Etti berdar işte meydanda ziyanı kârı ne?
Âşıkın rüsvalığı maşuk olanın ârına
Gelse yakmazdı beni böyle firakın nârına
Yaktı canım bir güzel tamuya hacet kalmadı

Âşıka dilber inutî olmaz söz ile saz ile
Perçeminde gezmedim hiç dilberi mümtaz ile
Çehreme gülmez ümit; bu talii nâsaz ile
Âşıkı Seyranî'nin ömrün tüketti nâz ile
Yaktı canım bir güzel tamuya hacet kalmadı

— 2 —

Lâfzı mahlûkatta olmuş müstetir hak varlığı
Kenzi mahfii vücutta o; yapan bazarlığı

Halikın malûmudur mahlûku nâciz olduğum
Aybı mahlûkatın örter halikin settarlığı

Tahtı hükmün satvetinde dönmede ecram bütün
Nefsi çarhın ihtiyarından değil devvarlığı

Batın ilminden haberdar olmıyan, âdemlere
Şüphesiz olmazdı belli Caferin Ṭayyarlığı

Âlemin bünyadına atmış meramınca temel
Mümkün olmaz halika mahlûkunun mimarlığı

Kerbelâda yendi haksızlık hakkı Seyranî âh!
Hırsı zalimdir Yezid'e yaptıran hunharlığı

K

— 1 —

Boynu eğri olmamıştık kâfire bil'ittifak
Müslümanın kalmadı iş erlerinde baş ayak

Olmağa var'iste, gerdenbestelerden yok ümit
Söndü ümmidi adalet, kalmadı izharı hak

Pençei zalimlerin attı o şahinler bugün
Yoldular mazlum kebuterlerde bitti tüy, tozak

Mürtekipler seddi bend etti adalet kal'asın
Fethi bab etmez tüfenk, top, yay, kılınç, okla bıçak

Bul adalet çeşmesinin katresinden bir eser
Yandı tüttü bende zulmün ateşinden dil, dudak.

Doldu zulmün çillesi halk oldu yarım müslüman
Şeyhulislâmlar zemane başına versin sebak

Lâfzı var mânası yok ahkâmı şer'in şimdilik
İsmini yad etmeğe dillerde resmen bir tuzak

Vah yazık tubayı adli saltanatta hasılı
Kalmadı Seyraniye meyve verir bir dal, budak.

— 2 —

Ayıbdır ehli zevke bir Hayati için savaş etmek
Seri vermek kolay billah güçtür sırrı faşetmek

Atıldım ben demi aşka Halilullah gibi nâre
Lütüf ummam melekten tenim olsa hezar pare
Bilir esrarımı lâkin düşer münkir bu inkâre
Anın sermayesi inkâr Hak yok başka bir çare
Dilersen bilmemek bilmek içinde bilmemek mümkün
Dilersen gülmemek, gülmek içinde gülmemek mümkün
Evet ölmek dirilmek haktır amma ölmemek mümkün
Ayıbdır bir ehli zevke bir Hayati için savaş etmek
Seri vermek kolay billâh güçtür sırrı faşetmek

Okur şi'rim velâkin anlamaz ha'm gazel anlar
Ne bilsin ârifin esrarını aklı perişanlar
Aceb kimdir veren İsa deminden mürdeye canlar
Bu istifhamı mübhemle ider Seyranî seyranlar
Ayıbdır ehli zevke bir hayati için savaş etmek
Seri vermek kolay billah güçtür sırrı faşetmek.

— 3 —

Uyan gafletten ey gafil nedir sende bu nadanlık
Bilirsin faide vermez sana sonra peşimanlık

Uyanmış senden ednalar, eder tesbihin Allahın
Uyanmazsın yatıp islâm iken sen bu ne hayvanlık

Niçün sen gitmeye gösterdiğim yola heveslenmek
Olur mu müslümanlık böyle dava ile sultanlık

Çakaldan beş beter çarık çekip dağa çıkarırsın
Riya ile niçin halka satarsın ehli irfanlık

Senin var yer içersin yemez içmezlerin halin
Düşünmezsin be hey kardeş olur mu böyle ihvanlık

Düşüp karun gibi mal cem'inin hırsı telâşına
Tamahkârlık edip daim, çekersin sen peşimanlık

Seni kim güldürür düşman seni kim ağlatır dosttur
Olur cahil olan sofunun işi gücü aynı şeytanlık

Düşün Davudun ahkâmın düşün evlâdı encamın
Ne oldu padişahlık saltanat, sultan Süleymanlık

Eğer insan isen elden koma ihsanı Seyranî
Olur manayi harfi lâfzı ihsanile insanlık

L

— 1 —

Geçip karşımda sen gülme görüp meyhorluğum sofi
Sözüm tut badeden sen iç fakat sen geç riyadan gel

Yönel mihrabı zevke uy imamı kalbi uşşaka
Hitabı halkı dinle bil nedir fermanı felyağmel

Duyar ârif olanlar zevki Kur'anı ilâhiden
Olur bu camii aşka cemaat Şafii, Hambel

Olup ağzın yanan külhan ocağından beter sofi
Fener hacet değil zulmette yanmış gözlerin meş'al

Eğer Ferhat gibi Şirine Seyranî tutulmuşsan
İşitmekçin hitap dilberi kalbin kulağın del

— 2 —

Belki öpmek ihtimali var tükürme yede gel
Tut bırakma elde sabrın dâmenin her şeyde gel

Arif isen nefsinin ıslahına bir çare bul
Tut dilin, söyletme kem söz nefsi Amr-ı Zeyde gel

Mürdeye mahzı Hayat, aynı feyzi cavidan
Neş'e mendi zevki aşk olmaksa maksat (mey) de gel

Nağmei hakkı işitmek ister isen merdi hûş
Can kulağından haberdar ol sedayi neyde gel

Zahirinden etme istikrah batın zevkin al
Sanma sen vahşice bir bazice var hey heyde gel

Halka rengi resmi malûm olmayan bir hırka taç
Bul getir Seyranîye göstermeden sen geyde gel

— 3 —

Zati Hak batıllığı mümkün değil etmez kabul
Hakka batıldır diyenler var ise batıldır ol

Hace Nasraddin batırmış çorbaya kürkün (yen) in
Sadrı mecliste kuud ettirmemiştir köhne çul

Ahseni suret nübüvvet sırrına mahrem olur
Aşkı Leylâ ile Mecnun Hakka bulmuştur vusul

Belki âcizdir bunu halletmeye fikri beşer
Hak yaratmış belki bu Leylâyı Mecnuna Resul

Halikın indinde varsa kıymeti mahlûkunun
Nakdi enfas hayatından gider hallâka yol

Söyledi Seyranî'ye bir söz bilen söz kadrini
Kıymetin ölçer bu sözün şüphesiz ehli ukûl

N

— 1 —

Zihnime sığmaz ilâhî künhü zatı vahdetin
Münceli her zerrede âsârı feyzi kudretin

Muhtelif mevcudu icad eyleyen bir emr (kün)
Nârı nurda nuru nârda mezceden hep hikmetin

Zahiren vermez semer kurur şecer olur türab
(Keyfe yuhyil arda ba'de mevtiha) dır ibretin

Noktai merkez bilüp halk kendi mevcudiyetin
Etmede tenzih cihatı sitteden ferdiyyetin

Iztirarımdan döner ecram boşlukta bütün
Cümle çarhı döndüren âbı meramı hazretin

Aklı kasırdır tefekkürde bu (devr) in menşein
Kimse idrak etmemiştir sırrını bu hilkatin

Anlamaz Seyrnî ey vaiz sözünü bir zaman
Bildiğin (el'ilmil indallah) a lâncak nisbetin.

— 2 —

Ey nazargâhı celilinden beni mehcûr eden
Şanına lâyık mıdır bu bivefalıklar neden

Varlığın yokluk kabul etmez senin bir veçhile
Evvel âhır zahirü batın gelen sensin giden

Şemsi cevrinle kövündüm, yok mu bir gölgen senin
Haşredek yansın mı böyle bendeki bu canü ten

Yastığım olsan da yatsam zıllı lûtfunda ilâh
Bir muhabbet görmedim zatınla yâr incinmeden

Müşterek bir cilve var mabeynimizde sevdiğim
Tende mutlak sen değilsin gayreti ahdin güden

Bende benliktir sana sensin diyen sen dedîren
Bülbülü Seyranî'ye aşkın sebep ey gül beden

— 3 —

Cemalin camiinnûr,, kaşın mihrâb sandım ben
Sücut ettim yüzüne bakmağa senden utandım ben
Fakat alnım delindi secdeden kalktım usandım ben
Sana sermayei iman ile küfrü kazandım ben
Şarabı aşkını su zannedüp içtikçe kandım ben
Bana sen bir sulu şeftali ver yandıkça yandım ben

Sana talim edince küfrü imanı heman dilden
Dedim müşkil geçer bu gül dikenden bu diken gülden
Çöker matem geçer mül neş'elikten neş'elik mülden
Gelip geçti hararet bende gitti ihtiyar elden
Şarabı aşkını su zannedüp içtikçe kandım ben
Bana sen bir sulu şeftali ver yandıkça yandım ben

Kaşın mihrap değil yay ok atar hüsnün urur imiş
Kemankeşlik sana san'atler üstünde sürûr imiş

Şarabdan aşkı men eden o yârde bir gurur imiş
Senin hüsnün küpünde bade kurulmuş durur imiş
Şarabı aşkını su zannedüp içtikçe kandım ben
Bana sen bir sulu şeftali ver yandıkça yandım ben

Meğer hüsnün için Tanrı yaratmıştır bu ekvânı
Bu ezmanı zemini âsumanı çarhı meydanı
Geçirmiş zaptına carî cihana hükmü fermanı
Bir iştir ki bilinmez başa geldi geçti Seyranî
Şarabı aşkını su zannedüp içtikçe kandım ben
Bana sen bir sulu şeftali ver yandıkça yandım ben

— 4 —

Bahaett'in Muhammedden o pîri nakşi bendimden
Yetişti fikrime ruhani himmet dil pesendimden

Olur mu hiç veliler birbirinden ayrı himmette
Demadem çiğneyorlar bir ağızdan çıkma kandimden

«Feleğin kafı aşkı pertevinden çok nişan gördüm»
Diyenler bir nişan göstermemişler bînenendimden

Bu aşk deryasının bir katresi de Nuha tufandır
Dua ile gemi mümkün mü kurtulsun kemendimden

Eğer yağı tükenmiş sönmüş ise şem'ai himmet
Yanıp aşka kül oldum ben de geçtim kendi kendimden

Beni gam bahrına köprü misali kursa Seyranî
Kadem basıp efendim geçse ben geçmem efendimden

— 5 —

Buyurmuş var Hüda dilinde tesbih her bir eşyanın
Velâkin katrasın fehmeylemez gafil bu deryanın

Uyardı Hazreti Nuha inat etmezdi evlâdı
Mealin anlamış olsaydı bismillâhı mecranın

Mısırda tanrılık davasını güden o Fir'avnun
Boğulması denizde himmetidir darbı Musanın

Rahimde eylemiş red Yahudi efkeni İsa
Bu red olmuş delil ismetine ümmi İsanın

Zulüm desti celi bir hakkı ezdirmiş tebah etmiş
Bu, dine bir atılmış darbesidir Âli Mervanın

Hayalinde düşünde her ne gördüyse bu Seyranî
Serapa lütfudur âsarı aşkı Şahı Merdanın

M

— 1 —

Sorarsan sevdiğim benden edep erkân hayâ bilmem
Bilirsin gözlerin nurundan artık bir ziya bilmem

Ne şahsa yüz suyu dökmek ne halka minnetim vardır
Rıza babından artık bir daha babı Rıza bilmem

Bana mecnun veya âkil demek bence müsavidir
Timarhane nedir divane kimdir uslu ya bilmem

Devayı ariyettir hep etibbanın tedavisi
Gubarı hakpayinden müessir bir deva bilmem

Bana Hızrın hayatından mematı Haydarım yeğdir
Bana rahmeyleyen Ahmedden özge enbiya bilmem

Namaz ehli niyaz ehli beni varsın hakir görsün
Sevabım yok günahım çok ben de Seyranî riya bilmem

— 2 —

Bir erişmez menzili maksuda rahım var benim
Bir atılmaz yaye bağlı tiri âhım var benim
Nokta döktüm cümle usturlabı aşkı yokladım
Lütfi değmez kahrına bahtı siyahım var benim

Düşman olmaz âşıka âlemde bahtı şum gibi
Necmi ikbalim münevver olmadan mahrum gibi

Bir şemidan sabrı suze ben dikildim mum gibi
Gam dühanından çıkar başta külâhım var benim

Çille çekmek saltanattır âşıkı üftadeye
Âşık sadıkların yok nisbeti şehzadeye
Sakii devran beni kandırmadı hiç badeye
Zülcelâlin affına muhtaç günahım var benim

Tok olanlar belki Seyranî seni de tok sanır
Aç olanlar dünyada hiç tokluğu da yok sanır
Bilmeyenler merhamet ehli cihanda çok sanır
Merhametli kimse yok illâ ilâhım var benim

— 3 —

Eğer seylâbı ikbale sürüklenseydi haşa kim
Kazayı mübreme kalkan olurdum ben de ey hâkim

Yüzüne bülbülün gülmüş açılmış hârda gül amma
Benim gülmez açılmaz goncai ikbali sad çakim

Pazarlık uymamış mabeynimiz islâh iken hasbî
Su vermiş galiba bey ü şiraya aynı nemnakim

Atım yüğrük koşup (Atlı Bekir) den üncül alınıştım
Dilimde vird, bulunsa elde tesbih belde misvakim

Ziraatçi eder tahsili cinsin ektiği tohmun
Tecelli tohmuna mahkûm mu olmuş bir avuç hakim

Kiramen kâtibin Seyranî'nin hayrin şerrin yazmış
Efendi sen kalem katma ne malım var ne emlâkim

— 4 —

Zülfün gibi ah aklı perişanım efendim
Kurban tenine bende olan canım efendim

Divaneyim aşkınla değil elde iradem
Uslanmağa yok elde bir imkânım efendim

Her derde deva olmağa var sende liyakat
Aşkın bilirim derdime dermanım efendim

Kalbimde karar eyleyeli nakşi hayalin
Gülşendeki güller gibi handanım efendim

Seyranî'ye ver varını var yok değil asla
Ey vacidi mevcudü keremkânım efendim

— 5 —

Sinei hilkatte meknûz kânı ben bilmez miyim
Küntü kenzinden mukaddem şanı ben bilmez miyim
Bir elif bir ha ile dal oldu üç harfli isim
Gösterir bu bir olan Yezdanı ben bilmez miyim

Üç ehâd dört Ahmedin harfi olur cem'an yedi
Lâfzatullah'la yedi harfin hesabı ebcedi
İki altmış altı yüz otuz ikinin mevlidi
Bu adet beynindeki mizanı ben bilmez miyim

Kudreti Hallâk beyni hai dale harfi mim
Vasledüp harf o'du dört amma ki lâfzî bir isim
Oldu Ahmet lâfzının manası ben hamdeylerim
Vahdete etti delâlet anı ben bilmez miyim

Hak lisanı kudretinde kavli (kün) bir nur idi
Nur içinde on sekiz bin âleme mestur idi
Nuru Ahmed on sekiz bin âleme manzur idi
Lâfzı levlâkindeki unvanı ben bilmez miyim

Vechi zata lâfzı (inni lenterani) den nikab
Tuttu zeytin yaprağından verdi Musaya cevap
Âlemi ervahda Hakdan duydu Seyranî hitap
İtikada bağlı din imanı ben bilmez miyim

— 6 —

Var mıdır ey dil cihanda ben gibi erbabı gam
Cinsi gamdan bende mühmandır ülül erbabı gam
Ahmedin Hicret şebinde sevgili eshabiyle
Ben de birlikte bulundum âli gam eshabı gam

Hızra vermiş sakiler pîri dolu âbu hayat
Bize himmet eyliyen işte ol âli sıfat
Girdiğim meyhanenin babında yazılmış bu hat
Âlem Hazel Bevvabı ismi hu ebvabı gam

Dahil oldum ben de ol meyhaneye kıldım nazar
Bir bedestan okşamaz andaki satı'i pazar
İlmi hikmetten anın her biri bir divan yazar
Kâtibi gam kâğıdı gam, okuyan ahbabı gam

Derdiment bir abdiyim ben ol keremler kânının
Hasretiyim lütfunun ben hem dahi ihsanının
Talihinden mi nedir bu âşıkı Seyranî'nin
Yediği nan içtiği su geydiği esvabı gam

P

— 1 —

Tuttu vahdet veçhine kesret sıfatın hak nikab
Künhü zatı vahdete etmez sıfatı fethi bab

Etti idhal bir turab unsurda bin bir madeni
Âbı, barı, badını bu veçhile sen et hisab

Zahiren bin bir hakikat ismi dört bin dört olur
Her bir ismi çeşmi irfana açılmış bir kitap

İlmi mahlûku hakikat ilmine nisbetle bil
Çeşmi murveş noktadır Allahü a'lem bissevab

Nokta miktarı ilimden dörtte üçün verdi Hak
Emri levlâkinde fahri âleme sen duy cevap

Halkı âlem dörtte bir ilmi seninle müşterek
İster isen bul içinden sehmini al ey şebab

Ger bu bilgi şemsi Haktan doğmasaydı harice
Tanrı Seyranî demezdi Davuda faslelhitap

R

— 1 —

Şu cihan zindan mıdır dünya mıdır bilmem nedir
Şer midir, mahşer midir, kavga mıdır, bilmem nedir

Uğrasınlar Tanrının kılıcına iş erleri
Cümlesi sağır mıdır, ağma mıdır, bilmem nedir

Müslümanlıktan murat tutmaktır Allah emrini
Müslümanlık bir kuru dâva mıdır bilmem nedir

Oldu sarıklar emini beyti mali müslümin
Beyti mali müslümin yağma mıdır bilmem nedir

Mültezimlik eylemek lâyık mı kürsü şeyhine
Eylemekten etmemek evlâ mıdır bilmem nedir

Bağrımı kaldırmayan yerden benim bu doğru söz
Aşk ile gayret midir sevda mıdır bilmem nedir

Hak söze razı olan Seyranî'yi incitmesin
Saz mıdır bu söz müdür şekva mıdır bilmem nedir

— 2 —

Vücudin on sekiz bin âlemin bir kânde bulmuşlar
Bu kânı Ahmedin dârındaki mihmanda bulmuşlar

İlim bir noktadır amma ki gafiller çoğaltmıştır
Bu ilmi hakşinasan hep şahi meydanda bulmuşlar

Zebur, İncil ile Tevrat yüz suhuf manaların cümle
Cihanın Fahrına nazil olan Kur'anda bulmuşlar

Bu sırra aşina olan olur makbülü Hak elbet
Kitabı aşkı cananın maalin canda bulmuşlar

Döverler kâh söverler kâh kovarlar kâh severler kâh
Ne çare yalnız Seyranî'yi meydanda bulmuşlar

— 8 —

Felekte bir dönüş gökstin vukuata geriş vardır
Bu çarhın kurulalı aksine bir dönderiş vardır
Yedi kat yerleri minder gibi suya seriş vardır
Bir ayine gibi baksan hezaran gösteriş vardır
Pazar günü kurulmasında dünyanın bir iş vardır
Pazar kanda kurulur anda bir alış veriş vardır

Yed-i derya ile umman çanağında bir içim su
Yedi kat yer içinde ağzının bir lokması yahu
Yemez içmez çevirir lokmasın yutmaz felekdir bu
Giden gelmez gelen durmaz gider elbet ne işdir bu
Pazar günü kurulmasında dünyanın bir iş vardır
Pazar kanda kurulur anda bir alışveriş vardır

Bu arzda muhtelif iklimlerin başka havası var
Semada ay, güneş, yıldızların elvanı ziyası var
Bahar faslında arzın yemyeşil ottan libası var
Cihanda nâr ile âbın samimî aşinası var
Pazar günü kurulmasında dünyanın bir iş vardır
Pazar kanda kurulur anda bir alış veriş vardır

Ne var dünya ve mafihada Seyranî yalan gerçek
Gelir bir bir gider bir bir kalır Tanrı buna yok şek
Pazar günü kurulmasında dünyanın bir iş vardır
Pazar kanda kurulur anda bir alış veriş vardır

— 4 —

Gönlümü puthane kıldı gam sicûdi lât eder
Her ne yapsa kullanır gönlüm aluv alât eder
Ye'si zevki bir ağızda bir dil ile söylenir
Ağladır kahrın beni lûtfün yine iskât eder

Elverir ağmaya bir göz ârîfe bir gül yeter
Bir dikensiz gül arar bulmaz akıl baştan yiter
Âkıbet benzim gibi sarı çiçekli ot biter
Âşıkı sadıklığım kabrim sana isbat eder

İsmi nefsi âdemin bir oldu eczası yedi
Muhtelif eşya bütün vahdette o ma'den idi
On ikiler kırklar üç yüzler yedilerden yedi
Üç iki bir oynasa satrançta şahı mat eder

Söyle Rabbim cürmümü söyle sana ben neyledim
Bir lisanı vecdile Seyranî coşdum söyledim
Ben sanırdım tavrı aşkımla münacat eyledim
Şüphesiz Musa bile bu şiirimi Tevrat eder.

— 5 —

Hak Muhammedde Muhammed nûru imanımdadır
Nuru imanım fitili şem'i irfanımdadır

Şem'i irfanımda parlar nûru zatı lem yezel
Şulei kandili aşkım kalbi suzanımdadır

Kalbi suzanım vukudu iktibası nuru fert
Ferdi cismi lâ mekân ismi güherkânımdadır

Bu lisan mecrayı aşkım kalbi ruhum menbaı
Sırrı aşk ayinesi zevkimde seyranımdadır.

Aynı aşka (sümme veçhullah) sırrı âşikâr
Çehrei zatı ilâhî sanına hicranımdadır

Ben (veli) Seyrani'yim hazmen linefsise (deli)
Arzı didarı kemâl indimde noksanımdadır

— 6 —

Aksi ruhsarınla baksam ayni can ateşlenir
Korkarım vasfın beyanında zeban ateşlenir
Gelmemek mümkün değil yâr!.. Hayalin hatıra.
İktibası nârı aşkından dehan ateşlenir

Perdei gaybiyeden canan çıkınca şahide
(Tûr) da takat kalmamış seyri cemâli vahide
(Vak'ai Tûr) aksi tesir yaptı ruhu zahide
(Samiri) nin kıssasından zahidan ateşlenir

Cümle mahlûkat yetirmiş gör ki tek bir hubbeden
Yok mu ikramı gören destarı tacı cübbeden
Olmayıp tab'ı sükûnet âbı çarhı kubbeden
Ra'dı aşkım şulesinden asuman ateşlenir

Hüsnü tesir eyleseydi yâre ettiğim niyaz
Âşıkı Seyranî'ye etmezdi daim böyle naz.
Haleti şekva değil bu âşıkane bir namaz
Yoksa dûd-ı istırabımdan cihan ateşlenir.

— 7 —

Belde susen goncesin hançer gibi dik gösterir
Kim bozuk çıkrıkla eğri iğden iplik gösterir.

Daima yaver olur mu talih zalimlerin
Tük oturmaz her zaman aşık bile çik gösterir

Sevdiği postu çalar meşhur mesel dabbağ yere
Postu rengin gösteren kıl sanma tiftik gösterir

Gel kanaat kıl helâl rızka haramı katma sen
Bu haram pişmiş helâl üstünde çiğlik gösterir

Nefsine bir âşina bulmak meram eden güzel
Cisminin bir mevziinde zahmı çemtik gösterir

. . . . . .
. . . . . .

— 8 —

Şairi sazendei çarkın elinde sazı bir
Yok değildir perdesi her perdenin avazı bir,

Muhtelif alât amelde iştirak tavrın kabul
Etmeyince birbirile olamaz enbazı bir ,

Veçhei pervazı gerçi murgu aşkı ârifin
Muhtelif yollardan amma gayei pervazı bir,

Kaddi mahlukın biçen alât gerçi muhtelif
Batınan dezgahı desti kudretinde kâzi bir

Mazharı sırrı nübüvvet Haydarı Kerrardır
Sırrı mir'atı nebinin daima mümtazı bir,

Lâfzı aşkı mucizatından keramet yazdığı
Hameyi Seyranî'nin sihri helâl i'cazı bir

— 9 —

Kalbe kalbin yâr eden yâranı bulmaktır hüner
Kalbe kalbden yol giden erkânı bulmaktır hüner
Köşe taşı yerde kalmakla yerin bulınaz değil
Kabili tamir olan viranı bulmaktır hüner

Karda gazse ârifi billâh bildirmez izin
Kûşei mihnette kalmazsam giryanı hazin
Âşık oldur, kim muhabbet atına binmeksizin
Şanına lâyık olan meydanı bulmaktır hüner

Olmasa ölmezden evvel ölmenin bir sureti
Diline almazdı sultan enbiya bu sohbeti
Sen senin başındaki tacı hümayı devleti
Başına koymuş olan Sultanı bulmaktır hüner

Sen senin kendinden olursan eğer agâh gibi
Câna cananı yakın bil mirü mehri mâh gibi
Atılıp Seyranî İbrahim habibullah gibi
Nârı Nemruda düşüp gülşanı bulmaktır hüner.

— 10 —

Çıkar tenden bu can, bak nûru naimdan mekân ister
Cevahir kânsız olmaz çare yok elbette kân ister

Çıkar mı ismi kudret madeninden cevheri canım
Nişangâhı kemanı kudretin tiri nişan ister

Celâlinde cemalin gizlenmiştir vahdeti kudret
Lisanı kudretinde sanma hakkı tercüman ister

Denizde katradan incinme yoktur zerreden şemse
Dikenli çalılar dalında virdi şadüman ister

Kimi dağın yaratmış üstüne orman eder gölge
Kimi dağın misali Erciyeş başı duman ister

Acap akla sıkışmaz karlı hayalin fikreder gönlüm
Hüdanın zikri ismi kudretinde resmi şan ister

Karınca denlû kadrin var ise divane Seyranî
Süleymana çekirge budu mürden armağan ister

— 11 —

Kemanı desti kudret tiri canım hasme atmıştır
Tenimde gül gibi gülmüş açılmış kane batmıştır

Vücudum tiri kavsi zatı Haktan örnek almıştır
Hızır âbı hayatın lezzetin zülmette tatmıştır

Ecel Hak, kaçmazam ölmek tenimde varsa dönmek yok
Neden mevt bu turabî bir avuç kana susatmıştır

Benim Leylâyı cana çeşmi Mecnunum olup âşık
Komuş başın muhabbet dağının taşında yatmıştır

Yatan Mecnun öten kuştan ne almıştır, ne satmıştır
Görüp Mevlâ yüzün Leylâ yüzünde göz kapatmıştır

Turabı âbı badı nâr ruhu ten rab bu yedi unsur
Kitabı kâinatta mümteziç bir küllü mutlaktır.

Bu esmanın müsemması (nefahtü fihi men rûhi)
Cevabın bilmeyüp candan sual eden ne ahmaktır

Güzellik tende mi yok canda mı hükmet te resmin al.
Hüküm Kazı'nın amına mes'ele mecliste ortaktır.

Seni bir kıt'a fetva döndürür hükmünden ey hâkim
Resim dönmez değil döner geri hak sanma korkaktır.

Dönüp Mecnun başına aşkı Leylâ kuş gibi geldi
İşi Leylâ köyünün çöplerinden yuva yapmaktır

Saçın Leylâ müşatı aşkı Mecnuna taratmıştır
Demiş Mecnun ki «Mevlâ hüsnü Leylâmı yaratmıştır.»

Kemanı eğmeyince doğru atmak tiri mümkün mü
Kirişin çekmeyince tire bulmak seyri mümkün mü

Hadisin âyetin mânaları elfaza muhtaçtır
Okunmazsa Hadîsin âyetin tefsiri mümkün mü

Azizi Mısrinin rüyasını Yusuf eder tâbir
Görülmüş olmayan rüyaların tabiri mümkün mü

Dehanında zebanı olmasa Seyranînin böyle
Kemalin hâkipaye nazmile takriri mümkün mü

Güzeldir aklı Mecnun rengi aşka iğ boyatmıştır
Güzel bahtı başına kuş kondurup çöple donatmıştır.

S

— 1 —

Herzegu vaiz! Sözün sen çok uzatma kısa kes
Herkese yol gösterip sen gitmeğe etmen heves

Sen duyurmak ister isen aklın almaz nafile
Zatı Haktan duymayan sağır kulağa bu ne ses

Büyücü pâk olmayınca yuduğu olmaz temiz
Kelp semiz olsa eti yenmez himar olmaz feres

Hazreti Âdem anadan yetmiş iki milletin
Hak yaratmış Çâr-ı anâsırdan mürekkep bir kafes

Bir kafes toprakta bitmiş türlü türlü ot gibi
Resm ile açar çiçek renkçe kokar her bir nefes

Dilde ezharım açılmış neşreder buyı lâtif
Solma yok ki sen acı poyraz gibi hiç durma es,

Cenneti cömerde Söyranî reva görmüş gören
Mutlaka çıkmaz cehennemden olan nâmerd kes..

T

— 1 —

Vardır elbet talibin işinde bir matlûp dost
Âlemi hestideki zerre bile meczub dost

Nuru zatından yaratmış Tanrımız âlemleri
Eylemiş zatı sıfatın cümlesin mahbub dost

Halk tecelli eylemişse dostluğundan Halikın
Fi'li mahlûk indi fi'linde olur mergub dost

Ruyine tutmuş sıfatından nikabı zatı hak
Hikmetin bilmem ki kimden oluyor mahcub dost

Fi'li mahlûk Halikın indinde olmaz batıl hiç
Dostun ef'alin görür mü bir zaman ma'yup dost

Kameti Seyranî'yi etsin koma aşk piç tab
Çünkü gitmez bükmeden dürülmeden mektub dost

— 2 —

Ey şarabı nuş eden sen desti istiğfarı tut
Boşla takriri günahı dameni inkârı tut

Vaizin kürside tutma vaizi mahlûtun sakın
Ettiğin bezmi elest de duyduğun ikrarı tut

Nuru zatı kibriyayı görmek istersen eğer
Şem'aya meftun olan pervaneveş sen nârı tut

Cavidani bir hayata mazhar olmaksa meram
Rûz şeb Cemşid gibi camı meyi serşarı tut

Veçhi Mevlâyı temaşa çeşmi Leylâdan eğer
Etmek istersen hemen bir dameni köhsarı tut

Maksadın Seyranî rahı Hakkı bulmaksa eğer
Kendi ruhundan taşan o hissi ilhamkârı tut

— 2 —

Ey dil bu sözüm rütbede kimya ile bir tut
Dinle bunu âyinei ferda ile bir tut

Bir çeşme ki bir teşneye ger etse kifayet
Katre ise de sen onu derya ile bir tut

Zengin ki eğer kimseye bir faydası yok yok
Bir akçaya yetmez gücü edna ile bir tut

Bir âlim eğer olmaya ilmi ile âmil
Koy bir kafese bülbülü karga ile bir tut

Seyranî senin Hak sözünü kim ede iptal
Davanı aleyhindeki fetva ile bir tut

U

— 1 —

Rumuzu aşkı hallet ki bu zihnin kavrasın Turu
Hıtabı Hakkı Musayı onu cezbeyleyen nuru

Benim bu muzmeri mafizzamirim uktesin hallet
Süleymana niçin tercih ederler o hakir muru

Ne hikmet ehli irfanın çalınsa meclisinde
Müsavi addederler ergununa savtı tamburu

Niçin kurban edilmişler Nesimî şeyhi ekberler
Kim öldürdü enel Hak zakiri Hallacı Mansuru

Eğer böyle zamanda gelse Davut ve Eflâtun
Ne haddi eylemek icat kemanı sazı santuru

Yanarken od gibi izhar eder hoş buyi Seyranî
Buhar ile ederler fethi babı beyti zemburu

— 2 —

Çektiğim bu istirabı sanma merhem yokluğu
Setri irfan ettiğim esrara mahrem yokluğu
Hak kulun sabrın sınar şanına düşmez bahıl
Çektirirdi yoksa mısra o demadem yokluğu

Nicedir buyi basal bilmez kabuğun soymuyan
Bir avuç hake doyar kenzi cihana doymuyan
Masiva ehli yanında kıymetimi koymuyan
Eğnim üzre sofiyane bir libadem yokluğu

Andelibim gül gerek dal yokluğu yokluk değil
Dervişim hırkam yeter şal yokluğu yokluk değil
Âşıkı Seyranî'yim mal yokluğu yokluk değil
Eyleyen dilden dile destanı âdem yokluğu

— 3 —

Sunmuştum dinle efendim arzuhalim doğrusu
Dinlemezsen boynuna olsun vebalim doğrusu

Feyzi haktan almayınca meyve verir mi ağaç
Bende eski bir kök üzre bir nihalim doğrusu

Varıcak divanına kalbi selim ister Huda
Kul anındır ben demem ehli ayalin doğrusu

Halk ayak bastığı toprağa der ise payimar
Ben ayak altındayım hem payimanım doğrusu

Dad eder Seyranî aşkı zahmile her dem medet
Kalmadı tenimde takat yok mecalim doğrusu

Z

— 1 —

Yok yere nalinde bülbül ruzu şep zar eylemez
Boş yere pervane kendin talibi nâr eylemez
İçtinap eylerdi nârdan olmasa bir bildiği
Âşıkı maşuka vaslın canla pazar eylemez

Zülme karşı can için minnet yakışmaz âdeme
Bak nasıl davrandı zülme şahı deşti Kerbelâ
Etmedi secde Yez'de eyledi canın feda
Mert olanlar böyle cenkte korku izhar eylemez

Öyle bir hal oldu ki nasıl kefa billâh inan
Birbirin ısırmada güya ki oldular yılan
Mahkeme rüşvetçi fetva şüpheli şahit yalan
Hakkı iptal eylemekten kadılar âr eylemez

Şemsi Hak Seyranî söyle ya nice berkeylesin
Çeşmi ârifler bunu mikyas tutup farkeylesin
Dalga çakmak taşını daryaya bin garkeylesin
Ateşin mahvetmeye yüz bin deniz kâr eylemez

— 2 —

Âşıkız lâfzile mana ile âşık değiliz
Sadıkız aşk ile sevda ile âşık değiliz

İhtiyarız gücümüz kuvvetimiz yok güzelin
Severiz tazesini sarmağa lâyık değiliz

Korkarım kan düşürür ortaya o, kanlı gözün
Gezeriz mestü müdam aşk ile âyık değiliz

Göz göre il öper okşar bize nisbetler için
İl için ortada kuru kalabalık değiliz

Yeter oldu yeter ey kahbe felek gayri yeter
Eski kaftanına taze bir yamalık değiliz

Sana yetmezse gücüm kendime elbette yeter
Her zaman keyfine Seyranî muvafık değiliz

— 3 —

Benim gönlüm güzel sevmekten asla içtinap etmez.
Bu bâbı terk edip bir gayri baba intisap etmez

Ümidi vaslı dildar ile yeğdir hâbe varmaklık
Hayali yâr ile bidar olan göz meyli hab etmez.

Teninde saçlarının sayısınca âşıkı vardır.
Beni kendine lâyık bir âşıktan hesab etmez

Şarabı zulmü zalim mucibi viranı âlemdir.
Adalet badesi mamur edip mestü harab etmez

Seni mazlumun ahı nabedit eyler behey zalim
Felek kanununun mızrabı gamsız ıstırab etmez

Cihanın cife esmiş dinleyip iman eden mü'min
Cihanda iltifatı semti sevdayı azab etmez

Süzüp peymanei meyhaneyi kalbi meşayihten
Cihanda var mı bir derviş acep nuşu şarap etmez

Bu nârı muzmeri mafizzamirin bir zaman sönmez
Bu Seyranî denizden katre istimdadı ab etmez

SON

Fiyatı Kurş. 300 kr.

İSTANBUL MAARİF KİTAPHANESİNİN
HALK ŞAİRLERİ SERİSİ

		Kuruş
Yunus Emre Divanı		100
Hatayi Divanı	Sadeddin Nüzhet Ergun	300
Bektaşi Şairleri ve Nefesleri	Sadeddin Nüzhet Ergun	300
Bektaşi ve Kızılbaş Şairleri	Sadeddin Nüzhet Ergun	300
Karaca Oğlan Hayatı ve Şiirleri	Sadeddin Nüzhet Ergun	250
Erzurumlu Âşık Emrah	Eflâtun Cem Güney	100
Âşık Ruhsati	" " "	200
Âşık Mesleki	" " "	100
Everekli Âşık Seyrani	Haşim Nezihi Okay	250
Âşık Sümmani	" " "	75
Âşık Veyselin Hayatı ve Şiirleri		250